

T.C
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZEL ÖĞRETİM KURSLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN REKREATİF
ETKİNLİKLERE KATILIMININ AKADEMİK YAŞAMA ETKİSİNİN
İNCELENMESİ
(MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)

Merve YİĞİT

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

GİRESUN-2021

T.C
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÖZEL ÖĞRETİM KURSLARINDA OKUYAN
ÖĞRENCİLERİN REKREATİF ETKİNLİKLERE
KATILIMININ AKADEMİK YAŞAMA ETKİSİNİN
İNCELENMESİ
(MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)

MERVE YİĞİT

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

GİRESUN-2021

ONAY SAYFASI

Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürünün onayı

Prof. Dr. Selçuk TAKIR
Enstitü Müdürü

..../..../2021

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı standartlarına uygun olduğunu onaylarım

Doç. Dr. Şevki KOLUKISA
Ana Bilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuduğumu ve Yüksek Lisans tezi olarak bütün gerekliliklerini yerine getirdiğini onaylarız.

Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN
Danışman

Bu tezi okuduğumuzu ve Yüksek Lisans tezi olarak bütün gerekliliklerini yerine getirdiğini onaylarız.

Jüri Üyeleri ve Üniversiteleri

Doç. Dr. Mehmet ILKIM

Doç. Dr. Şevki KOLUKISA

Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

İnönü Üniversitesi

Giresun Üniversitesi

Giresun Üniversitesi

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Merve YİĞİT

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimde ve tez çalışmamda her zaman yanımda olan bilgisi ve tecrübesiyle beni yönlendiren, tez danışmanım değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN'a, akademik kariyerime yön veren Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ILKIM'a araştırmam süresince bana yol gösteren, sorularımı sabırla yanıtlayan, zorlandığım her anda yardımına yetişen ve beni her zaman destekleyen kadim dostum Tuğçe VAROL'a, sonsuz teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde yanımda olan ve bana güvenerek bu günlere gelmeme vesile olan beni yetiştiren annem Sevil YİĞİT'e, canım kardeşim Melih Can YİĞİT'e minnettarım.

Son olarak hayatıma dokunan, geleceğe umutla bakabilmem adına desteğini üzerimden eksik etmeyen hayatıma anlam katan şu an hayatta var olan olmayan herkese teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
TEZ BİLDİRİMİ.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR VE EKLER DİZİNİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. Zaman	2
2.2. Serbest Zaman.....	3
2.3. Rekreasyon.....	6
2.3.1. Rekreasyonun Özellikleri	8
2.3.2. Rekreasyonun Çeşitleri	11
2.3.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	12
2.3.3.1. Kapalı Alan Rekreasyon Etkinlikleri	12
2.3.3.2. Ekorekreasyonel Aktivite Çeşitleri	12
2.3.3.3. Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması	13
2.3.3.4. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	13
2.3.3.5. Rekreasyonun Program Çeşitliliği Bakımından Sınıflandırılması.....	14
2.4. Eğitim.....	19
2.5. Akademik Başarı.....	20
2.6. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler	21
2.6.1. Bireysel Faktörler	21
2.6.2.Eğitim Sistemi Faktörü	23
2.6.3. Yakın Çevre Faktörü.....	25
2.6.3.1. Aile Faktörü	25
2.6.3.2. Okul Faktörü	28
2.6.3.3.Öğretmen Faktörü	30
2.6.3.4. Akran Faktörü	34

2.7. Özel Eğitim	34
2.7.1. Özel Öğretim Kurumu Kavramı	35
2.7.2. Özel Okulların Tarihi Süreçteki Yeri.....	35
2.7.3. Özel Okulların ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri	38
2.7.4. Özel Okulların Türkiye Tarihindeki Yeri	38
2.7.5. Cumhuriyet Döneminde Özel Okullar	40
2.7.6. Özel Okulların Cumhuriyet Dönemi İçindeki Gelişimi.....	43
2.7.7. Özel Öğretim Kurumlarının Sınıflandırılması	44
2.7.8. Özel Kurumlarının Gelişimi ve Milli Eğitim Sistemi İçindeki Konumu.....	45
2.7.9. Özel Sektör Kuruluşu Olarak Özel Öğretim Kurumları	46
3.GEREÇ VE YÖNTEM	49
3.1. Araştırmanın Modeli.....	49
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	49
3.3. Verileri Toplama Aracı.....	49
3.4. Verilerin Toplanması	49
3.5. Verilerin Analizi	49
4. BULGULAR.....	51
5. TARTIŞMA	61
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
7. KAYNAKLAR	67
EKLER.....	81
ÖZGEÇMİŞ	88

Tablo 1. Katılımcıların kişisel bilgileri	51
Tablo 2. Günlük ders çalışmaya ayrılan ortalama saat	52
Tablo 3. Günlük uykuya ayrılan ortalama saat	52
Tablo 4. Ev işi zorunluluk durumu	52
Tablo 5. Ev işi için ayrılan ortalama saat	53
Tablo 6. Hafta içi günlük boş zaman	53
Tablo 7. Hafta sonu günlük boş zaman	53
Tablo 8. Hafta sonu hissedilen durum.....	54
Tablo 9. Daha fazla boş zamana sahip olma isteği	54
Tablo 10. Boş zamanını verimli kullanma durumu.....	54
Tablo 11. Kişisel beceriye sahip olma durumu	55
Tablo 12. Boş zamanının okul/ders başarısını etkileme durumu	55
Tablo 13. Aktivitelere katılacak zaman bulabilme durumu	55
Tablo 14. Okulda ders dışı katıldıkları rekreatif etkinlikler.....	55
Tablo 15. Okul dışı boş zamanlarda katılınan rekreatif etkinlikler.....	57
Tablo 16. Rekreatif etkinliklere katılımın sağladığı fayda.....	59
Tablo 17. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre boş zamanı verimli kullanma durumu	59
Tablo 18. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre okul/ders başarısının etkilenme durumu	60
Tablo 19. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre sosyal aktivitelere zaman ayırabilme durumu	60

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TED	Türk Eğitim Derneği

EKLER LİSTESİ

Ekler Listesi	S
EK 1. M.E. B. Anket Uygulama İzin Formu	83
EK 2. Anket Formu	84
EK 3. Gönüllülük Onam Formu	85
EK 4. Anket Kullanım İzni	88

ÖZET

ÖZEL ÖĞRETİM KURSLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN REKREATİF ETKİNLİKLERE KATILIMININ AKADEMİK YAŞAMA ETKİSİNİN İNCELENMESİ (MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)

Amaç: Bu çalışmanın amacı özel öğretim kurslarında bulunan üniversite sınavına hazırlanan ortaöğretim son sınıf ve mezun olan öğrencilerin boş zaman kullanımlarına ve rekreatif etkinliklere katılımının akademik yaşama etkisinin incelenmesidir.

Gereç ve yöntem: Malatya ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında özel öğretim kurslarında bulunan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini Malatya ilindeki İntegral, Yeni Hamle ve Kültür özel öğretim kurslarına kayıtlı olan yaşları 17-22 yaş ve üzeri arasında değişen sınava hazırlanan öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 200 birey oluşturmuştur. Ortaöğretim mezunu ve ortaöğretim son sınıf olan bireylerin sınava hazırlandıkları dönemde boş zamanlarının kullanımı ve rekreatif etkilere katılma durumuna göre incelenmesine ait bulguların istatistiksel analizi SPSS 23 paket programında yapılmıştır. Araştırma grubunun demografik özellikleri, boş zaman kullanımları, okuldaki boş zamanlarındaki rekreatif etkinliklerine katılımı, okul dışı katıldıkları rekreatif etkinlikler katılımı, rekreatif etkinliklerin faydaları ve kişisel beceriye sahip olma durumuna göre boş zamanı verimli kullanma durumuna ait bulgular için frekans, ortalama ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin serbest zamanlarında hangi rekreatif etiknlkler yaptıkları ve bu etkinlikleri yapma nedenleri ortaya konulmaktadır.

Sonuç: Çalışmada ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin birçoğunun hafta içi günde ortalama 3 ile 6 saat arası, hafta sonu ise 6 saat ve daha fazla boş zamanı varken, bu boş zamanlarının en fazla 1-2 saatini rekreatif etkinliklerle geçirdiği

görülmektedir. Yani öğrencilerin boş zamanlarında, rekreatif etkinliklere çok fazla zaman ayırmadığı, serbest zamanlarını etkili ve verimli kullanamadıkları ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Boş Zaman, Akademik Başarı, Özel Öğretim

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF PARTICIPATION OF STUDENTS IN PRIVATE EDUCATION COURSES IN RECREATIONAL ACTIVITIES ON ACADEMIC AND SOCIAL LIFE (MALATYA PROVINCE EXAMPLE)

Objective: The aim of this study is to examine the effects of participation in leisure time and recreational activities on academic and social life of high school senior and graduate students who are preparing for the university exam in private education courses.

Materials and methods: . The universe of this research consists of students attending private education courses in Malatya in the 2020-2021 academic year. The sample of the study consisted of 200 individuals selected by random knitting method from the students whose ages ranged from 17-22 years and above, who were enrolled in Integral, Yeni Hamle and Kültür special education courses in Malatya. Statistical analysis of the findings of the examination of high school graduates and high school seniors according to the use of their spare time and participation in recreational activities during the preparation period for the exam was made in the SPSS 23 package program. Frequency, average and percentage calculations were made for the findings of the efficient use of leisure time according to the demographic characteristics of the research group, their leisure time use, their participation in recreational activities in their spare time at school, their participation in recreational activities outside of school, the benefits of recreational activities and their personal skills.

Results In line with the findings obtained in the study, what activities the students do in their spare time and the reasons for doing these activities are revealed. In line with the data obtained in the study, it is revealed which recreational activities the students do in their free time and the reasons for doing these activities.

Conclusion: In line with the results of the study, it is seen that while most of the students have an average of 3 to 6 hours of free time on weekdays and 6 hours or more on weekends, they spend a maximum of 1-2 hours of this free time with recreational activities. In other words, it turns out that students do not spare much time for recreational activities in their spare time and cannot use their free time effectively and efficiently.

Keywords: Recreation, Free Time, Academic Achievement, Private School

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İnsanın hem en iyi şekilde yaşayabilmesi hem de kendinden sorumlu olabilmesi için kendini yetiştirmesi gerekir. Medeni insanlarda sorumluluk ve özgürlük birbirini tamamlayan iki unsurdur. Bu nedenle eğitim sisteminin temel amacı insani gelişme olmalıdır. Ayrıca, insanın en önemli özelliği düşünme yeteneğidir. Bu nedenle insanların kendilerini daha iyi yönetebilmeleri için eğitime ihtiyaçları vardır (Erdem ve Fidan, 1999). Eğitimli insan demek duygularına göre yön değiştiren değil, tam tersine duygularına yön verebilen insan demektir (Çelikkaya, 1999).

Zamanı etkin ve verimli kullanma çabası olarak tanımlanan zaman yönetimi, sadece etkinliklerin düzenlenmesi veya planlanması için değil, amaç ve hedeflere ulaşmak için önemli bir kaynaktır. En önemli nokta, bireyin özerkliğe sahip olmasıdır (Vatan ve Özsoy, 2002). Etkili zaman yönetimi, kısa sürede çok iş yapmak değil, belirli bir zaman diliminde işleri verimli ve etkili bir şekilde yönetmek anlamına gelir (Tengilimoğlu ve ark, 2015). Zaman aktif olarak kullanıldığında, insanların yaşamlarına doğrudan katkı sağlayabilir. Zaman yönetimi kavramı, geleceği daha iyi planlamanıza, yönetmenize ve hazırlanmanıza, daha iyi anlamanıza, keşfetmenize, yeni gelişmelere ayak uydurmanıza, sosyal ve yaratıcı yaşamda daha fazla zaman geçirmenize ve yeni fikirler sunmanıza yardımcı olur (Sayan, 2005; Gürbüz ve Aydın, 2012). Zaman yönetimi kavramı, günümüzde üzerinde en fazla çalışma yapılan konular arasında yer almaktadır (Tektaş ve Tektaş, 2010; Mirzaei, Oskouie, ve Rafii, 2012) .

Bu çalışmanın amacı özel öğretim kurslarında bulunan üniversite sınavına hazırlanan ortaöğretim son sınıf ve mezun olan öğrencilerin boş zamanlarında rekreatif etkinliklere katılımının akademik yaşama etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızın konusu; Malatya ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında özel öğretim kurslarında bulunan öğrencilerin özel öğretim kurslarına kayıtlı olan yaşları 17-22 yaş ve üzeri arasında değişen sınava hazırlanan öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmamızın önemi; öğrencilerin sınava hazırlandıkları yoğun dönemlerinde boş zamanlarında ne yaptıkları, hangi rekreatif etkinliklere katıldıklarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Zaman

Zaman; artırılmaz, ödünç verilemez, sadece tüketilebilir ve nihayetinde kaybolabilir, yeniden üretilemez ve tekrarlanamaz, ölçülebilen ve cismin hareketine göre parçalara ayrılabilen tüm canlı ve ölü varlıklar için önemli bir kavramdır (Ergenekon, 2013).

Zaman, herkesçe ortak paylaşılan bir kaynaktır. Her bireyin 24 saati, haftada yedi günü bulunmaktadır. Yaşlısından gencine, kadınından erkeğine, herkes aynı eşit sürelerle ve günlere sahiptirler. Zamanı birbirimize ödünç veremeyiz, ödünç alamayız, satın alamayız, geri alamayız, durduramayız, kiralayamayız yani hiçbir şekilde değiştirme imkânımız bulunmamaktadır. Herkesin eşit bir şekilde sahip olduğu, hayatımızda önemli bir yeri olan zaman, sabit bir hızda akıp giderken yapılacak en iyi şey, zamanı en etkili ve verimli bir şekilde kullanmaktır (Scoot,1995).

Zaman kavramı, TDK'da “bir iş veya oluşun içinden geçtiği, geçeceği ya da geçmekte olduğu süre, vakit” şeklinde açıklanmıştır. Tüm insanlara eşit olarak sunulan, ancak herkesin aynı şekilde kullanamadığı, kimilerinin hoyratça tüketip bitirdiği, geri dönüşü olmayan zaman (Adair ve Adair, 1994; Sabuncuoğlu, Paşa ve Kaymaz 2010) . İnsanlar için büyük bir önem taşımaktadır (Wagner vd. 2008; Andıç, 2009; Gürbüz ve Aydın, 2012). Zaman, insanların onu ne kadar iyi ya da kötü kullandığına bakılmaksızın, belirli bir döngüye göre doğası gereği son derece değerli bir kaynaktır. Bu nedenle yapılması gereken, geçen zamanı en etkin, verimli ve en uygun şekilde kullanmaktır (Scoot, 1997).

Zaman yönetimi kavramı 1950'ler ve 1960'larda çalışılmaya başlanmış ve özellikle son 20 yılda yoğunlaşmıştır. Zaman yönetimi ile ilgili ilk çalışmalarda iş ve okul yaşamının değerlendirilmesi yapılmış ve zamanın verimli kullanılması için farklı yöntemler önerilmiştir. Daha sonraki aşamalarda zaman yönetimi kavramı birçok araştırmacının dikkatini çekmiş ve zamanı aktif kullanmanın başarı için anahtar kavramlardan biri olduğu belirlenmiştir (Gürbüz ve Aydın, 2012; Türe, 2013).

Zaman yönetimi, iş, sosyal ve günlük hayatın tüm aşamaları dâhil olmak üzere bu dönemdeki tüm faaliyetlerin düzenli olarak yerine getirilmesi için zamanın planlanmasıdır (Özgen, 2000). Dolayısıyla bireylerin zamanı doğru planlamaları, kullanmaları ve algılamaları önemli bir olgudur. Zamanın makul ve verimli kullanımı, insan yaşam kalitesini artıran etkenlerden biridir (Gümüşgöl, 2013).

Bununla birlikte, insanların zamanlarını etkili bir şekilde yönetememelerinin, hayatlarının her alanında düşük performansın başlıca nedeni olduğuna inanılmaktadır. Pasif ve yetersiz zaman yönetimi yapan kişilerin kişisel ve akademik başarılarını doğrudan değil dolaylı olarak etkileyebileceği gibi birçok olumsuz bulgu ortaya çıkmıştır. Bireyler sosyal hayatlarına yeterince zaman ayıramadıkları için bireylerin yaşam tatmin düzeyinde azalma olabileceği gibi birçok olumsuz sonuç yapılan araştırmalar ile ortaya çıkmaktadır (Eldeleklioğlu, 2008; Tanrıöğen ve İşcan, 2009; Kaya, Kaya, Palloş ve Küçük, 2012).

Zaman insan kaynaklarını kullanmada önemli faktörlerden birisidir. Bu bağlamda planlı hareket eden ve zamanını kontrol eden bireylerin kişisel, mesleki ve öğrencilik yaşamlarında başarı şansları çok yüksektir. Bu noktadan hareketle bu araştırma ve benzeri çalışmaların sonuçlarına göre zamanı doğru, verimli ve etkili bir şekilde yönetebilme becerisi çocukların yaşamlarındaki başarılarında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca uygulamalı eğitim, ilkokuldan başlayarak, bu yetkinliği güçlendirmek için alanında uzman kişilerin eğitim programları düzenlemesi, danışmanlık hizmetleri vermesi ve öğrencilerin özellikle sınavlar sırasında ders dışı etkinliklerin gerçekleştirilmesinde zaman tuzağına karşı dikkatli olmaları konusunda eğitilmesi gerekmektedir. Zamanın etkin ve verimli yönetimini etkileyen birçok faktörün varlığından ya da yönetilememesinden bahsedebiliriz. Bu faktörlerden biri cinsiyettir ve birçok çalışma cinsiyet ve zaman yönetimi arasında önemli bir fark tespit etmiştir. Araştırmalar, cinsiyetlerinin oynadığı rol nedeniyle kadınların zamanlarını erkeklere göre daha doğru ve aktif kullandıklarını göstermiştir. (Kocabaş ve Erdem, 2003; Erdul 2005; Çağlıyan ve Göral, 2009; Andıç 2009; Küçükaltan, Karalar ve Keskin, 2013; Gümüşgöl, 2013; Doğan, 2018).

2.2. Serbest Zaman

Boş zaman; Bireyin zorunlu ihtiyaç ve yükümlülüklerini mesai saatleri dışında yerine getirdikten sonra kalan ve tercihinine göre kullanılacak olan süredir (Kılbaş, 2010). Bu süre zarfında kişi, tek başına veya herhangi bir toplulukla bağlantılı olarak aktif veya pasif olarak rekreasyonel faaliyetlerde bulunabilir. Bu boş zamanın kimlerle, hangi faaliyetlerle, nerede ve nasıl geçirileceği tamamen kişinin iradesine bağlıdır. Bir kişinin ilgi alanları, becerileri, kişisel beklentileri, sosyal ve ekonomik durumu, boş zamanın değerlendirilmesi için seçilen boş zaman etkinliklerinin belirlenmesinde son derece önemli belirleyicilerdir (Güçer ve Başar, 2014).

İnsanların yaşam standartları ve yaşam kaliteleri değiştiğinde, değişimlerin kendilerinden kaynaklanan yeni sorunlar yaratırlar. Bu nedenlerden biri, insanların boş zamanlarının artması ve boş zaman aktivitelerine değer vermenin en iyi yoludur (Fişek, 1998).

Bireyin psikolojik, sosyolojik ve kültürel gelişiminde etkili bir faktör olan rekreasyon faaliyetleri, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan insanların yaşadığı topluma fayda sağlayacaktır. Boş zaman aktivitelerini önemli kılan bir diğer faktör de insanların tatmin olmasına yol açmasıdır. Bu nedenle rekreasyonel etkinlikler, bireylerin sosyalleşme açısından toplumla bütünleşmelerine yardımcı olur (Özkalp, 1997).

Serbest zaman, bireyin yapması gereken eylemler (iş, yemek, uyku vb.) dışında kalan süredir (Torkildsen, 2005). Yani kişinin çalışmadığı süre, hayatın icapları ve resmi görevleri için kalan süre ve kişinin vasiyetnameye ayırabileceği süre ile ifade edilir (Tezcan, 1994). Türkmen ve ark.(2013) ise boş zamanı, Modern insanın çalışma gününün sonunda, hafta sonları, yıllık izin ve emeklilik sırasında, çalışma ve zorunlu görevler dışında bıraktığı zaman olarak ifade etmişlerdir.

İngilizce “Leisure”, Fransızca “Loisir” ve Latince “Licere” kelimelerinden türeyen serbest zaman kavramı gündelik yaşantımızda yapmak zorunda kaldığımız işlerin dışında artakalan bir zaman dilimidir (Torkildsen, 2005). Boş zaman sadece zaman olarak değerlendirildiğinde, iş, uyku, kişisel ihtiyaçlar gibi boş zaman olarak kabul edilmeyen “zorunlu” zamanlar dışında kalan zaman olarak kabul edilebilir (Ball ve ark. 2007).

Bireylerin kendilerini memnun etme zorunluluğu hissetmeden kendi istek ve arzularıyla meşgul oldukları ve bu sefer bireye doyum ve mutluluk getirdiği söylenmektedir. Kişisel, sosyal ve mesleki görevlerin dışında bırakılan zamanı ifade etmektedir (Jenkins ve Pigram 2007).

Günümüzde boş zaman etkinliklerine katılım giderek daha önemli hale gelmekte ve boş zaman olgusu tüm sınıfların günlük yaşamında büyük önem taşımaktadır (Sabbağ ve Aksoy, 2011). Bu zaman diliminin değerlendirilmesi bireyin istek ve arzuları ile bireysel ya da grup halinde yapmayı amaçladığı neşe ve mutluluk getirecek boş zaman etkinliklerini içermektedir (Karaküçük, 1999).

Serbest zaman kavramında bireyin yaptığı işi toplam zaman ve o iş dışında kalan süre üzerinden açıklamanın faydalı olacağı varsayılmaktadır. Bu süre, çalışma saatleri ve çalışma dışı saatler olmak üzere iki grupta değerlendirilmektedir. Çalışma süresi, tarihsel bir süreç içerisinde, bir bireyin orada yaşamak için çalıştığı ve harcadığı zaman olarak ifade edilmektedir. Ayrıca, bir kişinin işe hazırlanma ve seyahat süresi, yaptığı işin niteliğine, işle bağlantılı olarak yapmak zorunda olduğu kişisel veya profesyonel işe, herhangi bir ikinci işe bağlı olduğuna dikkat edilmelidir. Çalıştığı da çalışma saatlerinden sayılır. Çalışma dışı zaman, diğer bir deyişle boş zaman, bireylerin yemek yeme, uyuma, dinlenme gibi temel fizyolojik ihtiyaçları için harcadıkları boş zaman olarak ifade edilmektedir (Sevil, 2012).

Bireyler boş zamanları ile tutkularına ve değerlerine hitap eden rekreasyonel aktiviteler yaparak bunu kendileri için şekillendirmeye çalışmaktadırlar (Berg ve ark. 2010). Aristoteles'e göre, bireysel yaşama değer verilen toplumların ve kültürlerin gelişmesinde serbest zamanın katkısı ve boş zamanın önemi vurgulanmaktadır (Aydoğan, 2000). Diğer yandan Uluslararası Serbest Zamanları İnceleme Grubu nitelik olarak serbest zaman faaliyetlerinin bireyin mesleki, ailevi ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra geriye kalan zaman diliminde özgür iradesiyle hareket edebileceği dinlenerek, eğlenerek, bilgi ve becerilerini geliştirerek, toplum yaşamına gönüllü olarak katılım sağlayan bir tür uğraşlar olarak tanımlanmaktadır (Müftüler, 2009).

Hayatın önemli bir yönü olarak boş zaman, zorunluluklara karşı yeterli zamanı korumak için daha fazla zaman özgürlüğünü temsil eden sınırlı bir kaynak olarak görülmektedir (Peters ve Raaijmakers 1998). Öte yandan, serbest zamanın ailelere ve bireylere belirli çalışma saatlerinde sorumluluklarını yerine getirdikten sonra rahatlama

ve tazelenme fırsatı sunduğu söylenebilir. Bu noktada bireyler, kişisel gelişim fırsatlarını gerçekleştirmek için hayatın daha sıkıcı kısımlarından ve belirli durumlardan kaçınabilirler. Bu da nihayetinde zamanınızı zenginleştirmek, hayattan zevk almak ve hayatın değerini anlamak gibi önemli durumlara yol açabilir. Ayrıca, rekreasyonel faaliyetlerle insanların ihtiyaç anında yararlanabilecekleri sağlık ağları oluşturmak, zamanla ilişkilerini geliştirmekte ve bu faaliyetler aracılığıyla bireyler için gerekli olan sosyal sermayeyi sağlamaktadır (Coleman, 1988).

Son olarak bireylerin rekreasyonel aktivite seçimini etkileyen faktörlerden bahsetmek gerekirse bu faktörler üç grupta toplanmıştır. Birinci faktör bireyin kendisi ile ilgilidir; yaşam evresi, beceriler, ilgi alanları, tutumlar, kişilik ve eğitim düzeyi. İkinci faktör, gruptaki bireylerin durumlarına ve sosyal bir tabakada geçirdikleri zamana, mesleklerine ve gelirlerine göre kendilerini algılamalarına bağlıdır. Üçüncü faktör, bireyin yararlanabileceği hizmetler ve ona fayda sağlayabilecek fırsatlarla ilgilidir. Bu hizmetlerin yapılarının ve programlarının etkinliği, mevcut kaynakların yönetiminin kalitesine bağlı olmaktadır (Torkildsen, 2011).

2.3. Rekreasyon

Rekreasyon, insanların dış sosyal, zihinsel ve ruhsal dinlenmeye, rahatlamaya, yenilenmeye ve kişisel gelişime katkıda bulunmak için gönüllü olarak katıldıkları bir boş zaman etkinliğidir (Karaküçük, 2016). Özellikle son zamanlarda; teknolojik gelişmeler, ev aletlerinin mekanizasyonu, ulaşım kolaylığı ve çalışma saatlerinin kısılması insanların daha fazla boş zamana sahip olmasını sağlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda boş zaman etkinliklerine ilgi, alaka ve istek artmış, boş zaman etkinlikleri çeşitlenmiş ve bu etkinliklere ayrılan zaman artmıştır. Boş zaman, insanların boş zamanlarında sosyal olarak zevk aldıkları, takdir ettikleri ve keyif aldıkları bir aktivitedir. (Hurd ve Anderson 2010).

Latince recreatio “yenilik, kendini yenileme veya yeniden yapılanma” sözcüğünden türemektedir. Dilimizdeki karşılığı ise daha çok “boş zamanları değerlendirme” olarak telaffuz edilmektedir (Karaküçük, 2014). Diğer bir deyişle, boş zaman etkinlikleri, çalışma saatlerimiz dışında "aktif olmayan" zamanlarımızda gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Zamanların herkes için keyifli ve yapıcı olmasına eğlence

denilmektedir. Rekreyasyon faaliyetleri, insanlara boş zamanlarını özgürce geçirme fırsatı vermektedir. (Sevil, 2012).

Boş zamanın aksine, rahatlama sadece bireye değil, aynı zamanda bir bütün olarak topluma da katkı sağlamaktadır. Rekreyasyon faaliyetleri birçok şekilde olabilirken, bireylere sosyal olarak kabul edilebilir bir şekilde katkıda bulunmalıdır. Bu anlamda aynı zamanda sosyal olarak kabul edilebilir, rekreasyonel faaliyetlerin zaman içinde değişebileceği anlamına da gelmektedir. Rekreyasyon aktiviteleri sonsuzdur; spor, sanat, oyun, müzik, dans, seyahat ve okuma gibi aktiviteleri içerir. Rekreasyonel faaliyetlerin temel amacı, sonuçların peşinden koşmaktan ziyade kişisel zevk ve mutluluktur. Eğlenme arayışının bireyler için yapıcı olması, kendilerini yenileme ve yinelenme fırsatı olması, yaşadıkları ortamdan ve işten soğuma fırsatları bulurken, hayatlarını dengelemelerine de yardımcı olmaktadır. Ayrıca topluma katkılarından dolayı insanlar eğlenceyi sosyal bir araç olarak görmektedir (Hurd ve Anderson 2010).

Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında dinlenmek ve zaman geçirmek için yaptıkları, sıkıcı gündelik hayatın disiplininden ve zamanın etkisinden kurtulmak için yaptıkları faaliyetler bütünü olarak da tanımlanmaktadır (Mansuroğlu, 2002).

Karaküçük (2014) ise rekreasyonu; “Ağır iş yükleri, monoton bir yaşam tarzı veya çevrenin olumsuz etkileri nedeniyle zarar görmüş beden ve ruh sağlığını yeniden kazanmak, sürekliliğini sağlamak için insanların gönüllü olarak, tek başlarına veya gruplar halinde yaptıkları rekreasyonel faaliyetler bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Rekreyasyon insanların bir takım yerine getirmekle sorumlu oldukları iş, görev ve ödev gibi aktivitelerinin ve sorumluluklarının dışında artakalan boş zamanlarını dinlenme, eğlenme ve yenilenmekle beraber bireysel yönden doyunluğa ve mutluluğa ulaşmak için gönüllü olarak katıldıkları aktivite veya deneyimleri de içermektedir (Orel ve Yavuz 2003).

Hacıoğlu ve ark. (2009) ise rekreasyonu, insanların boş zamanlarını bilerek, tatmin edici, eğlenceli ve dinlenmiş olduğuna inanarak geçirdiklerini belirtir.

Tüm bu tanımların aksine Cordes (2013) rekreasyonun kabul gören evrensel bir tanımının olmadığını dile getirmiştir. Genel olarak boş zamanı, katılımcıların eğlenmek, kişisel olarak geliştirmek, canlandırmak ve yaşam kalitesini yükseltmeye yardımcı olmak amacıyla gönüllü olarak gerçekleştirdiği faaliyetler olarak tanımlamaktadır (Akbulut, 2020).

McLean ve ark. (2005), rekreasyonu, her ne kadar farklı şekillerde tarif etmeye ve tüm yönleriyle açıklamaya çalışsalar da genel bir tanımla eğlenceyi "kamusal bir alanda gerçekleştirilen tüm faaliyetler veya kasaba ve köylerde yarı kamusal faaliyetler" olarak tanımlamaktadırlar. Özel girişimlerle oluşturulan merkezler, spor sahaları, su parkları, rekreasyon alanları tümü olarak belirtmektedirler (Akbulut, 2020).

Boud-Bovy ve Lawson (2002) boş zaman kavramının, bireylerin katıldığı ve belirli bir anlam değişikliği meydana getirerek katıldığı etkinlikleri içerdiğini ve bu faaliyetlerin, bireyin yaptığı veya yapmak zorunda olduğu, ev işi gibi, bayındırlık işlerinden farklı olması gereken durumlar olduğundan bahsetmişlerdir (Akbulut, 2020).

Rekreasyon, gevşeme, bireylerin kendilerine yakışacak şekilde yapmaktan hoşlandıkları, onları monoton yaşamlarından çıkarmak, toplumla bütünleştirmek, uyum sağlamak için yaptıkları aktiviteleri içermektedir (Mirzeoğlu, 2006). Rekreasyon, hobiler, bireylerin gönüllü olarak boş zamanlarını değerlendirdikleri, kişisel doyum sağladıkları, çevrenin ve stresin olumsuz etkilerinden ruh ve beden sağlığını geliştirdikleri, bu statülerini korurken aynı zamanda rekreasyon amaçlı katıldıkları boş zaman aktiviteleridir. Zorunlu haller dışında irade ve arzularına yaptıkları etkinlikler olarak ifade edilmektedir (Edginton ve ark. 1999; Koçyiğit ve Yıldız 2014).

Görüldüğü üzere rekreasyon kavramı çok geniş bir yelpazesi olan, bireyi rahatlatan ve eğlendiren faaliyetlerden oluşmaktadır (Colwell ve ark. 2002). Verilen tanımlardan da anlaşılacağı üzere serbest zaman, bireyin özgürce ve gönüllü olarak seçtiği, boş zamanlarında aktif ya da pasif olarak yapılabilecek ve bireysel olarak rahatlama, iyi hissetme gibi duygular uyandıran bir aktivite olarak ifade edilebilir (Birol, 2014).

2.3.1 Rekreasyonun Özellikleri

Bireyler, zihinsel, ruhsal ve bedensel rahatlama duygusuyla, ihtiyaç ve isteklerinin karşılandığı özelliklerine göre rekreasyonel faaliyetlerde bulunma eğilimindedirler. Bu faaliyetleri diğer faaliyetlerden ayıran birçok temel özelliği vardır. Eğlence kavramının temel özelliklerini düşündüğümüzde şu unsurlar ortaya çıkmaktadır: (McLean ve ark. 2008)

- Rekreasyon kişilerin kendilerine ait boş olan zamanları içerisinde gerçekleştirilir.

- Rekreasyon gönüllülüğü esas almaktadır.
- Rekreasyon kişide kendini tatmin etme veya iyilik hissi yaratır.
- Rekreasyon aylaklık ya da tembellik değil tamamen (fiziksel, zihinsel, sosyal ya da duygusal olarak gelişim) içeren aktivitelerdir.
- Rekreasyon spor, güzel sanatlar, el sanatları, oyunlar, müzikler, performans sanatları, seyahatler, hobiler gibi farklı aktiviteleri içerir.
- Rekreasyonda esas olan zevk alma olmasına rağmen bunun yanında entelektüel, fiziksel ve rekreasyona katılıma neden olan güdüler olabilmektedir (Akbulut, 2020).

Karaküçük (2014)'e göre ise:

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımlarına imkân verir.
- Rekreasyonel faaliyetler, mevsim ve iklim şartları gözetmeksizin açık veya kapalı alanlar içerisinde uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon faaliyetler bakımından çok çeşitlilik göstermektedir.
- Rekreasyon mutluluk, neşe ve haz sağlayan faaliyetler barındırır.
- Rekreasyon kişiye kendini ifade edebilme özgürlüğü ve yaratıcılık kabiliyetini ortaya çıkarma imkânı sağlayan faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyon, toplumun değerlerine uygun olmalı geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet içerisindeyken, farklı faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı sağlar.
- Rekreasyon eylemi, planlı programlı veya plansız bir şekilde beceri yetilerine sahip kişilerle yada beceri sahibi olmayan kişilerle, organize edilmiş ya da edilmemiş mekânlar içerisinde yapılabilmektedir(Akbulut2020).

Torkildsen (2005) ise rekreasyonun özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamaktadır;

- Rekreasyon kişiseldir, bu nedenle aktiviteler içerisinde bireysel tatmin olmalıdır.
- Rekreatif etkinliklere katılımda gönüllülük esastır. Bu nedenle bireyin özgürce ve tatmin olabileceği şekilde çeşitli aktiviteleri içermektedir.
- Rekreasyon bireye neşe kaynağı olmalı canlandırmalıdır. Bu nedenle aktivitelerde bir orijinallik, özendiricilik ve bir değer olmalıdır.
- Rekreasyon her türlü fiziksel, sosyal, zihinsel ve ruhsal aktivitenin içinde yer alabilir. Bu nedenle programların bireyin bütünü ile ilgili olmalıdır.
- Rekreasyon genellikle bir oyun ile ortaya çıkar. Bu nedenle oyunun ruhunda temelinde bireye seçme şansı verilmesi ve bireyin teşvik edilme felsefesi olmalıdır.
- Tüm rekreatif deneyimler birbirinden farklıdır ve kendine has özellikleri vardır. Bu nedenle aktivitelerin temelinde bireyin en üst seviyede tatmin edilmesi hedefi olmalıdır.

Bucher rekreasyon kavramına ilişkin olmazsa olmaz özellikleri şöyle sıralamaktadır (Günay'dan, 2012);

- Rekreasyon, boş zaman süreci içerisinde yapılır, herhangi bir iş değildir. Maddi kazanç ve kar amacı gütmeyiz.
- Bireyler rekreatif etkinliklere gönüllü katılırlar ve tamamen kendi arzu ve istekleri itici güçtür.
- Katılana zevk ve haz veren, mutlu eden bir tarzdadır.
- Rekreasyon etkinlikleri kişisel ve toplumsal fayda sağlayıcı bir rol üstlenir.
- Toplumsal değerlere aykırılık görülmez ve hayati önem taşımaz (Akbulut 2020).

Özetle boş zaman etkinlikleri, serbest zamanlarda yapılan, özgürlüğü ve seçimi ifade eden etkinliklerdir. Bireyler büyüme, rahatlama ve keyif alma gibi kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için bu faaliyetlerde bulunmaktadır. Kişiler bu etkinlikleri araçlı veya araçsız, tek başına veya gruplar halinde, kapalı veya açık havada gerçekleştirebilirler (Canbolat, 2019).

Karaküçük ve Gürbüz tarafından yazılan “Rekreasyon ve Kent(li)leşme” adlı kaynakta ise yer alan özellikler şu şekildedir: (Karaküçük ve Gürbüz, 2007.)

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllülük esasına dayanır,
- Özgürlük hissi verir,

- Tembellik karşıtı olan bir aktivitedir,
- Rekreasyon boş zamanda yapılır,
- Rekreasyon zevk ve neşe verir,
- Rekreasyon anlık tatmin sağlar ve hemen aktivitenin içindedir,
- Rekreasyon rutinin deęişmesini sağlar,
- Rekreasyonun anlamı katılımcıya göre farklılaşabilir,
- Rekreatif etkinlikler bireysel ve toplumsal yarar sağlamalı, yapıcı ve sosyal açıdan uygun olmalıdır,
- Rekreasyon bireyseldir başkası için yapılmaz. (Başkan, 2016).

2.3.2. Rekreasyonun Çeşitleri

Rekreasyon faaliyetleri yer, zaman, katılımcı sayısı gibi birçok faktöre göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalarda gözden kaçırılmaması gereken şey, boş zaman etkinliklerinin birden fazla kategoride yer alabilmesidir. Örneğin basketbol oynamak kentsel, grup, dinamik, sosyal vb. olabilir birçok sınıflandırmaya dahil edilebilir. Boş zaman kavramı, insanların farklı amaçlarla faaliyetlerde bulunmaları sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel koşullar nedeniyle farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bu nedenle tekrarlanabilirlik kelimesi farklı yöntemlerle sınıflandırılmıştır. Aşağıda bu sınıflandırılmalara yer verilmiştir

Küçüktopuzlu (2003) rekreasyonu 11 ayrı alt kademede sınıflandırmıştır.

- Etkin rekreasyon,
- Edilgen rekreasyon,
- Ticari rekreasyon,
- Sosyal rekreasyon,
- Kırsal rekreasyon,
- Estetik rekreasyon,
- Entelektüel rekreasyon,
- Orman rekreasyonu,
- Kapalı yer rekreasyonu,
- Açık hava rekreasyonu,
- Endüstriyel rekreasyon

Karaküçük (2005) ise rekreasyonel faaliyetlerin sınıflandırılmasının bu anlamda farklı kategorilerde yapılması gerektiğini, çünkü bu tür faaliyetlerde bulunan bireylerin amaç, istek ve zevklerinin farklı olduğunu vurgulamaktadır. Başka bir deyişle, bireyin amaç ve isteklerine bağlı olarak uygun türde bir rekreasyon faaliyetinin ortaya çıkacağını söylemektedir. Örneğin, bir futbol karşılaşmasını ele aldığımızda bir kişi bu aktiviteye sadece “pasif” olarak yani izleyici olarak katılabilirken bir değeri bu etkinliğe “aktif” etkinliğin doğrudan içinde yer alarak katılabilir. Basit anlamda baktığımızda rekreatif etkinlikleri katılım şekline göre “aktif” ve “pasif” olarak iki kategoride ele alınabilir (Başkan 2016).

2.3.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Boş zamanın sınıflandırılması, boş zamanın farklı işlevlerine veya kriterlerine göre modellenmiştir. Kişi bir rekreasyon faaliyetine katılmaya karar verdiği amaç ve arzu ne olursa olsun, uygun bir eğlence türü ortaya çıkacaktır. Her insanın farklı amaçları ve istekleri olduğu için birçok insanın, paralel eğlence etkinliği gruplama veya çeşitlendirmeyi tanımlamak oldukça zor olmaktadır (Karaküçük, Akgül, 2016).

Rekreasyon etkinliklerini; rekreasyonel faaliyetlerin nasıl sınıflandırılacağına ilişkin olarak, yapay olarak tasarlanmış "kapalı alanlarda" yapılan faaliyetler ve bu tür insan yapımı veya tamamen doğal alanlarda yapılan "eko-rekreasyonel" faaliyetler olarak iki grupta değerlendirilebilir. (Karaküçük, Akgül, 2016).

2.3.3.1. Kapalı Alan Rekreasyon Etkinlikleri

Çeşitli sporları, tiyatro ve sinema gibi sanatsal etkinlikleri ve kültürel etkinlikleri içerir. Bu faaliyetler daha çok şehirlerde ve bu amaçlar için inşa edilmiş binalarda gelişir.

2.3.3.2. Ekorekreasyonel Aktivite Çeşitleri

Ağırlıklı olarak şehir dışında düzenlenen veya tamamen doğal koruma alanlarında gerçekleştirilen doğa veya doğanın kullanımı ile ilgili faaliyetleri içerir. Eko-boş zaman, şehirdeki ve açık alanlardaki rekreasyonel aktiviteleri içerir. Çünkü eko-boş zaman, çevresel açıdan insanların en çok stres altında olduğu rekreasyon kaynaklarında varlığını hissettirmektedir (Karaküçük, Akgül, 2016).

2.3.3.3. Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması

a. Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri: Tam dinlenme, yani fiziksel ve zihinsel sağlığı korumak veya korumak için boş zamanın aktivitelerle kullanılmasıdır.

b. Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri: Tarihi ve antik sanat eserleri, müzeler ve diğer kültürel etkinlikleri ziyaret ederek boş zamanlarının değerlendirilmesidir.

c. Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri: Sosyal ilişkiler kurmaya ve geliştirmeye yönelik serbest zaman etkinlikleridir.

d. Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri: Seyirciler, taraftarlar, yöneticiler tarafından veya herhangi bir şekilde aktif veya pasif spor uygulaması yoluyla spor faaliyetleri ile boş zamanların kullanılmasıdır.

e. Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri: Öncelikle tatilde olduğunuz yerden başka görülecek ve görülecek yerlere taşınarak boş zamanınızı en iyi şekilde değerlendirmektir.

f. Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri: Sanatın birçok dalından biri veya birkaçı ile uğraşarak boş zamanların değerlendirilmesidir (Karaküçük, Akgül, 2016).

2.3.3.4. Çeşitli kriterlere göre rekreasyonun sınıflandırılması

a. Yaş faktörüne göre: Çeşitli yaş gruplarının kendi özelliklerine göre tercih ettikleri etkinlikler,

b. Faaliyete katılanların sayısına göre: Ferdi, grupta, kitlesel veya aile olarak katılınan rekreatif etkinlikler,

c. Zamana göre: Yazın, kışın veya başka bir mevsim de yapılabilen rekreatif etkinlikler. Ayrıca günlük ve hafta sonları ile emeklilik dönemlerini kapsayan uzun boş zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikler.

d. Kullanılan mekana göre: Açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Genel boyutları ile açık havada yapılan tüm rekreasyonel kullanımları içeren bir rekreasyon tipi olarak tanımlayabileceğimiz açık hava rekreasyonunun başta temel fonksiyonları ormanlar, dağlar ve su bölgeleri oluşturmaktadır. Bu kişinin modern şehir yaşamında, kapalı yerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulması, rahatlaması ve özgürlüğünü yaşaması için fizyolojik ve ruhsal bir ihtiyacını karşılamaktadır.

e. Sosyolojik muhtevaya göre: Lüks, geleneksel ya da belirli halk kesimlerinin desteklenmesiyle katılımın sağlandığı rekreasyon etkinlikleridir (Karaküçük, Akgül, 2016).

2.3.3.5. Rekreasyonun program çeşitliliği bakımından sınıflandırılması

Kamu Rekreasyon Programları: Sosyal boş zamanın sağlıklı ve verimli kullanımına yöneliktir. Kâr amacı gütmeyen, kişisel ve sosyal sağlığa odaklanır. Programları bütüncül bir şekilde uygulamak için birçok imkana ve kapasiteye sahiptir.

Ticari Rekreasyon Programları: Kişiler, eğlence ihtiyaçlarını farklı kurum ve kuruluşların sunduğu hizmetlerden ücretsiz olarak karşılayabildiği gibi, aynı amaçla verilen hizmetleri de kâr amacıyla satın alabilmektedir. Bu hizmetler eğlenceye büyük kolaylık getiriyor. Çeşitli eğlence amaçlı tüketicilere yönelik programlar, öncelikle kâr için yapılır. Ticari eğlence kuruluşları, büyümelerini sağlamak ve sürdürmek için risk almak ve programlarına sürekli yenilikler, çeşitli ve ilgi çekici eğlence uygulamaları eklemek zorunda kalıyor. Ayrıca rekabet, sektörü dinamik, dönüştürücü ve yenilikçi olmaya zorlamaktadır. Fitness salonları, kortlar, tenis kulüpleri, balo salonları ve oyunlar, su ve benzeri programlardan hoşlanırlar.

Gönüllü ve Özel Rekreasyon Programları: Sosyal, kültürel ve sağlık amaçlı eğlence programları hazırlayan yaşlılar, engelli çocuklar, kar amacı gütmeyen yetimler, vakıflar ve benzeri hizmet kuruluşlarını kapsar. Sosyal uyum, davranış geliştirme, rekreasyon ve rehabilitasyon gibi hizmetlere öncelik verir.

Terapi Rekreasyon Programları: Bu programların amacı, insanları fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal zorluklarla kendilerini geliştirmeleri ve ifade etmeleri için güçlendiren programlar oluşturmaktır. Hastalara, engellilere ve yaşlılara yöneliktir. Bu programlar esas olarak engelliler için geçerlidir. Engellilerin bedensel, zihinsel ve ruhsal etkinliklerini geliştirmeyi ve sosyal ve fiziksel beceriler kazandıktan sonra bağımsız

olarak boş zaman etkinliklerine katılmalarını sağlamayı amaçlar. Terapatik rekreasyonla birlikte bireylerin arkadaşları ile sosyal becerilerini geliştirmeyi, rekreasyonel etkinliklere katılarak hayattan zevk almalarını, fiziksel seviyelerini geliştirmeyi, işbirliği, paylaşma ve iletişim gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Bu programlar 'boş zamanların değerlendirilmesi' amacının ötesinde bir fonksiyon taşır. Rekreasyonun sınıflandırılması konusunda önemlidir.

Okul Rekreasyon Programları: Başta üniversiteler olmak üzere öğrencilerin ve diğer personelin eğlence ihtiyaçlarını karşılamak için benimsenen kampüs içi eğlence programlarıdır. Öğrencilerin boş zamanlarını zenginleştirmek, grup davranışlarını geliştirmek, liderlik ve özgüvenlerini geliştirmek, atipik davranışlarda bulunmalarını engellemek, akademik terfi etmek, öğrencilerin, öğretmenlerin, personelin ve ailelerinin eğlence ihtiyaçlarına cevap vermek gibi amaçları vardır.

Silahlı Güçlerin Rekreasyon Programları: Asker veya polis gibi grupların moralini yükseltmek, personelin kendini ifade etme ve birlik beraberlik ve takım olma gibi özellikleri geliştirme gibi amaçları vardır.

İşyeri Rekreasyon Programları: Çalışanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlarken aynı zamanda, çalışanların ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı, iş yerini benimseme, cazip olarak görme ve severek işe gitme ve çalışma duygusunun yükselmesi, çalışanlar arasında ki uyumu geliştirerek 'verimin' yükselmesi ve sağlık harcamalarını azaltmak gibi hedefler gözetilir.

Sosyal Rekreasyon Programları: İnsanların farklı şekillerde buluşması ve yemek yemesi gibi eylemleri içerir. Bu eylemler gelir seviyeleri ile ilgilidir. Gelir düzeyi arttıkça sosyal rekreasyon faaliyetleri de artmaktadır. Sosyal rekreasyon, aynı zamanda, engelliler, yoksullar veya çevre sorunları için organize edilen STK'larda veya topluluklarda gönüllü olmayı da içerir.

Estetik Rekreasyon: Doğası gereği pasif olan bu eylemler, daha çok kültür ve eğitim düzeyi yüksek kişilere yöneliktir. Aktif eğlenceyi sevmeyenler için sanat etkinlikleri izlemek, popüler müzik dinlemek gibi eylemleri oluşturmaktadır.

Fiziksel Rekreasyon Programları: İçeride veya dışarıda yapılan her türlü sporu içerir. Oldukça pahalıdır. Ancak yüzme havuzları, spor sahaları gibi tesislerin çok sayıda kişinin faydalanabileceği şekilde düzenlenmesi bu maliyeti azaltacaktır.

Özel Ekorekreasyon Programları: Bunlar, kara, su ve benzeri doğal alanlara dayalı ve "yeşil" amaç ve davranışları öne çıkaran özel rekreasyonlardır. Bu programlar "doğa ile

ilgili" faaliyetleri içerir. Orman, nehir, göl ve dağ ekosistemleri bu faaliyetler için önemli kaynaklardır (Karaküçük, Akgül, 2016).

Jensen rekreasyon etkinlik çeşitlerini sınıflandırırken şu kaynakları öne çıkarır;

1.Kaynak odaklı rekreasyonun sınıflandırması; doğal kaynaklar veya doğal ortamın kullanılmasıyla yapılan doğa çalışmaları, kamp, tırmanma, bot turu, doğal manzara izleme vb. gibi aktiviteler,

2.İnsan odaklı rekreasyonun sınıflandırması; doğal olmayan, düzenlenmiş veya modifiye edilmiş ortamlarda gerçekleştirilen atletik sporlar, oyunlar, dramalar, müzik aktiviteleri veya sanatsal gösteriler gibi aktiviteleri,

3.Kaynak ve İnsan olarak kaynakların karışımı olarak; her iki kaynağında beraber kullanıldığı su kayağı (Karaküçük, Akgül, 2016).

Rekreasyon, kişinin etkinliklere katılım tarzları göz önüne alınarak sert veya yumuşak ya da aktif veya pasif olarak da gruplandırılabilir. Yumuşak veya pasif faaliyetleri, TV izlemek, internet oyunları oynamak, sosyal medyada bulunmak, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya gitmek, amaçsız dolaşmak, alış-veriş, kahveye gitmek, spor müsabakalarını seyretmek vb. oluşturmaktadır. Sert veya aktif faaliyetleri ise; spor yapmak, araştırma yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, hobileri olmak, gönüllü kuruluşlarda çalışmak, bir müzik aleti çalmak ve tiyatro yapmak gibi her türlü sanatsal faaliyetlerde bulunmak, resim yapmak, el işi, seyahat etmek vb oluşturmaktadır (Karaküçük, Akgül, 2016).

Pasif katılım, işletmenin türüne göre değişiklik gösterebilir. Evde futbol maçı izlemek için televizyonu açıp uzanmak veya önünde oturmak ya da çeşitli aktiviteler devam ederken maçı izlemek ve stadyumun açık hava fırsatlarının tadını çıkarmak arasında büyük fark vardır. Bu iki aktivite pasif hobiler olsa da pasiflik seviyeleri farklıdır. Bu tür bir puanlama, kişinin amaçlarına, beklentilerine, motivasyonlarına ve seçimlerine göre şekillendirilmiş etkili bir forma dönüşebilir. Televizyonda veya bilgisayarda öğrenilen şeyler bazen sıcak bir tartışma konusu haline gelebilir. Ayrıca pasif katılım genellikle aktif katılımı önemli bir adımdır. Bir futbol maçı izleyen bir kişi futbola ilgi duyabilir, onu beğenebilir ve aktif olarak futbol oynamaya başlayabilir (Karaküçük, Akgül, 2016).

Boş zamanları pasif faaliyetlerle doldurmanın makul ölçüde ve tipik insan yapısına göre kabul edilebilir ve faydalı olabileceği söylenebilir. Ancak kişiyi sadece bu

faaliyetlere maruz bırakmak onu pasif bir duruma sokacaktır. Bu faaliyetler, çağdaş insanın gelişmesine yetmediği gibi, onu içinde bulunduğu toplumun ve insanlığın, dünyanın sorunlarından dertlerinden uzaklaştırarak, çağımızın gerektirdiği canlılığı, dinamizmi, düşünce ve duygu özgürlüğünü, akıl kullanma alışkanlığı verememektedir. Ayrıca, bencillik, umursamazlık, sorumsuzluk, dikkatsizlik hatta ölçsüz davranış alışkanlıkları kazandırma tehlikeleri de kendisini göstermektedir. Boş zamanın pasif bir biçimde harcanması sonucu ortaya çıkan alışkanlıklar, obeziteye ve strese neden olabilecek beden ve ruh sağlığını bozan, alkol, uyuşturucu ve kumar gibi bağımlılıklara ve tutsaklıklara dönüşebilmektedir. Bu alışkanlıkları sürdürmek, tek amacı ve beklentisi durumuna gelmektedir. Sonuçta her insan, ailesinden, çalışmasından, işinden, dinlenmesinden uzaklaşıp bütün enerjisini, parasını, zamanını bağımlı olduğu, tutsağı durumuna düştüğü şeyleri elde etmek için harcamaktadır (Karaküçük, Akgül, 2016).

Eğlence kavramının bu şekilde geliştiği toplumlarda büyük şirketler ve endüstriler de farklı anlayışlarla şekillenmiştir. Özellikle kahve içme alışkanlıkları gibi bazı gençlik trendlerinden yararlanarak çeşitli organizasyonlar ve iş gerçekleri büyüme ve genişleme fırsatları bulabilir. Ancak boş zamanın aktif kullanımı hem kişinin kendisine hem de içinde yaşadığı topluma büyük faydalar sağlar. Bahçesinde yetiştirdiği çiçeklerle ve yaptığı el emeğiyle mutlu bir ev hanımı, gitar çalan, spor yapan, halk oyunları yapan, sosyal aktivitelere katılan bir öğrenci bir yandan büyüyüp farkına vardığı bir öğrenci, diğer yandan yarattıklarının başkaları tarafından çekildiğinden emin, mutlu olacak. Bu duygular, kendisiyle ve başkalarıyla sağlıklı iletişimin sürdürülmesinde önemli bir rol oynamıştır (Karaküçük, Akgül, 2016)

Boş zaman etkinliklerine katılımda önemli bir yeri olan zaman kavramı aynı zamanda bireylerin ağırlıklı olarak kendilerine ayırabilecekleri boş zaman etkinliklerine ayırabilecekleri zaman olmalıdır. Bu nedenle, mümkün olduğunca etkili zaman planlaması gereklidir (Ardahan,2016). Kadınların rekreasyonel faaliyetlere katılma konusunda erkeklere göre daha dezavantajlı oldukları tespit edilmiştir. Nitekim çalışan kadınların temel ihtiyaçlarının yanı sıra çocuk bakımı, ev işleri gibi durumların ortaya çıkması boş zamanlarını kısıtlamaktadır. Kadınların yorgunluk ve bununla birlikte gelen sınırlamalar nedeniyle erkeklere göre eğlence etkinliklerine katılma olasılıklarının daha düşük olduğu bildirilmektedir (Ardahan,2016).

Öncelikli bir durum olan gelir düzeyi, bireyin rekreasyonel faaliyetlere katılımında ve boş zaman algısında önemli bir yere sahiptir. Daha yüksek gelire sahip olanlar için bilişsel kaynaklar, eğitim ve yaşam kalitesini iyileştirmenin yanı sıra rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını artıracak finansal kaynakları bulmada etkili bir rol oynamaktadır. Örneğin; bir araç sahibi olarak uzak mesafelerde oluşan aktivitelere katılım sağlamada kolaylık ve konfor sağlaması bireyin bu aktivitelere katılımında istek ve arzusunun arttırdığı söylenmektedir. Öte yandan gelir seviyeleri daha aşağıda olan bireylerde ise istek ve arzularına ulaşma konusunda kısıtlı olanakların bulunmasından dolayı rekreatif faaliyetlere sınırlı bir şekilde erişebilmesi ya da erişememesi bireyler üzerinde sınırlı bir faktör olarak rol oynadığı dile getirilmektedir. Bu yönde yapılan araştırmalara göre; aktif olarak rekreatif faaliyetlere katılım sağlayan bireylerin, eğitim ve gelir seviyelerinin iyi yönde olduğu açıklanırken pasif olarak rekreatif faaliyetlere katılım sağlayan bireylerde ise eğitim ve gelir seviyelerinin düşük oldukları açıklanmaktadır (Ardahan,2016).

Hava durumu, mevsimsel hava koşullarından, özellikle açık hava eğlence etkinliklerinden etkilenir ve bu da insanların eğlence etkinliklerine katılımını önemli ölçüde etkiler. Güneşli gün çoğunluğu, yüksek sıcaklıkların görülmesi, günlerin kısa ya da uzun olması gibi etmenler faaliyetlerin üzerinde yoğunluk ve çeşitliliğini etkileyen unsurlar olarak belirtilmektedir. Kış aylarında oluşan hava durumlarından dolayı açık havada yapılacak olan rekreasyonel aktivitelerin sınırlı ve çeşitliliğinin az olduğu belirtilmekte kapalı alanlarda ise mevsimsel koşullardan etkilenilmediği dile getirilmektedir (Ardahan,2016).

Sanayi Devrimi ile birlikte gelişen kentleşme olayları, insanların gelişiminde köklü bir değişime neden olmuş, köylerden kentlere yerleşme yeteneklerini ortaya çıkarmış ve onlara sosyal çevrelerle karşılaşma fırsatları sağlamıştır. Kent yaşamının sunduğu boş zaman etkinliklerinin yüksek olduğu ve kentleşmenin insanların bilinç ve ilgisinin artmasından kaynaklandığı hatırlatılıyor. Yanlış yönlendirilen kentleşme politikalarının, gelişen teknolojilerin ortaya çıkması ve artan nüfus yoğunlukları ile birleşmesi ile rekreasyon kaynakları üzerinde baskı oluşturmaları, rekreasyon tesislerinin kapasitesini ve dolayısıyla bireylerin katılımını sınırlandırması beklenmektedir (Ardahan,2016).

İnsan sürekli olarak evrilip gelişir, ihtiyaçlarına göre kendini tatmin etmek ister ve artan ihtiyaç ve isteklerini karşılayınca yeni ve değişen istek ve arzuları oluşturmaya başlar. ekonomik ve teknolojik gelişmeler. Rekreasyon alanında kişinin ihtiyacına göre yenisini eklemesi ve kendini bu beklentilere sokması gibi durumların da hissedilmesi öngörülmüştür. (Ardahan, 2016).

Rekreasyon ihtiyacı, rekreasyonel faaliyetlerin kişisel ve sosyal faydalarından kaynaklanmaktadır (Karaküçük, 1999).

Kişisel Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

- Fiziki sağlık gelişimi yaratır.
- Ruh sağlığı kazandırır.
- İnsanı sosyalleştirir.
- Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar.
- Yaratıcı gücü geliştirir.
- Çalışma başarısı ve iş verimini artırır.
- Ekonomik hareketi geliştirir.
- İnsanı mutlu eder.

Toplumsal Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

- Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar
- Demokratik toplumun yaratılmasına imkân sağlar

2.4. Eğitim

Eğitim bir süreçtir: Eğitimin belirli bir hedefi vardır ve bu hedefe ulaşmak için sürekli değişiklikler olabilir. Bireyin eğitimi doğumla başlar ve yaşam boyu devam eder. Bireyin eğitimindeki sürekli değişim, bireyin eksik olduğu alanlarda kişisel gelişimine katkı sağlamaktadır. Başlangıçta, eğitimin temel amacı bireylerin davranışlarını değiştirmektir. Yani eğitim ancak davranışta bir değişiklik olduğunda gerçekleşir (Harmandar, 2004).

Eğitim, öğrencilerin okuma, matematik ve diğer konularda beceriler kazandığı bir süreçtir (Entwisle ve Hayduk, 1982). Öğretim ise öğrenmeyi sağlamak için yapılan ilk girişimdir (Başar, 1998).

İlköğretim, 6-10 yaşındakilerin eğitimi de dâhil olmak üzere tüm eğitim seviyelerinin temelidir. Eğitimin amacı, öğrencilere bilgi ve becerilerden ziyade, değişen dünyaya uyum sağlayabilecek, toplumun gelişimini sürdürebilecek ve çevrelerinde önemli değişiklikler yapabilecek bireyler yetiştirmektir (Ada ve Ünal, 2000).

Okulların eğitim sistemindeki en önemli görevi, öğrencilere hedeflenen davranışları kazandırmak ve bu davranışların gerçekleşmesi için ortamı etkin bir şekilde düzenlemektir (Ada ve Ünal, 1997). Bu görev de, etkili eğitim ve öğretimle sağlanabilir. Öğretmenin, öğrenciye müfredatın belirlediği bilgileri kazandırmaya çalışırken, öğrencinin içinde yaşadığı topluma uyumunu ve toplumun bilinçli ve etkili bir üyesi olmasını sağlayan kritik becerileri de edinmesini sağlayacak bir eğitim süreci düzenlemesi gerekmektedir. Toplum kültürünün gelişimine, büyüyen neslin eğitim ve öğretimi eşlik eder. Ailede başlayan eğitim, okul içi ve okul dışı eğitim ve öğretimle hayat boyu devam eder. Genel olarak eğitim ve öğretim, aileden topluma yayılmak ve büyümek için bilgi ve sevgi verir (Yavuzer, 2005).

2.5. Akademik Başarı

Akademik başarı, okulda öğretilen derslerde edinilen bilgi ve becerilerin toplu ifadesidir ve öğretmen notları, test puanları veya her ikisi tarafından belirlenir (Sarier, 2016).

Bir öğrencinin eğitimdeki akademik başarı düzeyi, eğitim-öğretim yılı boyunca yapılan sınavlarda alınan notlarla belirlenir. Böylece öğrencilerin öğrenme çıktıları objektif olarak ölçülebilir. Eğitim sisteminde, ilkokuldan mezuniyete kadar, öğrenci başarı düzeyi hem bireyler hem de aileler için önemli bir konudur (Nartgün ve Çakır, 2014).

Eğitim sistemi bireysel başarıya yöneliktir ve bu nedenle eğitim ve öğretimde çeşitli faktörler etkileşime girebilir. Eğitim sisteminde öğrenci başarısını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler okul, aile,

arkadaş çevresi ve bireyin kişisel özellikleri ile ilgili olabilir. Akademik başarı üzerine yapılan son araştırmalar, bireysel öğrenme üzerinde büyük etkisi olduğuna inanılan motivasyonel süreçlere odaklanmaktadır (Tutaş, 2011).

Öğrencilerin eğitimleri sırasında ve gerçek hayatta girdikleri sınavlar, akademik yeteneklerini belirlemek ve gelecekteki akademik performanslarını tahmin etmek için kullanılmaktadır (Karakaya ve Kutlu, 2002).

Türk eğitim sisteminin akademik başarıya yönelik olması öğrencileri mekanik bir yolculuğa çıkarıyor. Bu nedenle öğrencileri performans odaklı çalışmalara yönlendirmektedir. Öğrencilerin öğrenme hedef yönelimlerinden ziyade işlemsel amaç yönelimlerini kullanarak eğitim sürecinde bilgi edinmek istedikleri söylenmektedir. Bu nedenle bireylerin başarıya yönelik süreç tutumlarını ve neden başarılı olmak istediklerini bilmek önemlidir (Tutaş, 2011).

Öğrencilerin başarılı olmak isteme sürecinde akademik başarı, hedef yönelimi ve öğrenme motivasyonu arasındaki ilişkinin neden başarılı olmak istediklerini açıklayacağına inanılmaktadır (Genç ve Göksu, 2019).

2.6. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Akademik başarı, temel eğitimden üniversiteye kadar eğitimin her kademesinde büyük önem taşıyan bir konu olup, okul başarısızlığı her kademedeki çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek bir sorundur. Okulda başarısızlığın nedenleri kişisel, çevresel ve eğitimsel faktörlerden kaynaklanabilir. Bu faktörlerin açıklamaları aşağıdaki gibidir; (Çimşir 2019).

2.6.1. Bireysel Faktörler

Her çocuk, benzersiz bir kişiliğe ve entelektüel özelliklere sahip gelişen bir bireydir. Duygusal, fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişimi sağlıklı olan bir çocuk, düzenli ve dengeli bir aile ortamında başarılı olabilir (Yavuzer, 2005).

Tembellikte de itibar kazanma eğilimi ve çabası vardır. Çünkü çevresel kaygılar genellikle tembellere odaklanır. Tembel öğrenciler, çevrelerindeki kendileriyle daha fazla ilişki kurmaya zorlar. (Adler, 2014). Bu nedenle, akademik başarısızlığının nedenleri arasında çevresindeki kişilerin dikkatini çekme, ilgisini isteme de sayılabilir.

Ayrıca cinsiyet ve ırk (Enwistle ve Hayduk, 1982), okul olgunluğu (Yörükoğlu, 1998), zeka ve aile (Yavuzer, 2005), ilgi, yetenekler ve motivasyon (Kuzgun, 2000), kekemelik (Adler, 2014), çalışma disiplininin olmaması okul başarısını etkileyen bireysel etkenler olarak sıralanabilir (Çimşir 2019).

Okulun başladığı yaş veya bir öğrencinin yetişkinliğe ulaşmamış olması akademik başarıyı büyük ölçüde etkileyebilir. Çünkü öğrenciler temel okuma, yazma ve aritmetiğin eğitimlerinin temeli olduğu birinci sınıfa hazır değilse, bu beceri, bilgi ve becerileri kazanamayacaklardır. Bu durum, onun sınıf seviyesinin gerisine düşmesine ve her sınıf seviyesinde katlanarak düşük performans yaşamasına neden olabilir. Yavuzer (2005) okula hazır bulunuşluğu; çocuğun kişisel, zihinsel, fiziksel ve sosyal olarak okula hazır bulunuşluğu kişiden kişiye değişen bir kavram olarak tanımlamaktadır. Yani öğrenci hazırlığı çocuklara özeldir, bazı öğrenciler beş yaşında olgunlaşabilirken, bazı öğrenciler çeşitli nedenlerle yedi ve sekiz yaşında olgunlaşmayabilir (Çimşir 2019).

Okula giriş, çocukların belirli bir zihinsel olgunluğunu gerektirir ve çocukların okula başlarken yaşlarına uygun bir öğrenme ve anlama düzeyine ulaşmaları ilk koşuldur. Yeterli zekâyâ sahip bir çocuk duygusal olarak evi terk edecek kadar olgun olmayabilir. Bu durumda okula gitmek mutlu bir durum değildir (Yörükoğlu, 1998). Eğer çocuk duygusal açıdan okula başlamaya hazır değil ise, akademik açıdan yeterli olsa bile eğitim-öğretim sürecine dâhil olamayacak ve kendisinden beklenen bilgi ve becerileri kazanamayacaktır. Çocukların yaşadıkları trajedi onların karakterlerini değiştirebilmektedir. Sevgiden yoksun büyümüş çocukların özgüvenleri de zayıf olmakla beraber bu durum başarıyı da etkileyebilmektedir (Adler, 2014).

Maslow (1954; akt. Telman, 1999)'un İhtiyaçlar hiyerarşisine göre fizyolojik ihtiyaçlardan sonra sırasıyla sevgi, güvenlik ve takdir edilme ihtiyaçları gelmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması gerekir, aksi takdirde öğrenciler gizli potansiyellerini ortaya çıkaramayacak, kendilerini tam olarak geliştiremeyecek ve dolayısıyla öğrencilerin çalışmalarında başarılı olmaları zor olacaktır. Ayrıca okul başarısı ile ilgi arasında da yüksek bir ilişki beklenir. Genel olarak birey ilgi duyduğu konularla daha çok uğraşmak ister ve dolayısıyla bu alanda daha başarılı olur. Bununla beraber bireyin ilgi duymadığı alanda yeterlik gösterdiği de gözlenmiştir. Bunun için yetenek gereklidir, ama bir kişi hem ilgi duyuyor hem de o alanın gerektirdiği yeteneklere sahipse başarısı yüksek olacaktır (Kuzgun, 2000). Bireyler benzer ölçülerde sevgi, güç, özgürlük, eğlence ve

tehlikelerden korunmak istemektedirler (Glasser, 1999). Sonuç olarak ihtiyaçları karşılanan birey kendini gerçekleştirebilir. Öğrencilerden başarı beklenirken fizyolojik gereksinimlerini de göz ardı etmemek gerekebilir.

Adler (2000)'e göre şımarık çocuklar, ezbere dayalı değil, anlamaya dayalı matematikle boğuşurlar, asla kendi işlerini kuramazlar ve okuldan sıkılabilirler. Şımarık çocuklar, derslere dikkat etmekte ve eğitim sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanabilirler. Bu nedenle ailelerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında dengeli ve kararlı olmaları, sorumluluk duygusu geliştirmeleri ve sevgilerini ifade etmekte kusur etmemeleri önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin akademik başarısı ile ilgili faktörler öğrencilerin öz yeterlikleri, öğrenme motivasyonları, öz saygıları ve ders çalışma alışkanlıkları açısından algılanmaktadır (Sarier, 2016). Öğrencilerin yaşam tarzı hatalarını anlamalarını sağlamak, bağımsızlık kazanmak ve özgüvenlerini geliştirmek, başarılı olmalarına yardımcı olabilir (Adler,2000). Öğrencinin başarılı olacağına dair inancını geliştirmesini sağlamak ve uygun faaliyetlere yönlendirmek de başarısını garanti edebilir (Çimşir 2019).

2.6.2. Eğitim Sistemi Faktörü

Başarısızlığı ortadan kaldırmanın en iyi ve en etkili çözümü başarı eğitimidir. Glasser (1999)'in Los Angeles'ta yaptığı çalışmalara göre başarısız çocukların %75'i yeterli bir ilköğretim eğitimi almamıştır. Dolayısıyla çocukların erken yaşlardan itibaren iyi bir eğitim sistemine dâhil edilmesi, sonraki eğitim kademelerinde de başarının anahtarı olacaktır. Bu da ilköğretimin yani temel eğitimin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Başarısızlığın sebeplerinden biri de bireysel farklılıklara göre öğretilmemesidir. Tüm öğrencilerin eşit eğitim almasını gerektiren bir müfredat, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz ardı edebilir (Yavuzer, 2005). Öğrencinin öğrenme stilini dikkate almayan bir eğitim sistemi, öğrencinin yeteneğini ortaya çıkarmak için yeterli olmayacaktır. Bu durumda kendi öğrenme tarzıyla yetiştirilirse başarılı olabilecek bir öğrenci böyle bir sistemde başarılı olamayacak ve yeteneklerini ortaya koyamayacaktır (Telman, 1999).

Waugh ve Gronlund (2013)'a göre eğitim öğrencinin ihtiyaçlarına ve kişiliğine göre uyarlanırsa, öğrenci öğrenme sürecindeki gelişimi hakkında bilgilendirilir, eğitimin etkililiği incelenir ve öğrenme çıktıları ihtiyaçlara odaklanırsa eğitim başarılı olur. .

Tüm öğretim nesneleri veya durumları için uygun tek bir öğretme-öğrenme yöntemi olmadığı unutulmamalıdır. Koşullar, hedefler ve amaçlar için doğru öğretim modellerini ve stratejilerini seçmek kesinlikle öğrencileri motive edecek, etkinlikleri anlamlı hale getirecek ve sürece aktif olarak katılan öğrencilere coşku, alaka ve ilgi kazandırabilir (Çimşir, 2019).

Farklı yaklaşım ve yöntemlerle öğrenen öğrencilere etkili ve verimli bir eğitim verebilmek için sınıfta farklı uygulamaların yapılması gerekmektedir (Vural, 2004). Bireysel öğrenci farklılıkları dikkate alınmalı, eğitim sisteminde anlayış monotonluğundan kaçınılmalı, etkili öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmelidir. Okullardaki not sisteminin olumsuz etkilerinden biri, bazı öğrencileri bilgi ve becerilerini geliştirmeye motive etmek yerine daha ılımlı hale getirmesidir. Bu durum “Not için çalışmak” diye de bilinir. Öğrenci çalışmanın ve öğrenmenin verdiği doyuma (iç ödülü) ulaşmak yerine dıştan gelecek ödül için çalışır. Not almak için çalışmak öyle uç noktalara gelir ki, öğrenci yalnız sınav öncesi çalışır, arkadaşlarının ödevlerini çalar veya iyi not almak uğruna kopya bile çeker. Övgü de dıştan gelen bir ödüldür ve çocuk üzerinde etkili olduğu bilinir. Övülen çocuklar genellikle anne-babalarını ve çevrelerindeki mutlu eden şeyleri yapmayı öğrenirler ve onları mutsuz edebilecek şeylerden kaçınırlar. Çocukları notlar, övgü ve ayrıcalıklar gibi ödüllerle motive etmek ve kontrol etmek, içsel motivasyonu azaltır ve hareketsizliğe yol açabilir. Dışsal motivasyonlar çocuğu etkilemez ve onun için yıkıcı olabilir (Gordon, 1999).

Ayrıca puanlama sisteminde kapasite dikkate alınmamaktadır. Ancak notların değerlendirildiği bir sistemde öğrenciler övülmezse, ödüllendirilmezse veya iyi not alırsa mutlu olmayacaklar ve bundan mutlu olacaklardır. Notlar, ödüller veya övgü kazanmak her zaman amaç olacak, öğrenmek asla gerçek amaç olmayacak. İnsan psikolojisi tamamen ödülle ilgilidir (Telman, 1999) ceza da okuldan soğumaya neden olmaktadır (Adler, 2000).

Her hata cezalandırılmamalıdır çünkü ceza, çocuğu aşağılanmış, kırgın ve terk edilmiş hissettirir (Adler, 2000). Bu nedenle eğitim sürecinde ödül, ceza ve değerlendirme sisteminin dikkatli kullanılması gerekmektedir. Ayrıca süreci değil, sadece sonuçları değerlendiren, öğrencinin başarısız ve başarısız olduğunu gösteren bir eğitim sistemi çocuğu hasta edecektir. Değerlendirme, yönetime göre tasarlanır ve

uygulanırsa etkili öğrenmeye katkıda bulunabilir. Ayrıca değerlendirme öğrencinin kişiliğine uygun olmalı, anlamlı ve güvenilir olmalıdır (Waugh ve Gronlund, 2013).

Eğitim sistemi sadece sonuçları değil süreci de değerlendirmelidir. Bir öğrenci her adımın sonunda belirli bir başarı düzeyine ulaştığında, bir sonraki adım için içsel motivasyon kazanır ve böylece başarı artar. Dolayısıyla değerlendirme, övgü, ödül ve teşvik olarak doğru zamanda ve doğru yerde kullanıldıklarında öğrencinin özgüvenine ve akademik başarısına önemli katkılar sağlayabilirler. Okullarda sorumluluk eğitimi hafife alınmamalıdır. Hesap verebilirlik eğitimine programlarda yer verilmesi başarının artırılmasında da etkili olacaktır (Glasser, 1999). Çünkü genel olarak öğrencilerin akademik başarılarının daha fazla sorumluluğu olduğunu bilinmektedir. Öte yandan eğitim sisteminin bilgiyi özümsemek yerine ezbere işlemesi ve öğrencilerin öğrenme peşinden koşması da başarısızlığa neden olabilir. Çocukların başarılı olmasını sağlayan bir sistem ve başarılı olmasını sağlayan bir eğitim ile başarısızlık sorunu azaltılabilir veya ortadan kaldırılabilir. Okulların başarısı, eğitimin kalitesinin artırılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ile artırılabilir (Çimşir, 2019)

2.6.3. Yakın Çevre Faktörü

Sevgi ve güven, başarılı bir kişilik geliştirmenin iki ana yoludur. Güven, bilgi ve hayatın sorunlarına etkili çözümler bulma ve bunları başarıyla çözme yeteneği ile ilişkilidir. Çocukların başarılı olmaları için ev ve okul, neyi öğrenebilecekleri iki ana yerdir (Glasser, 1999).

Çocuğa her hangi bir işe başlamadan önce kendisine ne kadar güvenildiği söylenirse çocuk o ölçüde başarılı olur (Ekmekçi, 2005). Güven, çocuğun kişiliğini geliştirmede ve akademik başarıyı artırmada etkili bir faktördür. Aileler ve okullar, çocukların olumlu yönlerini tanımalı, takdir etmeli, yeri geldiğinde ödüllendirmeli ve desteklemelidir. Çocukların olumlu deneyimleri, özgüvenleri ve başarılı olacaklarına dair inançlarının gelişmesi çevreleriyle bağlantılıdır. Öğrencinin yakın çevresi; aile ve ebeveynler, okul, öğretmenler ve arkadaşlar. Bu faktörler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

2.6.3.1.Aile Faktörü

Eğitim ailede başlar ve kişilik yapısının temel unsurları ailede kazanılır. Bunları sonradan değiştirmek zordur. Tembellik, çalışkanlık, dürüstlük yalan söyleme, sosyallik, bencillik gibi ikilemlere girmek ailede başlar, gelişir ve çoğu durumda güçlenir. Okulların bunları değiştirmesi çok zordur, bu nedenle en iyi çözüm önce aileyi etkilemektir (Başar, 1998). Bir çocuğun 5 yaşına kadar olan hayatından, okula giderken nasıl davranacağı anlaşılabilir. Çocuklar okulda erken alfabeyi öğrendiklerinde, ebeveynlerinin tutum ve davranışları onları büyük ölçüde etkiler. Ebeveyn desteği, bir çocuğun başarısını artırmaya yardımcı olabilir. Ayrıca, öğretmenler, özellikle dil becerilerinin geliştirilmesinde ebeveyn işbirliği ile bilişsel ve duygusal motivasyonda veli desteği aramalıdır (Yavuzer, 2008). Çünkü veli desteği, bir öğrencinin okuldaki sosyal ve akademik başarısı için çok önemlidir. Okul, eğitimin evde alındığı bir yer olarak düşünülebilir. Çocuğun okula uyumu ve akademik başarısı, ebeveynin çocuğunu eğitmedeki başarısının bir ölçüsüdür (Yörükoğlu, 1998).

Çocuk evde başarılıysa, bu başarı okula da yansiyacaktır. Ev, temel ihtiyaçların karşılandığı güvenli ve huzurlu bir yer haline gelirken, bu olumlu atmosfer çocuğun okul yaşamına olan güvenine de katkı sağlamaktadır. Çocuğun sevgi ihtiyacını karşılayacak yeterli öğretmen yoksa ailede sevgi ihtiyacı karşılanan çocuklar okulda daha güçlü olabilirler (Glasser, 1999).

Çocuklar hem evde hem de okul ortamında sevgi dolu bir atmosferin olduğu bir ortama ihtiyaç duyarlar. Çocuklar aile içinde olumsuz yetiştirme izleri taşırlar (Adler, 2000). Gelir durumu da aileyi her yönden etkileyen bir değişkendir. Bir öğrencinin temel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, ailenin gelir düzeyine bağlı olabilir (Başar, 1998).

Ev ortamından yoksul ve dezavantajlı durumda olan ve başka işlere yönlendirilen çocukların okula gitmek ya da okumak için fazla zamanları yoktur. Bu çocuğu üzebilir. Bu çocukların hayatları karanlık ve sefildi; ne zaman bir zorlukla karşılaşsalar, geçmiş yaşamlarını düşünebilirler. Üst sınıfta daha zor koşullarla yüzleşmek zorunda kalmalarının tek nedeni kendi ruhsal yaşamları olsa da, bu çocuklar gelecekte tam bir başarısızlık örneği olabilirler (Adler, 2014). Dolayısıyla bu durum, çocuğun kişisel ve duygusal gelişimi ve akademik başarısı için ailenin tüm yönleriyle önemini ortaya koymaktadır. Çocuğun gelecekteki davranışlarında eğitim ve aile

kültürü çok etkili olsa da çocuğun başarısı ailenin eğitimi ve kültürü ile doğru orantılı olarak artar (Ekmekçi, 2005).

Ailede anne, topluluk duygusunun kaynağıdır ve anne-çocuk ilişkisinde sürekli gelişen şey, nihayetinde zihinsel mekanizma haline gelir ve çocuğun yaşam biçimini şekillendirir. Anne, yaşamla çocuk arasında gerekli arabulucudur ve görevi, çocuğun topluluk duygusunu geliştirmek ve ona rehberlik etmektir (Adler, 2000). Çocukların ailedeki ebeveynleri ile iletişimi, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde önemli rol oynar. Cansız bir aile ortamında veya ebeveynliğin gerektiği gibi yapılamadığı bir ortamda çocuklarda duygusal, bilişsel ve sosyal sorunlar oluşabilmekte ve bu durumda okula uyum sağlama, öğretmen ve akranlarla etkileşim ve iletişim kurma süreci çeşitli sorunlara neden olabilmektedir. Ayrıca, çocukların okula başlama çabaları ebeveynleri tarafından saygı görmeli, takdir edilmeli ve desteklenmelidir. Okul çocukları, akademik çabalarının ebeveynleri tarafından desteklendiğini bilmelidir. Çünkü okumayı öğrenmenin temeli ebeveynler tarafından "anlaşılmak" ve "dinlenmek"tir. Ebeveynler çocuklarına daha iyi öğrenmeyi veya daha mutlu olmayı öğretmeden önce, çocuğu olduğu gibi görmeyi öğrenmelidirler. Aynı şekilde, ebeveynlerin çocukları hakkında net ve beklentiler konusunda gerçekçi olmaları gerekir (Yavuzer, 2008).

Bir çocuk için en tehlikeli şey, umudunu kaybetmek olduğunu unutmamalıyız (Adler, 2000). Çocuk, olası aksilikler veya olumsuzluklar karşısında umudunu kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabilir. Bu durumda her zaman zorlukların üstesinden gelebileceğini ve sonuçlara ulaşabileceğini hissetmelidir. Umudunu kaybetmediğinden emin olmalıyız. Elbette sevgi, insan varoluşu sorununun da çözümüdür (Fromm, 1995). Karşılıklı sevgi ve saygı, kişiler arası ilişkilerde en çok aranan unsurlardan biri olduğu kadar, insanları başarıya götürmenin bir aracıdır (Ekmekçi, 2005). Çocuklar anlaşıldığında anne babalarına olan sevgileri derinleşir. Ebeveynler de çocuklarla nasıl saygılı bir şekilde yaşanacağını gösteren sözcükleri kullanmalı ve iletişimin temel ilkelerini bilmelidir (Ginott, 2011). Ailede yeterince sevgi görmeyen veya şımartılmayan ve aşırı sevilmeyen çocuklar, çocuğun duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir. Çocuklar için en önemli çevre olan aile başta olmak üzere sosyal çevrede karşılaşılan sorunları anlamak, karşılıklı etkileşim, işbirliği, dayanışma ve etkili iletişim, yaşam kalitesini, akademik başarıyı ve çocukların güvenliğini artırmaya yardımcı olabilir. Ailenin çocuğun çocukluğundan geçmesine, hatalar yapmasına ve hatalarının

sonuçlarını görmesine izin verdiği yerde, çocuğun özgüveni gelişir ve zamanla çocuk daha az hata yapar. Ancak çocuğa bir yetişkin gibi davranması, hata yapmaması ve her zaman başarı beklemesi yönünde baskı yapmak gerçekçi değildir ve aile ile çocuk arasında sağlıklı iletişime yol açabilir. Dengeli bir aile ilişkisine sahip olmak, çocuğun başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir. Sağlıklı bir ev ortamında çocuk, anne ve babasını güvende, anlayışlı ve kendisi ve sorunları hakkında endişeli bulur. Bu ailelerde başarılı iletişim sayesinde çocuğun çalışması desteklenir, bu başarısız olursa bu anlayışa saygı duyulur ve akıllı çözümler aranabilir. Anne babaların çocuklarının yetiştirilmesinde olumlu rol model almaları, çocuklarına karşı geliştirdikleri tutum ve davranışlar, okuma alışkanlıkları ve çocukluktan itibaren kurallara uyma alışkanlığı çocukların okul başarısını olumlu yönde etkileyebilir (Yavuzer, 2005).

Aile içinde koşulsuz sevgi ve saygıya dayalı olumlu iletişim, çocuğun zihinsel dünyasını etkileyecek ve bu durumda kişiliğin başarılı gelişimine katkı sağlayacaktır. Özetle cinsiyet, saç ve göz rengi, yüz ve vücut şekli gibi ebeveynlerden miras kalan genetik kodun parçaları doğumdan önce belirlenebilir. Kuralın bir kısmı ağırlık, boy ve doğum öncesi zekâ gibi özellikler için bir üst sınır belirler, ancak üst sınıra ulaşp ulaşmadığı tamamen çevreye, gelişime vb. bağlıdır. Çevre koşulları ve alınan eğitimin özellikle zihinsel kapasite açısından uygun fırsatlar sunup sunamayacağına bağlıdır (Çilenti, 1988). Başka bir deyişle, aile ve çevrede iyi bir eğitim almak, belirli bir yaşam standardına sahip olmak, aile ve toplumdaki mutluluk düzeyi, hayattaki başarıyı belirlemede rol oynayan faktörler olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, çocuklar çeşitli nedenlerle başarısız olabilir. Böyle bir durumda, bilgili ebeveyn çocuğun başarısızlığını değerlendirmek yerine, başarısızlığın nedenini araştırmalı, bunu dışlamak için araştırma yapmalı ve çocuklarla sağlıklı iletişim kurarak ortak bir çözüm bulmaya çalışmalıdır (Çimşir, 2019).

2.6.3.2.Okul Faktörü

Öğrencilerin akranları ve çevrelerindeki yetişkinler arasında kendilerine yer bulmaları, başkalarıyla iyi geçinmeleri ve haklarına saygı duymaları gerekir. Başkalarıyla çalışmak ve etkileşim kurmak, öğrencilerin sosyal bağımsızlığı için esastır. Eğitim sürecinde öğrenciler gruplar halinde daha iyi öğrenir ve daha iyisini yaparlar

(Güneş, 2012). Okul hayatı, öğrencileri sosyal hayata entegre etme ve her öğrencide bir topluluk duygusunu canlı tutma baskısını içerir (Adler, 2014).

Dewey (akt. Yavuzer, 2005)’e göre okul; karmaşık bilgileri basitleştiren, çevreye verilen zararı azaltan, bireyi yakın çevresinin sınırlarından kurtaran ve daha geniş çevre ile ilişki kurmasını sağlayan bir kurumdur. Ancak okullarda karşılaşılan birçok sorun vardır; zorbalık, düşük okul performansı, dışlanmış hisseden çocuklar, istenmeyen davranışlar, morali bozuk öğrenciler ve hüsrana uğramış öğretmenler (Preble ve Gordon, 2011).

Birçok görevi olan okulun ödevlerin tamamlanmasının, çocukların psiko-sosyal gelişimine katkı sağlanmasının ve öğrencilerin başarıya ulaşmasının söz konusu olduğu için önemli ve çok zor bir konudur (Çimşir, 2019).

Doğan (2003)’a göre okul, sosyalleşme, sosyal değişim ve sosyal hareketlilik, fırsat eşitliği, yetenek keşfi ve bilgi transferi işlevlerine sahiptir. Okul sosyal bir kurumdur ve öğrencilerin sosyalleşmesini sağlar (Güneş, 2012 Yavuzer, 2005).

Geçmişte okul, toplumun nesilden nesile kültür aktarımını sağlayan bir sosyal kurum iken, günümüzde çocukları sosyalleşmede yetişkin rollerine hazırlama görevini de üstlenmektedir. Çağdaş eğitimde okullar, bilgi, tutum ve becerilerin öğretiminden sorumlu tek sosyal kurumlardır. Okul ayrıca, gelişmekte olan çocukların başkalarıyla uyum içinde yaşamaya ve çalışmaya alışması için sorumluluğu diğer kurumlarla paylaşır. Günümüz eğitim sistemlerinin temel amacı, yaratıcı ve topluma faydalı bireyler yetiştirmektir. Bu amaçla okul, öğrencilerin bağımsız düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Yavuzer, 2005).

Okula uyum sağlamayan bir çocuk, okul yaşamının gerektirdiği toplumsal bilinçten ve çevresindekilere karşı ilgiden de yoksun olabilir (Adler, 2014). Olumlu öğrenme ortamları sadece öğrenci başarısını ve öğrenmesini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda sağlıklı sosyal ve duygusal gelişime de katkıda bulunmaktadır (Adelman ve Taylor, 2005; Freiburg, 1999; akt. Preble ve Gordon, 2011). Nitekim eğitimcilerin ortak amacı, bireyi topluma faydalı kılmaktır. Bunu başarmak için eğitimcilerin öncelikle içinde yaşadıkları toplumu tanımaları, eğitim durumları hakkında bilgi ve deneyime sahip olmaları gerekmektedir (Küçükahmet, 1998).

Preble ve Gordon (2011)'ın yaptıkları araştırma göstermiştir ki; olumlu bir okul ortamının gücü, özgüveni ve işbirlikçi akademik başarıyı artırır. Okul büyümesini sağlamanın ve sürdürmenin tek yolu okul ortamını ve okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirmektir. Öğrenciler okulda kendilerini güvende hissetmedikçe, aidiyet hissetmedikçe ve öğrenme sürecinde değerli hissetmedikçe, öğrencilerin potansiyellerinin farkına vararak başarılı olduklarını görmek mümkün değildir. Okullar uzun zamandır öğrenmeyi okuldaki şiddetten, ilişkilerden ve öğrencilere saygıdan ayırmıştır. Hâlbuki Preble ve Gordon (2011)'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki araştırmalar, akademik gelişim ile başarı arasında çok güçlü ve okuldakinden daha büyük bir ilişki olduğunu göstermektedir. Okulun öğrenme ve öğretme ortamı çocuğun ihtiyaçlarını karşıladığı ve sınıfta olumlu bir atmosfer yarattığı sürece, çocuk, çocuğun bireysel özelliklerine uygun zengin bir müfredata erişebilecek ve öğrenme sürecine aktif olarak katılabilecektir. Böyle bir öğrenme ortamı çocuğun başarısını da artıracaktır (Yavuzer, 2005).

Sarier (2016)'e göre derse karşı tutum, okul kültürü, öğretmenin davranışı ve müdürün liderliği akademik başarıda okulla ilgili faktörlerdir. Bu nedenle okulun farklı özelliklerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde büyük etkisi vardır ve okulda en fazla etkiye sahip olan öğretmenin rolü okulun akademik başarısında çok önemlidir (Çimşir, 2019).

2.6.3.3.Öğretmen Faktörü

Okulda bilgiyi aktarmada, eğitim-öğretim sürecini yönetmede, sınıfta disiplin ve düzeni sağlamada en etkili kişi öğretmendir. Akran grubundaki öğrenciler arasında uyumun sağlanması ve her öğrencinin yaratıcı, mutlu, başarılı ve pozitif bir insan haline gelmesi öğretmenin öğretme becerisine, şefkatine ve anlayışına bağlıdır. Öğretmenler, okul etkinliklerini her öğrencinin aktif olarak katılabileceği şekilde düzenlemeli ve öğrenci beceri, ilgi, uygunluk ve liderlik alanlarını belirleyecek bir ortam hazırlamalıdır (Yavuzer, 2005).

Öğrencinin sosyalleşmesinde aileden sonra en büyük etkiye sahip olan kişi öğretmendir. Öğretmenlerin sınıf ortamını öğrencilerin sosyalleşebilecekleri, kendilerini sınıfın önemli bir üyesi gibi hissedebilecekleri ve cesaretlendirilebilecekleri şekilde düzenlemeleri önemlidir. Öğretmenler, eğitim tasarımı ve değerlendirme sürecinde ne

yapmaları gerektiğini bilmelidir. Konuyla ilgili kazanımları hazırlarken belli terimlerle anlamını bilmeli, anlamalı ve uygulamalıdır (Waugh, Gronlund, 2013).

Mayo ve Donnelly (1995; akt. Uden ve Beaumont, 2006), iyi bir öğretmenin sahip olduğu özellikler iki grupta özetlemektedir:

1.Eğitim süreçlerinin prosedürlerini adım adım oluşturabilme becerisi: İyi bir öğretmen, tüm öğrencileri tartışmaya dâhil eder ve soruna odaklanmalarını sağlar, öğrencilerin çatışmadan kaçınmasına yardımcı olur ve onlara düşünceleri ve soruları yanıtlamaları için yeterli zaman vermektedir.

2.Öğrencide düşünme ve bilişsel süreçleri güçlendirme becerisi: Öğretmenler, öğrencileri hipotez kurmaya, deney yapmaya ve soru sormaya teşvik ederek problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmalıdır.

Yukarıda bahsedilen iki temel beceriye sahip öğretmenler, öğrencilere; bilgi ve becerilerin kazandırılmasında ve öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasında aktif rol oynayabilirler. Çocukların nasıl öğrendiğini anlamak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, en etkili öğrenmenin, öğrencinin bilgi edinme sürecine aktif olarak dâhil olduğu zaman gerçekleştiği iyi bilinmektedir. Öğretmenlerin eğitim sürecindeki önemli rolü, uygun pedagojiyi kullanarak farklı kültürlerin bilgi ve değerlerini makul bir bağlamda öğrencilere aktarmak olmalıdır. Öğrenme doğrudan deneyime dayalıysa, öğretmenler belirli etkinlikleri yapılandırırsa, çocuklar keşfedebilir ve deneyebilir (David, 1999). Böylece öğrenciler bilgi edinebilir ve bilginin aktarımını sağlayabilir. Ayrıca öğretmenler dersleri monoton bir şekilde vermemeli ve kendilerini aktif öğrencilerin pasif konumuna sokmamalıdır (Ada ve Baysal, 2015).

Çocukların okulda ilerlemeleri için eğitilmeleri için, cesaretlendirme öğrencilerin moralini yükseltmeli, onları olumlu hale getirmeli ve onlara bir iyimserlik ruhu aşılamalıdır. Öğrencinin stres yaşamadan kendini rahat hissetmesi ve kendini evinde nasıl hissedeceğini bilen bir dünya insanına dönüşmesi esastır (Adler, 2014). Bunları sağlamak için öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Öğrencilerin araştırma, deney ve öğretime aktif olarak katılmalarını sağlamak, onları cesaretlendirmek, olumlu bir tutum sergilemek ve cesaretlendirmek öğretmenler için önemlidir. Öğrenci kendini öğretmene yakın hisseder ve öğretmenle arkadaşlık kurarsa,

derste kendini ifade etmeye çalışabilir ve öğretmenin yaptığı iş için takdirini kazanabilir (Adler, 2014).

İyi öğretmenler, öğrencilerin kendilerini stresli, tehdit altında, güvensiz veya hüsrana uğramış hissettiklerinde öğrenmenin sınırlı olabileceğini bilirler. Her öğretmen, güven ve aidiyet için temel ihtiyaçları karşılamanın önemini anlamalıdır (Maslow, 1968, akt.: Preble ve Gordon, 2011). Dolayısıyla temel ihtiyaçları karşılanmayan, kendini güvende hissetmeyen, kendini sınıfa dâhil hissetmeyen ve bu ortamda kendisine değer verilen bir öğrencinin başarılı olmasını beklemek zor olacaktır. Ayrıca öğrencinin imladaki başarısızlığı görsel veya işitsel kategorilerden birine bağlı olabilir. Görüntü türleri hafızalarında gördüklerini daha iyi işlerler ve önemini anlarlar; işitsel tipler duydukları gibi şeyler yazarlar (Adler, 2014). Öğretmenin ve öğrencinin kişilik tipini ve kişilik özelliklerinden kaynaklanan öğrenci başarısızlığının nedenlerini anlaması ve gerçekçi bir şekilde değerlendirmesi önemlidir. İyi öğretmenler olumlu bir ortamı teşvik etmeye çalışmalıdır (Evans ve Brueckner, 1990).

Çocuklara kendi anlamlı kuralları ile dünyalarına yaklaşabilmek ve onlarla bu şekilde konuşabilmek bir sanattır. Çocuklar konuşurken çoğunlukla doğrudan konuşurlar (Ginott, 2011). Bu durumda öğretmenin eğitim ortamını çocuğun kendini ifade edebilmesi ve çocuğun dolaylı mesajlarını anlayabilecek bilgi ve beceriye sahip olması için düzenlemesi önemlidir. Öğretmenin gerektiğinde tiyatro ve benzeri etkinliklerle öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlayacak etkinlikleri uygulaması; ayrıca öğrencilerin sevgi, saygı, hoşgörü ve güven duygusuna dayalı olumlu bir sınıf ortamı oluşturarak kendilerini sınıfın önemli bir parçası olarak görmeleri önemlidir. Bir çocuğun özsaygısı, kariyer hedefleri ve faaliyetlerle ilgili duyguları, başlangıçtaki eğilimlerden veya tutumlardan yavaş yavaş ortaya çıkabilir (Entwisle, Hayduk, 1982). Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerinin duygu ve eğilimlerine daha fazla dikkat etmeli, ailelerini aydınlatmalı, öğrenci başarısızlıklarına olumsuz tepki vermek yerine çözüm odaklı olmanın önemini anlatmalıdır (Yavuzer, 2005).

Çocuklar çok güçlüdür ve bazı sorunlardan sorumlu tutulamazlar. Bu yüzden onlarla savaşa girilmemelidir (Adler, 2000). Veliler ve öğretmenler öğrencilerle tartışmak yerine öğrencileri onlarla birlikte hissettirmeli, yapıcı olmalı ve olumlu bir atmosfer yaratmalıdır. Öğretmenler, sınıfta her öğrenciye adil ve eşit davranma

konusunda endişe duymalıdır. Öğrenciler, bazı arkadaşlarının sınıfta daha iyi muamele gördüğünü hissedersen, öğretmene dolaylı veya doğrudan yanıt verebilirler. Öğretmen öğrencilere model olmalı, öncelikle öğrencilerden beklenen davranışları uygulamalıdır (Ada ve Baysal, 2015).

Ginott (2011)'a göre çocuklara danışmanlık yapmak ve onları eleştirmek soğukluk ve kırgınlık yaratır. Ancak eleştiri ve olumlu diyaloglardan kaçınmak için uygunsuz iltifatlar vermemeye dikkat etmek gerekebilir. Yapıcı eleştirilerde bulunmak ve gerçekçi bir tutum sergilemek etkili iletişimi sağlayabilir. Etkili bir öğretmen, etkili iletişim becerilerini en etkili şekilde kullanabilecek bilgi ve becerilere sahip kişidir. Ayrıca, öğrencilerin okuldaki başarısı veya başarısızlığı artık öğretmenlere bağlı değildir ve etkili ve verimli öğrenme ve öğrenme yöntemlerini nasıl kullanacaklarını bilirler. Öğrencilerin kullandıkları öğrenme yöntemleri, motivasyonları ve alışkanlıkları başarı için etkilidir. Bir öğrenci başarılı çalışma yöntemlerini ve alışkanlıklarını ne kadar erken edinirse, o çocuk o kadar mutlu ve başarılı olur.

Etkili öğrenme ve öğrenme için gerekli olan tutum ve alışkanlıklar öğrenilebilir davranışlardır (Ada ve Ünal, 2000). Öğretmenlerin öğrencilerine karşı bu tutum ve davranışları kazanmaları başarılı olabilmek için oldukça önemlidir. Öğretmenin kişiliği benzer tutum, davranış, ihtiyaç, değer, ilgi ve kişilik özelliklerinden oluşur. Öğretmenin kişiliğini oluşturan özelliklerin öğrenciler üzerinde etkisi vardır. Farklı kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin öğrencilerini farklı şekillerde nasıl etkilediğine dair birçok araştırma bulunmaktadır. Öğretmenin öğrencileri en çok etkileyen kişilik özelliklerinden biri de tutumudur. Bir öğretmenin öğrencileri etkileyen bir olaya, duruma veya herhangi bir nesneye karşı tutumu özellikle öğrencilere ve araştırmaya yönelik tutumları, öğrenmelerini ve kişiliklerini büyük ölçüde etkiler (Küçükahmet, 1998). Bu nedenle, iyi bir öğretmen her şeyden önce davranışlarında olgun, tutarlı ve dengeli olmalıdır. Olaylara veya durumlara verdikleri tepkiler öğrenciyi şaşırtmamalı veya korkutmamalıdır. Bilgi insanı olmak yerine çocuğun öğrenmesine, araştırmasına ve incelemesine rehberlik etmelidirler. Sınıfta demokratik bir çalışma ortamı sağlanmalı ve çocuklardan hesap sorulmalıdır. Öğretmenler, her öğrenciyi kendi beceri ve kişilik özellikleriyle tanımlayabilmeli ve eğitimlerini buna göre düzenleyebilmelidir. Öğrencilerin eksikliklerini belirtmek yerine, başarıları için teşvik edilmeli ve vurgulanmalıdır. İyi bir öğretmen öncelikle eğitimde öğrencilerin ruh sağlığının

önemini anlamalıdır. Bu bakımdan sınıftaki öğrenciler yarışın içine itilmemelidir. Bir veya iki başarılı öğrenci ulaşılmaz örnek olarak görülmemeli, başarısız öğrenciler geliştikçe desteklenmeli ve övülmelidir. Öğrenci başarısızlığını yansıtır ve araştırır ve ailelerle işbirliği yapılmalıdır (Yörükoğlu, 1998). Çocuğun akranlarıyla etkileşimi de sosyal gelişimini ve başarı durumunu etkileyebilir (Çimşir, 2019).

2.6.3.4.Akran Faktörü

Okula girmek yeni bir dünyanın başlangıcı olduğu için çocuklarda farklı tutum ve davranışlara yol açabilir. Okula girdikten sonra çocuklar, toplumla bütünleşmek için grup üyelerinden maksimum ilgi görürler (Yavuzer, 2008).

İnsan sosyallik duygusu ile gelişmektedir (Adler, 2014). Çocuk ilkokuldayken sıcak bir ortamda sosyalleşebiliyorsa, gerektiğinde bir grubun üyesi veya hatta lideri olabiliyorsa, bu çocukların özgüvenini, dolayısıyla akademik başarısını etkileyebilir. Akran gruplarıyla iletişim de akademik başarıda önemli bir rol oynamaktadır. Preble ve Gordon (2011,)’a göre Etkili iletişimin olmadığı ve öğrencilerin kendilerini güvende hissetmediği şiddet içeren bir okul ortamında öğrencilerden eğitimlerine saygı duymaları ve akademik başarı göstermeleri beklenemez; Ayrıca öğrencinin kendini güvende ve değerli hissetmediği bir ortamda, tehdit altındaki bir ortamda, düşmanca bir ortamda öğrenme gerçekleşemez. Aynı gelişim düzeyindeki çocuklar, akran rehberliği ve öğrencilerin gelişimlerini olumlu yönde etkilemelerine yardımcı olacak etkinliklerle daha etkili problem çözme becerilerine sahip olurlar (Slavin, 1990: akt. Gömleksiz, 1997). Benzer yaşta çocuklar yakın gelişim dönemleri nedeniyle etkileşimli bir şekilde birlikte çalışmaktan keyif aldıkları için sosyal gelişimlerine ve akademik başarılarına da katkı sağlar (Çimşir, 2019).

Preble and Knowles (2011, akt.: Preble And Gordon, 2011) ilkokul öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada neredeyse öğrencilerin %20’sinin fiziksel ve duygusal olarak çoğu öğrenci okul ortamında kendini güvende hissetmez ve kendi sorunlarıyla yüzleşir. Öğrencilerin kendilerini güvende hissetmedikleri bir ortamda başarılı olmalarını beklemek gerçekçi bir hedef değildir. Bu nedenle okuldaki akran grupları arasında saygı, sevgi, dayanışma ve işbirliği, okuldaki akran grupları arasında öğrencilerin mutluluk, rahatlık ve güvenlik duygularının yaratılması çocuğun duygusal durumunu etkileyebilecek faktörlerden biridir. Okula ve eğitime karşı pozitif

düşünceler geliştirmesini ve akademik başarısını da etkileyebilecek faktörlerdendir (Çimşir, 2019).

2.7.Özel Öğretim

Özel eğitim kurumları, eğitim alanında özel şirketler tarafından yürütülen çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. Bu kurumlar devlet okulları tarafından sağlanan hizmetleri öğrenci velilerinden tahsil etmekte ve verilen eğitim için öğrenim ücreti almaktadır. Bu nedenle verilen eğitimin devlet okullarından farklı ve daha kaliteli olması beklenmektedir çünkü bu standart sağlanmazsa müşteri statüsündeki öğrenci veya veli başka eğitim kurumlarına geçiş yapacaktır. Bu durum, genel olarak özel eğitim kurumlarında ortamın ve derslerin ve öğretim tekniklerinin kullanılma biçiminin sürekli iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir (Aytaç, 2019).

2.7.1.Özel Öğretim Kurumu Kavramı

Özel eğitim kurumlarının tarihine baktığımızda çok eskilere dayandığı görülmektedir. Özel eğitim kurumlarının özel işletmeler tarafından yürütülen eğitim faaliyetlerini kapsadığı söylenebilir. "Özel okul; Milli Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi altında çalışan, ücretli eğitim hizmeti veren yerli, yabancı, gerçek veya tüzel kişi tarafından açılan özel eğitim yeri olarak tanımlanabilir" (Altuğ Dönmez, 2015). Bir eğitim hizmeti sağlayıcısının varlığı, eğitimin kamu veya özel sektör tarafından üretilen bir hizmet olup olmadığını belirler (Ergül, 2013).

5580, özel eğitim kurumu, yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan ve eğitim faaliyetleri karşılığında belirli bir pay alan bir kuruluştur. Bu kapsamda araştırmamızın ilgi alanını oluşturan Özel Öğretim Enstitüleri 5580 sayılı Kanuna tabidir. 5580 Özel Eğitim Enstitüleri hakkında. Kanun, özel eğitim kurumları ve kuruluş şartlarını özel olarak belirlemiştir. Sayılı Kanun'un 12. maddesinde; 5580, "Kuruluşlar faaliyetlerini yalnızca kâr amacıyla düzenleyemezler. Ancak, Türk milli eğitim hedefleri doğrultusunda eğitim kalitesinin yükseltilmesine yönelik gelirler, gelişimleri için fırsat ve imkânlar sağlayan yatırımlar ve hizmetler sağlayabilirler" ve böylece özel eğitim kurumlarının amaçlarının ne olduğu ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde eğitim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölüme ayrılmıştır. 1973'ten beri yürürlükte olan yasa; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise dâhil yaygın eğitim ise, genel milli eğitim sisteminin amacına uygun olarak, örgün

eğitim almamış veya çeşitli nedenlerle bir eğitim programını tamamlamamış kişilere yönelik eğitim ve öğretim kurumlarını kapsamaktadır (Öztürk, 2020).

2.7.2.Özel Okulların Tarihi Süreçteki Yeri

Özel okulların geçmişi neredeyse Osmanlı döneminde kurulan Devlet okulları kadar eski olduğu görülmektedir. Özel okullarla ilgili bilgi ve belgeler bulunmaktadır. İlk kapsamlı belge 1856 yılında yayımlanmış olan Islahat Fermanı'dır. İlk özel okullar, imparatorluk bünyesinde olan azınlık mensupları çocuklarının devam ettiği okullardır. Daha sonraları yabancılar tarafından açılmış özel okullar faaliyete geçmiştiği görülmektedir (Eren, 2005).

Tanzimat dönemi 1839'dan 1876'ya kadar uzanmaktadır. Tanzimat "düzeltmek, ayarlamak" anlamına gelmektedir. Bu dönemde modern anlayışla devlet kurmaya özendirilmiş, hükümdarın iradesinin yerini toplumun kuralları ve yönetimi almaya başlamış ya da en azından onların tavsiyelerine uyarak katkıda bulunmalarına önem verilmiştir (Binbaşıoğlu, 2009). Özel İslami okullar, Osmanlı İmparatorluğu'nun zor siyasi ve ekonomik dönemlerinde doğmuştur. Bu dönemlerde, devlet hükümeti, kendisi ile Batılı devletler arasındaki uçurumu kapatma çabası içinde, devleti yolsuzluktan kurtarmanın ve kendi eğitiminin sorumluluğunu üstlenmenin yollarını aradığı için eğitime odaklanmayı gerekli görmüş ve halkını eğitime sorumluluğunu üstlendiği görülmüştür (Keçeci Kurt, 2012).

Subaşı ve Dinler'e göre; Özel okulların 126 yıllık bir geçmişi olduğu yazılı kaynaklara dayanılarak söylenebilir (2003). İmparatorluk döneminin 'Mahalle Mektepleri' bir çeşit özel okul görünümündedir. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde 'Mekatib-i Umumiye' ve 'Mekatib-i Hususiye şeklinde adlandırılmış ve özellikle 'Mekatib-i Hususiye' hükmü günümüz özel Türk okullarının ilk filizlerinin yeşermesinin başlangıcı olmuştur (Eren, 2005).

Özel okullar başta azınlıkların (yabancı dilde öğretim yapan okullar) oluşturduğu okullar olarak açılmıştır. "1876 yılında yürürlükte olan ve eğitim-öğretimi düzenleyen 'Kanun-i Esasiyesi'nde' yer alan hükümler, Osmanlı Devleti'nde üç türlü özel okulun faaliyette bulunduğunu göstermektedir. Bunlar;

- Çoğunlukla Müslümanlar tarafından açılmış medrese ve mektepler,

- Tanzimat okulları,
- Yabancı dilde öğretim yapan okullar (azınlık ve yabancı okulları)” (Subaşı ve Dinler, 2003).

Yabancı özel okullara kabul edilen Müslüman çocuklar genellikle şehzadeler, paşalar, üst düzey şahsiyetler, bankacılar, arabulucular, doktorlar, avukatlar gibi sosyal gruplardan, kısacası yüksek sosyetedен gelmektedir. Eski durumun pek değişmediği, bu ailelerin çocuklarını bu okulların sınavlarına hazırlama şanslarının daha yüksek olduğu söylenebilir (Sayhan, 2011).

Özel okullar ve diğer eğitim kurumları, Milli Eğitim Bakanlığı'nın kuruluşundan bu yana devletin gözetim ve denetimi altında faaliyet göstermektedir. 10 Şubat 1864 'te Maarif-i Umumiye'nin ikiye bölünmesiyle Özel Mektepler Dairesi'nin kurulmasıyla, özel eğitim kurumlarıyla ilgilenen müstakil bir daire meydana gelmiştir (Subaşı ve Dinler, 2003).

Husûsî mekteplerin kurulması için gereken şartlar şunlardır:

- Bu mekteplerin muallimlerinin elinde Maârif Nezareti tarafından ya da mahallî maârif idareleri tarafından verilmiş şahâdetnâmelerin bulunması,
- Mekteplerde terbiye ve ahlâk kurallarına ve politikaya (Devletin Politikası) aykırı ders okutturulmaması ve ders programları ve kitaplarının Maârif Nezareti ya da vilayet maârif idaresi ve vilayet valisi tarafından tasdik edilmesi,
- Dersaadet'te Maârif Nezareti, taşrada ise vilayet maârif idaresi ile vilayet valisi tarafından resmi ruhsat verilmesi” (Keçeci Kurt, Akt. Cevat, 2001).

Eğitim reformu II. Abdülhamit döneminde eğitimi sadece İstanbul ile sınırlı kalmamış, tüm ülkeye yayılmıştır. Eğitimin önemi ile tanınan II. Abdülhamit eğitimle ilgili çalışmalar yayınlamış, eğitim istatistikleri, okul tarihleri için bakanlıkta yeni bir birim kurmuş ve ilk istatistikler yayınlanmıştır. II. Abdülhamit döneminde yayınlanan 'Maarif Salnameleri' ile bu dönem eğitim çalışmaları hakkında önemli bilgilere ulaşıldığı belirtilmektedir (Keçeci Kurt, 2012).

1878 - 1908 yılları arası, özel eğitime muhtaç olan vatandaşların gidebilecekleri özel okulların yanı sıra;

- Zedegon Mektebi,
- Dilsizler ve Körler Okulu,
- Şemsül Maarif,
- Mekteb-i Hamidiye,

- Darüttalim, Nümune-i Teraki,
- Mekteb-i Osmani,
- Rehber-i Marifet,
- Ravza-ı Terakki,
- Maşrik-i Füyüzat,
- Aşiret Mektebihümayuna gibi özel okullar da açılmıştır.

Darüşşafaka-i İslamiye tarafından Haziran 1878’ de açılmış ve halen Özel Darüşşafaka İlköğretim Okulu ve Lisesi olarak faaliyette olan okul günümüz özel Türk okullarının ilk örneğidir. Aralık 1885’te Feyzi-i Sıbyan adıyla açılmış Özel Fevziye Okulları ise yine halen faaliyet gösteren özel Türk okulları arasında yer almaktadır (Eren, 2005).

“Özel Okulların Sorunları ve Çözümleri” konulu panele konuşmacı olarak katılan Kamburoğlu'na göre; Rus-Osmanlı savaşı sırasında devlet mali sıkıntı içindeydi ve devletin eğitim hizmetleri ve okul açma yükümlülüklerini milletin üstlendiği, kiminin ilmini, kiminin de servetini ortaya koyarak özel okulların açılmasına olanak sağlandığı görülmüştür (İstanbul Ticaret Odası, 1997). 3. Meşrutiyet dönemi 1908'den 1920'ye kadar olan dönemi kapsar. Bu dönemde İslamcılık, batıcılık ve Türkçülük önemlidir. İslamcılık, ülkenin sömürgeleştirilmesine karşı çıkan Müslümanların duygu ve düşüncelerini ifade etmeye çalışırken, Cumhuriyet döneminde Batıcılık daha çok ön plana çıkmıştır (Binbaşoğlu, 2009).

2.7.3.Özel Okullar ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri

Anaokulundan yükseköğretime kadar farklı eğitim kademelerinde eğitim faaliyetleri özel eğitim kurumları ve devlet okulları tarafından yürütülmektedir. Özel eğitim kurumları kanununa göre m.5580 sayılı özel eğitim kurumları anaokulları, ilkokullar, ortaokullar, Türkler, yabancılar ve etnik azınlıklar tarafından işletilen liseler, açık sayılar ve uluslararası özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2007).

Subaşı ve Dinler (2003)’na göre Özel okul, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde kurulmuş ve iş hedeflerine uygun ücretli eğitim veren bir eğitim kurumudur. Uygun’a (2003) göre ise Özel okulları, finansmanı devlet tarafından desteklenmeyen bireyler veya destekleyici kuruluşlar tarafından kurulabilen anaokulundan üniversiteye kadar eğitim veren kurumlar olarak tanımlamaktadır (Özmen, 2019).

2.7.4.Özel okulların Türkiye Tarihindeki Yeri

Özel eğitim anlayışı (özel okullar) Selçuklu dönemine kadar uzanmakta, üst düzey yöneticileri bilim adamlarından bireysel dersler almakta ve Osmanlı İmparatorluğu'nun batıya dönmesiyle yoğunlaşmaktadır (Eren, 2005).

Farklı dil ve dinlere mensup Müslümanların çeşitliliğinden dolayı, bu okullara maddi gücü yetenlerin ihtiyacı olan Türkler, özel okullar açmaya çalışmışlardır. 1868 yılında açılan "Galatasaray Sultanisi" Türkler tarafından açılan ilk özel okuldur. Devlet tarafından açılan bu okul, farklı kültür ve din mensuplarını ortak bir müfredatla bir araya getirmektedir. 15 Ocak 1884'te İstanbul'da rüştiye düzeyinde 4 açılan 'Şems-ül Maarif' özel girişimciler tarafından açılan ilk Türk okuludur (Küçükçayır, Cemaloğlu, 2018).

"Özel eğitim", genel (örgün) eğitimin tersini ifade etmektedir. Ancak, "özel eğitim" kavramı, bireysel derslerin öğretimi anlamına gelen "özel öğretim yöntemleri" ile eğitim ve öğretim anlamına gelen "özel eğitim" kavramları ile karıştırılarak, fiziksel ve zihinsel engelli veya üstün yetenekli çocuklar yetiştirilmektedir, "özel eğitim" kavramının yerini "özel okul" kavramının kullanılması tercih edilmektedir" (Sayhan, 2011).

625 sayılı kanunun hükmüne göre özel öğretim kurumları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Özel Türk Okulları: T.C. Uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan okullardır.

Özel Yabancı Okulları: yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan okullardır. Osmanlı Devleti'nde yabancılara tanınan ayrıcalıklar 2 Temmuz 1923'te kaldırılmış, ancak yabancılara okul açma izni verilmeye devam edilmiştir. Ülkemizdeki yabancı okullar, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanacak program ve yönetmeliklere göre oluşturulmaya devam etmektedir (Çakar, Dılmaç, 1999).

Azınlık okulları: Gayrimüslim azınlık toplulukları (Ermeni, Rum, Yahudi...) tarafından açılan özel okullardır. 24 Temmuz 1924 tarihli Lozan Barış Antlaşması'na göre, doğabilecek her türlü öğrenim ücreti cemaat tarafından karşılanacaktır. Kendi dillerinde ders verebilmelerine rağmen Türkçe gereklidir. Türkçe dersleri Türkçe öğretmenleri tarafından verilmektedir. 1924 'ten sonra Türkiye Cumhuriyeti okullarda

dini propagandayı yasaklamış ve bu okulları denetim altına almıştır (Çakar, Dılmaç, 1999).

Milletlerarası Özel Öğretim Kurumları: Yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler, doğrudan veya Türk vatandaşları veya tüzel kişiler tarafından açılan, sadece yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebileceği eğitim kurumlarıdır.

Özel Dershaneler: Günümüzde kapatılmıştır.

Özel Kurslar: Yaygın eğitim müessesesi olarak faaliyet gösteren, öğrenciler için olduğu kadar yetişkinleri de kapsayan, belli alanlarda beceri ve meslek kazandırmayı amaçlayan (Bale, Müzik, Resim, Tiyatro...) özel öğretim kurumlarıdır.

Öğrenci Etüt Eğitim Merkezi: 625 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştirmiş olan 3035 sayılı kanuna göre Milli Eğitim Sistemimize mal edilmiştir (Babacan ve ark, 1991).

Özel Okulların gelişmesi şu üç temele bağlanabilir;

1. Devlet okullarının artan öğrenci sayısını karşılayamaması
2. Devlet okullarının nitelik bakımından gün geçtikçe yetersiz kalması
3. Daha iyi eğitim alma arzusuyla velilerin özel okullara yönelmesi (Çakar, Dılmaç, 1999).

Özel okullar, günümüzde kullanıldığı şekliyle 1856 Islahat Fermanı ile resmi belgelerde yer almaya başlamış ve etnik azınlıkların okul açmasına izin verilmiştir (Uygun, 2003). Bu çerçevede Ermeni, Rum ve İbrani okulları açıldı. Tanzimat dönemi ile birlikte eğitimde büyük ilerlemeler kaydedilmiş ve okullarda çeşitlilik meydana gelmiştir. 1869'da Osmanlı İmparatorluğu'ndaki eğitim sistemini düzenlemek için "Maarifi Umumiye Nizamnamesi" yayınlandı. Yönetmeliklere göre özel okullar, Osmanlılar veya yabancılar tarafından ücretsiz olarak açılan eğitim kurumları olarak tanımlanır ve devlet tarafından denetlenmesine devlet karar verir. Ayrıca devletin birlik ve bütünlüğünü zedeleyen özel okulların açılmasına izin verilmemesi de karardır. Bu süreçten sonra Anadolu'nun her yerinde azınlıklar ve yabancılar tarafından birçok özel okul açılmış, ancak genel eğitim tüzüğünün aksine Devlete zarar verecek faaliyetlerde bulunmuştur. Devlet denetimi sıkı değildir. Bu süreçten sonra devlet 10 Türk yatırımcıya önemli ölçüde destek vermiş ve bu anlamda 1884 yılında İstanbul'da ilk Türk özel okulu "Şemsulmaarif" açılmıştır. 1903 yılında 28 Türk özel okulu açılmış ve 4500 öğrenciye eğitim verilmiştir. Yabancı ve azınlık okullarının ülkenin işleyişi üzerindeki zararlı etkileri göz önünde bulundurularak 1915 yılında "Mekâtib-i Hususiye

Talimatnamesi" (özel okullar hakkında genelge) yayınlanmıştır. Bu genelge ile Türkler özel okul açmaya teşvik edilmiş. Yabancılar ve azınlıklar için özel okulların devlet kontrolüne alınması için himayesine alındı. Yabancıların karşılıklı olma durumu dışında özel okul açmaları yasaktır (Akyüz, 2004; Başturan, 2018; Uygun, 2003; Vahapoğlu, 1997).

2.7.5.Cumhuriyet Döneminde Özel Okullar

Cumhuriyet döneminde eğitim, ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu ele almıştır. 1920'lerde ülkenin ekonomik durumunun iyi olmamasına rağmen eğitime değer verildiği görülmüştür. "1921 yılında Ankara'da yapılan Maarif Kongresi eğitim tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Bu kongre okul ve öğrenci sayısını belirlemek, bu konuda yapılacak çalışmaları belirlemek ve eğitimin ulusal yönelimini belirlemek amacıyla düzenlenmektedir. Eğitim tarihimizde bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilen bu kongrede Atatürk, eğitim, bilim ve kültüre yansımalarını, uygulanacak reform ilkelerini, öğretmenler hakkında ne düşündüğünü ve onlardan neler beklediğini anlatan tarihi bir konuşma yaptı. Yeni devletin modernleşme yolunda ilerlemesi için reformların ve alınan önlemlerin benimsenmesinde eğitimdeki yenilikler önemli rol oynamıştır (Kaplukan,2014).

15 Temmuz 1921 de Ankara'da toplanan Maarif kongresi ile eğitimin ilk hareketi başlamış, Türkiye cumhuriyetinin ilanından sonra yeni bir eğitim sistemi kabul edilmiştir. Okul örgütü ve programlar değişmiş, Türk ulusunun kendine özgü eğitim öğretim programı oluşturulmuştur. Bu yeni anlayışa göre;

- Cumhuriyet eğitimi laiktir.
- Cumhuriyet eğitimi ulusalcıdır.
- Cumhuriyet eğitimi halkçıdır.
- Cumhuriyet eğitimi cinslerin eşitliğine dayanmaktadır.
- Cumhuriyet eğitimi devrimcidir (Binbaşioğlu, 2009).

Lozan Antlaşması'nda yabancılara ait okullar ile ilgili bir karar yoktur. Halen faaliyet göstermekte olan Fransız, İngiliz, İtalyan okulları Lozan Antlaşması sonunda karşılıklı mektuplar ile tanınmıştır (Eren, 2005).

Cumhuriyetin ilanından sonra çıkarılan (3 Mart 1924) sayılı Tevhid-i Tedrisat yasası ile;

- Arapça eğitim yapan medrese ve mektepler kapatıldı. Yerine Türkçe öğretim veren okullar teşvik edildi.
- Bütün eğitim ve kültür kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.
- Lozan Antlaşması'nın teminatı altında bulunan azınlık ve yabancı okullar dâhil bütün özel okullar, resmi okullara uygun şekilde, eğitim ve öğretimde birlik ve bütünlüğe kavuşturuldu” (Subaşı ve Dinler, 2003).

Etnik azınlık okullarına yönelik programlar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile uygulanabilir. Azınlık T.C. Okul Kişiyle ilgili kurum ve dernekler tarafından kurulan gerçek kişiler veya tüzel azınlıklar adına kayıtlıdır (Eren, 2005). Cumhuriyet döneminde Türklerin katıldıkları özel eğitimde her kademedeki gelişmeler vardır. Ancak, bunlar birkaç büyük şehirle kalmıyor. Kurtuluş savaşını sona erdiren 24 Temmuz 1924 tarihli Lozan Antlaşması da Türkiye'deki azınlıkların haklarına ilişkin hükümler içeriyordu: azınlıklar masrafları kendilerine ait olmak üzere her türlü okul açabiliyor ve kendi dillerinde eğitim verebiliyordu ancak Türkçe zorunlu ders olarak öğretilir. Mümkünse bu okullar, eyalet, şehir vb. krediler bütçelerinden tahsis edilecektir (Akyüz, 1982).

Cumhuriyetin ilanından sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün 1925 yılı T.B.M.M açılış nutkunda özel öğretim kurumları ile ilgili şu görüşte bulunmuştur; “Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye Hükümeti'nin her alanda büyük gayretler sarf ettiği bilinmekle beraber, tüm vatandaşlarımızın eğitim istek ve arzularını yerine getirmekten uzaktır. Gelecek yıl devletimizin bu hususta gösterebileceği en büyük fedakârlığı yapmasını önemle rica eder, maddi imkânları yerine olan vatandaşlarımızın çocuklarına sahip çıkmak amacı ile özel teşebbüs tarafından okutulup geliştirilmesini (özel okul açılmasını) önemle tavsiye ederim.” demek suretiyle özel okulların açılmasının yolunu açmıştır (Eren, 2005).

1970'lerden sonra açılmaya başlayan Anadolu ortaokullarında ve Türk özel okullarında bazı dersler yabancı dilde verilmeye başlanmıştır. O dönemde alınan önlemlerden bazıları benimseme yöntemleri, okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve gelişen teknolojilerin kullanılmasıydı. “Hizmet içi öğretmen yetiştirme” özel okulların çok önem verdiği bir faaliyettir. Eğitimin gelişimini ve ilerlemesini izlemek, eğitim bilgilerini güncellemek, motivasyonu artırmak ve bilgi paylaşmak amacıyla yönetici ve öğretmenlere yönelik okul yönetimi tarafından düzenli olarak çalıştaylar düzenlenmektedir (Eren, 2005:).

Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde, giderek daha fazla özel okul, yabancı dil öğretimine büyük önem vermekte ve hatta ikinci ve üçüncü dilleri öğretmeye yönelmektedir. Özel okullar, gelişmiş ders materyallerini ve araçlarını aktif olarak kullanır. Öğrencilerin yetenek, beceri ve isteklerine göre sanat, spor ve kültür alanlarında hizmet vermektedir. (Eren, 2005).

31 Ocak 1928 yılında o dönemin Başkanı İsmet İnönü, Bakanlar, milletvekilleri ve birçok eğitim mensuplarının destekleriyle, özel okul açmak amacıyla, Türk Eğitim Derneği'ni kurmuşlardır. Türkiye Eğitim Derneği okulu Cumhuriyet Dönemi'nin ilk Özel Türk Okulu olma özelliğindedir. Bu okullarda 10 okuyacak olan azınlıkların Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrenciler olması gerekmektedir. (Eren, 2005). Türkiye Eğitim Derneği yoksul ve dar gelirli öğrencilerin barınma ve akademik eğitimlerine hizmet vermek üzere kurulmuştur (Küçükçayır, Cemaloğlu, 2018).

2.7.6. Özel Okulların Cumhuriyet Dönemi İçindeki Gelişimi

Cumhuriyet öncesi dönemde alınan kötü kararlardan kendimizi korumaya çalıştığımız görülmektedir. 1923'te Türkiye'nin milliyetçi mücadeleyi kazanmasıyla Lozan Antlaşması imzalanmıştır. Lozan Antlaşması müzakerelerinde yabancı ve azınlık okulları en çok tartışılan konulardan biri olmuş ve yabancılar ve azınlıklara yönelik okullar yönetim ve Devlet denetimine alınmış ve bazı kısıtlamalar getirilmiştir. 3 Mart 1924 tarihinde Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Kanunu çıkarılmış ve tüm okullar Maarif Vekâletine bağlanmıştır. Bu yasa ile milli birlik ve beraberliğin sağlanması ve geliştirilmesi için tüm öğrencilerin aynı amaç doğrultusunda yetiştirilmesi gerekmektedir. Türk devletini baltalayan, toprak bütünlüğünü bozan, Türk tarihini küçük düşüren, yabancı devlet propagandası yapan faaliyetler yasaklanmıştır (Özbek, 2000). Eğitimin masrafları eğitim birliği aracılığıyla devlet tarafından karşılsa da devletin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar nedeniyle eğitim sektöründe özel girişimler sürdürülmüştür. Bu doğrultuda 31 Ocak 1928 tarihinde devletin desteğiyle Türk Eğitim Derneği (TED) kurulmuştur. TED'in açılmasıyla Türk çocukları yabancı okullara kayıt olma zorunluluğundan kurtulacak ve zeki, başarılı ancak maddi durumu iyi olmayan Türk çocukları eğitime erişim imkânına kavuşacak. Bu kapsamda burslar verilmiş, öğrenciler yaşama ve okul açma fırsatı bulmuştur (TED, 2003). 1960'lara kadar özel okullarda pek bir gelişme olmadığı görülmektedir. 1961 Anayasası ile

eğitimin devletin denetim ve gözetimi altında ücretsiz olacağı ilan edilmiştir. 18 Aralık 1965'te 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun kabul edilmesiyle özel okul sayısında artış yaşanmış ve 1969 yılında gelindiğinde özel okul sayısı 44'e yükselmiştir. 1982 Anayasası ile kanun, genelge vb. yasal metinlerle özel okulların açılması devletçe teşvik edilir hale gelmiş üniversitelerin devletçe açılabileceği gibi vakıflarca da açılabileceği ifade edilmiştir. 1985'ten sonra 4771 sayılı kanunla yabancıların ve etnik azınlıkların özel eğitim kurumları açmasının önündeki engeller kaldırılmış ve devletin gözetim ve denetimi altında serbest bırakılmıştır. 1985 yılında yaklaşık 300 özel eğitim kurumu vardı. (Uygun, 2003; Başturan, 2018).

Günümüzde ise özel okullar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. Maddesi kapsamında 8 Şubat 2007 tarihinde kabul edilen 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na tertip edilmektedir. 5580 sayılı kanunun amacı, gerçek kişiler, tüzel kişiler veya özel hukuka tabi tüzel kişiler tarafından özel eğitim kurumlarının açılmasına, eğitim kurumlarının devrine, personel ve finansman transferine izin vermektir. Yabancılar tarafından açılan özel eğitim kurumlarının eğitim ve öğretim kurumlarının yönetim, teftiş ve kontrolünde desteklenmesi; personelin eğitimi, yönetimi, denetimi, denetimi ve istihdamına ilişkin usul ve esasları belirlemek. Yabancı dil öğrenen anne babalar kaliteli eğitime sahip, nitelikli öğretmenlere sahip, öğrenci kişiliğinin gelişimine katkı sağlayan, zengin sosyal ve fiziksel aktivitelere sahip, sınıf mevcudu devlet okullarına göre daha küçük, teknolojik olarak öğretim araçları gelişmiş, aile ekonomik koşulları, okulların özel bir konuma sahip olması gibi nedenlerden ötürü özel okulları tercih etmektedir (Akhan, 2009; Bakioğlu ve Bahçeci, 2010; Bozyiğit, 2017; Çelikten, 2010; Dikbaş; 2008; Dönmez, 2016; Ergin, 1993; Güney, 2010; Hesapçıoğlu ve Nohutçu, 1999 Keskin ve Turna, 2010; Özkan, 2018). Osmanlı İmparatorluğu döneminden bu yana özel okulların sayısı her geçen gün artmış ve artmaya devam etmektedir (Özmen, 2019).

2.7.7.Özel Öğretim Kurumları'nın Sınıflandırılması

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce Özel Öğretim Kurumları;

- Özel Okullar,
- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri,

- Dönüşüm Okulları,
- Özel Muhtelif Kurslar,
- Özel Motorlu Taşıt Sürücü Kursları,
- Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Veren Kurumlar,
- Özel Öğretim Kursu olmak üzere yedi başlıkta toplanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ücret karşılığında örgün eğitim veren gerçek veya meşru yerli veya yabancı kişiler tarafından kurulan tüm özel okullar, esasen aynı yasal hükümlere tabi oldukları için birlikte değerlendirilmelidir (Uygun, 2003). Devlet okullarında eğitim faaliyetleri tamamen devlet yapıları tarafından yürütülmektedir. Özel eğitim kurumları özel sektör olarak tanımlansa da paydaşlar açısından en önemli paydaş devlet, ortaklar, bağlı kuruluşlar, veliler ve öğretmenlerdir. Bu nedenle ülkemizde eğitim sektörünün yeknesaklığını sağlamak için özel ve devlet okulları ayrımcı olmayan yasalara tabi tutulmuştur (Öztürk, 2020).

2.7.8.Özel Öğretim Kurumları'nın Gelişimi ve Milli Eğitim Sistemi İçindeki Konumu

Özel eğitim, Osmanlı İmparatorluğu'nun sonundan bu yana gelişen bir alandır. Özellikle Tanzimat Fermanı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nde eğitim bir kamu görevi olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde medrese, okul, lise ve kolej gibi devlete bağlı okulların yanı sıra gayrimüslim azınlıkların yabancı kurumlarına bağlı okullar da faaliyet göstermiştir. Tanzimat sonrası dönemde devlet ve etnik azınlık okullarının yönetimi, işleyişi ve öğretimi kanunla belirlenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda Müslüman ve gayrimüslimlerin haklarının korunması ve eşit muamele görmesi eğitim düzenlemelerine de yansımıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye'de yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik devrimlerin yanı sıra eğitim alanında da düzenlemeler yapılmıştır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi, Cumhuriyet'in ilk dönemindeki ve sonrasındaki eğitim sistemi için temel yapı taşı olmuştur (Ergül, 2013).

Türkiye'de eğitim faaliyetleri, başta anayasal olmak üzere çok sayıda yönetmelik, yönerge ve beyanname ile düzenlenmektedir. Anayasamızda “eğitim temel bir haktır ve hiç kimse bu haktan yoksun bırakılamaz; ilköğretimin tüm vatandaşlar için, kız ve erkek çocuklar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğunu beyan eder”(md 24). Aynı zamanda din ve ahlak eğitimi ve öğretiminin devletin gözetim ve

denetimi altında yapılması gerektiği vurgulanmıştır (md 24), ayrıca 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gibi yasalarla da eğitim-öğretim sistemimiz düzenlenmektedir (Öztürk, 2020).

Özel okulların devlet okullarına göre program ve çerçeve açısından daha liberal oldukları ve kaynaklarını okulun ihtiyaçlarına göre harcama konusunda rahat oldukları söylenebilir. Velilerin bakış açısına göre yabancı dil öğretimi, öğretmen kalitesi, öğretim süresi, sosyal aktivite durumu gibi niteliksel özelliklerin özel okulları tercih etme nedenleri arasında olduğu söylenebilir (Öztürk, 2020).

Özgan vd. (2011)'nin yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre Özel okullardaki öğretmenler, sınıf yönetimi konusunda daha fazla çalıştay ve kursa katılmakta ve konuyla ilgili ek eğitim almaktadır. Ayrıca araştırma bulgularından biri de özel okullardaki öğretmenlerin daha fazla kitap okuduğu görülmektedir. Özel okullara baktığımızda sınıf mevcutlarının genellikle belirli bir seviyede tutulduğunu görülmektedir. Buradaki amaç öğretmen-öğrenci ilişkisini en üst düzeye çıkarmak ve öğretmenlerin her bir öğrenciye bireysel olarak ulaşabilmesini sağlamaktır. Eğitimin yanı sıra özel okullarda sunulan kültürel, sanatsal ve sportif imkânlar öğrencilerin sadece okul hayatlarını değil, sosyal hayatlarını ve gerçek hayatta okula hazırlıklarını da olumlu etkilemektedir. Böylece çocuklar okulu günlük bir zorunluluktan ziyade oyun oynayabilecekleri, öğrenebilecekleri ve kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir yer olarak görmektedir. Çocukların çevrelerinde kendilerini iyi hissetmeleri yetiştirilme tarzlarına da olumlu yansımaktadır (Öztürk, 2020).

2.7.9.Özel Sektör Kuruluşu Olarak Özel Öğretim Kurumları

Özel okullar birleşmiştir ve halka açık bir limited şirket olarak faaliyet göstermektedir. Kurulan tüm işletmelerin temel amacı kâr etmek ve işi ayakta tutmak iken, özel okullar bu yönüyle diğer işletmelerden ayrılmaktadır. Bu katma sosyal ve ticari değer yaratma yönelimi, özel eğitim kurumlarını toplumda “sorumlu kurumsal vatandaşlar” ve “paylaşılan değer kavramı” olarak stratejik bir konuma yerleştirmektedir (Öztürk, 2020).

Özel okulların kuruluş şartları ve standartları kanunda belirtilmiştir. Bu yönetmeliğe göre özel okulların faaliyet gösterebilmesi için öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın talebi üzerine açılmasına izin vermek için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan

izin almaları gerekmektedir. Okulun disiplin olanakları ve genişletilmiş derslik sayısı öğretim faaliyetlerine uygun olmalıdır. Ancak öğretim elemanlarının nitelik açısından nitelikli olması ve programın onaylanması gerekmektedir. Bu bağlamda eğitim denilince kâr elde etmenin önceliğinin kaliteli eğitim ve kaliteli eğitimin sürdürülebilirliği olması gerektiği düşünülemez. Çünkü okullarda hiçbir ürün üretilmemekte, insan yetiştirilmektedir. Kâr odaklı bir yönetim anlayışından ziyade hukuk odaklı bir yönetim anlayışıyla yürütülen özel eğitim kurumları, kurumsal teorilere ve işletme ekonomisine dayanmaktadır. Kurumlar “kabul edilmiş değerler, normlar, kurallar ve varsayımlardan oluşan bir ağı” temsil eder. (Çalık, 2019).

Eğitimin özelleştirilmesi, eğitim kurumları tarafından sağlanan öğrenim ücreti talebini, bu maaşın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesini, özel eğitim kurumlarının kurulmasını ve eğitim hizmeti veren kamu kurumları ile çeşitli anlaşmalar yapılmasını kapsamaktadır. Eğitim hakkı, özelleştirildiği sürece ücretsiz olan eğitim hakkı ücretli hale getirilmektedir (Aydoğan, 2008). Eğitimin özelleştirilmesiyle birlikte devlet, yönetim, denetim ve finansman sorumluluğunun bir kısmını özel sektöre kaydırmıştır (Yirci ve Kocabaş, 2013).

Taşkın ve Büyük’e (2002) göre eğitimin insana hizmet olduğu, yapılabilecek en iyi yatırımın insana olduğu düşüncesi, eğitimi devletin ötesine ve kapsayıcı hale getirme fikrini doğurmuştur. Bu hizmette özel sektör bile sıradan hale gelmiştir. Bu durumun daha etkin ve kaliteli bir eğitim hizmetinin önünü açacağına inanılmaktadır. Neo-liberal eğitim politikalarının etkisi ile “özel okul” kavramı ortaya çıkmıştır. Sürekli büyüyen bir kamu politikasının parçası olarak desteklenen ve eğitim sistemimizin önemli ve ayrılmaz bir parçası haline gelen özel okullar, devletin himayesinde faaliyet gösteren şirketlerdir. Devlet haneleri ve Bakanlık tarafından yürütülen bir programda, açık ve özel girişimciler tarafından yönetilir ve pazar bilgisi üretebilir ve sağlayabilir. (Ecer ve Canitez, 2004). Devlet okullarında eğitim hizmetlerinin yetersizliği, öğrenci ve ailelerin eğitim beklentilerini karşılayamaması, devlet okullarının özel okullarla rekabet edememesi, toplum, çevre ve aile ile ilişki kuramaması, özel okullara başvuruların artmasına neden olmaktadır (Büyükkaragöz, 1996). Ayrıca daha kaliteli eğitim verilmesi, nitelikli ve deneyimli 4 öğretmen potansiyeli, sınıf mevcutlarını azlığı, sosyal faaliyet çeşitliliği, fiziki ortamının gelişmiş olması, konumu, çevresinin güvenilir olması, üst kademlere geçişte gösterdiği başarılar, dil eğitimi gibi konulardaki avantajlarından dolayı veliler özel okulları tercih etmektedir (Akhan, 2009; Akın,

Şimşek ve Erdem, 2007; Bakioğlu ve Bahçeci, 2010; Bozyiğit, 2017; Çelikten, 2010; Dikbaş; 2008; Ergin, 1993; Güney, 2010; Hesapçioğlu ve Nohutçu, 1999; Keskin ve Turna, 2010; Özkan, 2018).

Nitelikli insan yetiştirmenin tüm maliyeti, şirkete uzun vadeli düşünen, üreten ve katma değerli, yani insan sermayesi yüksek insanlar olarak geri döneceği için değerli bir yatırım olarak kabul edilmektedir (Oktay ve ark. 2001). Bu nedenle devlet, insanları özel okullara gitmeye teşvik etmektedir. Devletler, özel okullara devam eden kişi sayısını artırmak için aile, toplum ve çevrenin sosyal beklentilerine yönelik charter okulları ve kupon sistemleri gibi çeşitli politikalar geliştirmiştir. Özel okul sayısındaki artış Türkiye'de Kalkınma Planı, Hükümet Programı, Milli Eğitim Stratejik Planı ve Milli Talim Terbiye Kurulu gibi çeşitli yasal belgelerle desteklenmektedir. Bu kapsamda 2012-2013 yıllarında Türkiye'de özel okulları teşvik edici bir tedbir kabul edilmiştir. 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren mesleki ve teknik eğitime yönelik eğitim ve öğretim desteği başlatılmıştır. Eğitim desteği, 2014 -2015 eğitim öğretim yılından itibaren okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi veren tüm özel okulları kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 5580 Kanun hükümlerine göre özel öğretim kurumları için eğitim ve öğretim desteğine hak kazanacak öğrenci sayısı her yıl Bakanlıklar (Maliye ve MEB) tarafından belirlenmektedir. Ayrıca öğrenci seçiminde bölgenin kalkınma öncelikleri ve durumu, ailenin ekonomik durumu, öğretim alanındaki öğrenci sayısı, öğrenci başarı düzeyi, okul ziyareti ve öğrencilere öncelik verilmektedir (Özmen, 2019).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Tarama modeli; Geçmişteki veya şimdiki bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma sürecidir. Araştırılacak olay, kişi veya konu kendi şartlarına ve statüsüne göre belirlenmeye çalışılır. Bunları herhangi bir şekilde değiştirmek veya etkilemek için hiçbir girişimde bulunulmaz. Bilmek istediğiniz her şey var ve orada. Doğru şekilde "gözlemlemek" önemlidir. (Karasar, 2008).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Malatya ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında liseden mezun olan ve lise son sınıf öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Malatya ilindeki İntegral, Yeni Hamle ve Kültür özel öğretim kurslarına kayıtlı olan yaşları 17-22 ve üzeri arasında değişen sınava hazırlanan öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 200 birey oluşturmuştur.

3.3. Verileri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama tekniği olarak ise anket tekniği kullanılmıştır (Balcı, 2013). Anketler, belirli bir konu ile ilgili düşünceleri, görüşleri, tercihleri, davranışları, beklentileri ve eğilimleri ortaya koymak amacıyla seçeneklere dayalı olarak bilgi toplamaya yarayan araçlardır (Balaban-Sali, 2012). Uygulama sonucu gerekli düzeltilmeler yapılarak anket formu son halini almıştır (EK 2).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Başkan (2016)'nın "öğrencilerin üniversite sınavına hazırlandıkları dönemdeki zaman kullanımları ve rekreatif etkinliklere katılımı" na ait geliştirdiği anket formu kullanılmıştır (EK 4).

Araştırma verileri Malatya ilinde bulunan İl Milli Eğitim Müdürlüğü' ne bağlı olarak çalışan özel öğretim kurumlarından toplanmıştır. Verilerin toplanabilmesi Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden veri toplamak için izin alınmıştır (EK 1). Ayrıca reşit olmayan katılımcılar için ise "gönüllülük onam formu" (EK 3) kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Lise mezunu ve lise son sınıf olan bireylerin üniversite sınavına hazırlandıkları dönemde boş zaman kullanımlarına ve rekreatif etkinliklere katılma durumuna göre incelenmesine ait bulguların istatistiksel analizi SPSS 23 paket programında yapılmıştır. Araştırma grubunun demografik özellikleri, boş zaman kullanımlarına ait ve rekreatif etkinliklerine katılımına ait bulgular için frekans, ortalama ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1’de görüldüğü gibi, katılımcıların %55,50’sinin kadın, %44,50’sinin erkek olduğu görülmüştür. Sayısal alanından mezun olanların oranlarının %55,00, eşit ağırlık alanından mezun olanların oranlarının %38,00, sözel bölümünden mezun olanların oranlarının ise %7,00 olduğu görülmüştür. Gelir düzeyine bakıldığında katılımcıların %77,00’sinin orta düzeyde gelire sahip olduğu %9,00’unun düşük gelire sahip olduğu, %8,50’sinin yüksek gelire sahip olduğu, %3,00’ünün çok düşük gelire sahip olduğu, %2,00’sinin çok yüksek gelir düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların anne ve baba eğitim durumları incelendiğinde en yüksek oranların anne eğitim durumunda %29,00 ilkokul mezunu olduğu görülürken baba eğitim durumunda %32,00 lise mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların %81,50 si kardeşi olduğu belirtirken %18,50’si kardeşi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların kişisel bilgileri

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	111	55,50
	Erkek	89	44,50
Mezun Olunan Alan	Sayısal	110	55,00
	Eşit Ağırlık	76	38,00
	Sözel	14	7,00
Gelir Düzeyi	Çok Düşük	6	3,00
	Düşük	18	9,00
	Orta	155	77,50
	Yüksek	17	8,50
	Çok Yüksek	4	2,00
Anne Eğitim Durumu	Okur yazar değil	10	5,00
	Okur yazar	9	4,50
	İlkokul	59	29,50
	Ortaokul	48	24,00
	Lise	51	25,50
	Üniversite	22	11,00
	Lisansüstü	1	0,50
Baba Eğitim Durumu	Okur yazar	5	2,50
	İlkokul	44	22,00
	Ortaokul	40	20,00
	Lise	64	32,00
	Üniversite	43	21,50
	Lisansüstü	4	2,00
Kardeş Var Mı?	Evet	163	81,50
	Hayır	37	18,50

Tablo 2’de görüldüğü gibi; bir günde ortalama kaç saat ders çalışıyorsunuz değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 4 saat boş zamanı olanların oranı %24,50’dir. 3 saat diyenler %23,00 oranında, 2 saat diyenler %16,50 oranında, 5 saat diyenler %14,00 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %13,50 oranında ve 1 saat ve daha az diyenler %8,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Günlük ders çalışmaya ayrılan ortalama saat

Bir günde ortalama kaç saat ders çalışıyorsunuz?		
	n	%
1 Saat ve daha az	17	8,50
2 saat	33	16,50
3 saat	46	23,00
4 saat	49	24,50
5 saat	28	14,00
6 saat ve daha fazla	27	13,50

Tablo 3’de görüldüğü gibi; bir günde ortalama uykuya ayrılan saat değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 6 saat ve daha fazla olanların oranı %77,50’dir. 5 saat diyenler %16,00 oranında, 4 saat diyenler %3,00 oranında, 2 saat diyenler %2,50 oranında, 3 saat diyenler %1,00 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Günlük uykuya ayrılan ortalama saat

Bir günde ortalama kaç saatinizi uykuya ayırıyordunuz?		
	n	%
2 saat	5	2,50
3 saat	2	1,00
4 saat	6	3,00
5 saat	32	16,00
6 saat ve daha fazla	155	77,50

Tablo 4’te görüldüğü gibi; katılımcıların ev işi zorunluluk durumu %68,50 oranında hayır, %31,50 oranında evet ile cevaplanmıştır.

Tablo 4. Ev işi zorunluluk durumu

Ev işi yapma yapma zorunluluğunuz var mıydı?		
	n	%
Yok	137	68,50
Var	63	31,50

Tablo 5’te görüldüğü gibi; ev işi için ayrılan ortalama saat değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 1 saat ve daha az olanların oranı %73,50’dir. 2 saat diyenler %16,50 oranında, 3 saat diyenler %7,00 oranında, 4 saat diyenler %1,50 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %1,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Ev işi için ayrılan ortalama saat

Eğer ev işi için günde kaç saatinizi ayırıyordunuz?		
	n	%
1 Saat ve daha az	147	73,50
2 saat	33	16,50
3 saat	14	7,00
4 saat	3	1,50
6 saat ve daha fazla	3	1,50

Tablo 6’da görüldüğü gibi; hafta içi ortalama boş zaman değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 3 saat boş zamanı olanların oranı %29,50’dir. 4 saat diyenler %20,00 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %14,50 oranında, 5 saat diyenler %14,00 oranında, 2 saat diyenler %13,50 oranında, 1 saat ve daha az diyenler %8,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Hafta içi günlük boş zaman

Hafta içi bir günde ortalama kaç saat boş zamanınız oluyordu?		
	n	%
1 Saat ve daha az	17	8,50
2 saat	27	13,50
3 saat	59	29,50
4 saat	40	20,00
5 saat	28	14,00
6 saat ve daha fazla	29	14,50

Tablo 7’de görüldüğü gibi; hafta sonu ortalama boş zaman değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 6 saat ve daha fazla boş zamanı olanların oranı %35,50’dir. 5 saat diyenler %17,50 oranında, 4 saat diyenler %16,50 oranında, 3 saat diyenler %11,50 oranında, 2 saat diyenler %13,00 oranında, 1 saat ve daha az diyenler %6,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Hafta sonu günlük boş zaman

Hafta sonu bir günde ortalama kaç saat boş zamanınız oluyordu?		
	n	%
1 Saat ve daha az	13	6,50
2 saat	26	13,00
3 saat	23	11,50
4 saat	33	16,50
5 saat	35	17,50
6 saat ve daha fazla	70	35,00

Tablo 8’de görüldüğü gibi; katılımcılar hafta sonu kendilerini nasıl hissettikleri sorusunu %59,50 oranında iyi, %34,50 oranında kötü ve %6,00 oranında normal şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 8. Hafta sonu hissedilen durum

Hafta sonu kendimi.....hissederim.		
	n	%
İyi	119	59,50
Normal	12	6,00
Kötü	69	34,50

Tablo 9’da görüldüğü gibi; katılımcılar daha fazla boş zamana sahip olmak istemiydiniz sorusunu %60,00 oranında istemezdim, %30,50 oranında fark etmez ve %9,50 oranında isterdim şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 9. Daha fazla boş zamana sahip olma isteği

Daha fazla boş zamana sahip olmak ister miydiniz?		
	n	%
İsterdim	19	9,50
İstemezdim	120	60,00
Farketmez	61	30,50

Tablo 10’da görüldüğü gibi; katılımcılar boş zamanınızı verimli kullanabilme sorusunu %45,50 oranında kısmen, %30,50 oranında evet ve %24,00 oranında isterdim şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 10. Boş zamanı verimli kullanma durumu

Boş zamanlarınızı verimli kullandığınızı düşünüyor muydunuz?		
	n	%
Evet	61	30,50
Hayır	48	24,00
Kısmen	91	45,50

Tablo 11’de görüldüğü gibi; katılımcılar kişisel beceriniz var mı sorusunu %52,50 oranında hayır, %47,50 oranında evet şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 11. Kişisel beceriye sahip olma durumu

Boş zamanınızı zevkle geçirebileceğiniz kişisel beceri(leri)niz var mıydı?		
	n	%
Hayır	105	52,50
Evet	95	47,50

Tablo 12’de görüldüğü gibi; katılımcılar boş zaman okul/ders başarısını nasıl etkilerdi sorusunu %78,50 oranında olumlu etkilenir, %21,50 oranında olumsuz etkilenir şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 12. Boş zamanın okul/ders başarısını etkileme durumu

Boş zamanınızın artması halinde okul/ders başarınız nasıl etkilenirdi?		
	n	%
Olumsuz etkilenir	43	21,50
Olumlu etkilenir	157	78,50

Tablo 13’te görüldüğü gibi; katılımcılar zorunlu ihtiyaçlar dışında aktivitelere katılacak vakit olmuyor sorusunu %64,00 oranında evet, %36,00 oranında hayır şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 13. Aktivitelere katılacak zaman bulabilme durumu

Zorunlu ihtiyaçlardan dolayı aktivitelere katılacak vaktim olmuyor		
	n	%
Hayır	72	36,00
Evet	128	64,00

Tablo 14’te görüldüğü gibi; katılımcıların okulda ders dışı katıldığı rekreatif etkinlik oranlarına bakıldığında; rekreatif etkinlik olarak en fazla voleybol, basketbol, futbol ve müzik, enstrüman, koro çalışmaları katılım olduğu görülmektedir. Futbol oynadıklarını söyleyenlerin oranı 2 saatten fazla %8,50’tir. Voleybol oynayanlar 2 saatten fazla %9,00 oranına sahip iken basketbol ise 2 saatten fazla %6,00 oranında

söylenmiştir. Dördüncü sırada ise müzik, enstrüman, koro çalışmaları etkinliği yer almaktadır.

Tablo 14. Okulda ders dışı katıldıkları rekreatif etkinlik

Etkinlik	Süre	n	%
Basketbol	1 Saat ve daha az	15	7,50
	2 saat	12	6,00
Voleybol	1 Saat ve daha az	11	5,50
	2 saat	18	9,00
Masa Tenisi	1 Saat ve daha az	13	6,50
	2 saat	8	4,00
Futbol	1 Saat ve daha az	15	7,50
	2 saat	17	8,50
	3 saat	11	5,50
Santraç	1 Saat ve daha az	11	5,50
	2 saat	5	2,50
Dans çalışmaları	1 Saat ve daha az	10	5,00
	2 saat	4	2,00
Drama, tiyatro çalışmaları	1 Saat ve daha az	10	5,00
	3 saat	1	0,50
Fotoğrafçılık çalışmaları	1 Saat ve daha az	11	5,50
	2 saat	1	0,50
	3 saat	2	1,00
Konferans*Seminer	1 Saat ve daha az	9	4,50
	2 saat	5	2,50
	3 saat	1	0,50
Edebiyat çalışmaları	1 Saat ve daha az	10	5,00
	2 saat	3	1,50
	3 saat	1	0,50
Müzik,enstrüman, orkestra, koro çalışmaları	1 Saat ve daha az	13	6,50
	2 saat	10	5,00
	3 saat	10	5,00
Okul dergi/gazete ve tanıtım afişlerinde görev alma	1 Saat ve daha az	9	4,50
	2 saat	1	0,50
Mesleki tanıtım günleri	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	5	2,50
Üniversite gezileri	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	3	1,50
	3 saat	1	0,50
Şiir dinletisi	1 Saat ve daha az	6	3,00
	2 saat	1	0,50
	3 saat	1	0,50
Huzur evi gezileri	1 Saat ve daha az	10	5,00
	2 saat	2	1,00

Engelli bireyleri ziyaret ve ilgili çalışmalar	1 Saat ve daha az	8	4,00
--	-------------------	---	------

Tablo 15’te görüldüğü gibi; katılımcıların okul dışı katıldığı rekreatif etkinlik oranlarına bakıldığında; rekreatif etkinlik olarak en fazla kitap okumak, müzik dinlemek, tv seyretmek, alışveriş merkezi, çarşı, Pazar, fuar gibi katılım olduğu görülmektedir. Kitap okurum diyen katılımcıların oranı 1 saatten az olarak %16,50’dir. Müzik dinlerim diyen katılımcıların oranı 2 saat %28,00’dir. Tv seyredirim diyen katılımcıların oranı 3 saat %19,50’dir. Alışveriş, çarşı, pazar, fuar gibi yerlere giderim diyen katılımcıların oranı 2 saat %9,00’tir. Spor yaparım diyen katılımcıların oranı 2 saat %10,00’ dur.

Tablo 15. Okul dışı boş zamanlarda katılınan rekreatif etkinlik

Etkinlik	Süre	n	%
Kitap okurum	1 Saat ve daha az	33	16,50
	2 saat	15	7,50
	3 saat	8	4,00
	4 saat	12	6,00
Gazete, dergi vb. güncel yayınları okurum	1 Saat ve daha az	15	7,50
	2 saat	8	4,00
Müzik dinlerim	1 Saat ve daha az	10	5,00
	2 saat	56	28,00
	3 saat	26	13,00
	4 saat	2	1,00
	5 saat	4	2,00
	6 saat ve daha fazla	11	5,50
T.V seyredirim	1 Saat ve daha az	12	6,00
	2 saat	21	10,50
	3 saat	39	19,50

	4 saat	19	9,50
	5 saat	6	3,00
	6 saat ve daha fazla	7	3,50
Sinema ve tiyatroya giderim	1 Saat ve daha az	5	2,50
	2 saat	5	2,50
	3 saat	10	5,00
	4 saat	1	0,50
	6 saat ve daha fazla	1	0,50
Alışveriş merkezi, çarşı, pazar, fuar gibi yerlere giderim	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	18	9,00
	3 saat	6	3,00
	4 saat	5	2,50
	5 saat	1	0,50
	6 saat ve daha fazla	3	1,50
Spor yaparım	1 Saat ve daha az	16	8,00
	2 saat	20	10,00
	3 saat	11	5,50
	4 saat	2	1,00
	5 saat	3	1,50
	6 saat ve daha fazla	1	0,50
Beceri gerektiren el işleri ve sanatla uğraşırım	1 Saat ve daha az	10	5,00
	2 saat	1	0,50
	3 saat	3	1,50
	4 saat	2	1,00
	5 saat	1	0,50
Spor yarışmalarını izlerim	1 Saat ve daha az	13	6,50
	2 saat	10	5,00
	3 saat	6	3,00

Sivil toplum örgütleri ve derneklerin faaliyetlerine katılırim	1 Saat ve daha az	9	4,50
Kafe, pastane gibi yerlere giderim	1 Saat ve daha az	5	2,50
	2 saat	13	6,50
	3 saat	12	6,00
	4 saat	5	2,50
	6 saat ve daha fazla	3	1,50
Park, orman gibi açık hava alanlarında yürüyüşlere çıkarım	1 Saat ve daha az	6	3,00
	2 saat	11	5,50
	3 saat	6	3,00
	4 saat	2	1,00
Bir müzik aleti çalarım	1 Saat ve daha az	7	3,50
	2 saat	6	3,00
	3 saat	3	1,50
	4 saat	2	1,00
	5 saat	2	1,00
	6 saat ve daha fazla	2	1,00
İnternette facebook/twitter/instagram gibi sosyal medya araçlarını kullanırım	1 Saat ve daha az	3	1,50
	2 saat	10	5,00
	3 saat	13	6,50
	4 saat	11	5,50
	5 saat	22	11,00
	6 saat ve daha fazla	36	18,00
Bilgisayar oyunu oynarım	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	6	3,00
	3 saat	5	2,50
	5 saat	8	4,00
	6 saat ve daha fazla	4	2,00

Satranç gibi zeka oyunları oynarım	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	1	0,50
	3 saat	1	0,50
	4 saat	1	0,50
Arkadaş/akraba ziyaretlerine giderim	1 Saat ve daha az	11	5,50
	2 saat	7	3,50
	3 saat	11	5,50
	4 saat	7	3,50
	5 saat	5	2,50
	6 saat ve daha fazla	7	3,50
Sergi, müze ziyareti, şenlik gibi sosyo-kültürel faaliyetlere katılırım	1 Saat ve daha az	8	4,00
	2 saat	3	1,50
	5 saat	1	0,50
İddaa gibi şans oyunları oynarım	1 Saat ve daha az	12	6,00
	2 saat	1	0,50
	3 saat	1	0,50

Tablo 16’da görüldüğü gibi; rekreatif etkinliklere katılımın sağladığı fayda değişkeninde alınan cevaplar incelendiğinde, %95,00’lik bir oranda zamanı daha iyi kullanmayı sağladığı söylenmiştir. %3,50 oranında insana mutluluk verdiği, %0,50 oranında kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağladığı, %0,50 oranında çalışma ve akademik başarı verimini artırır, %0,50 oranında ise dinlenme olanağı sağladığını belirtilmiştir.

Tablo 16. Rekreatif etkinliklere katılımın sağladığı fayda

Rekreatif etkinliklere katılımın sağladığı fayda		
	n	%
Zamanı daha verimli kullanmayı sağlar	190	95,00
Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar	1	0,50

İnsanı mutlu eder	7	3,50
Çalışma ve akademik başarı ve verimi artırır	1	0,50
Dinlenme olanağı sağlar	1	0,50

Tablo 17’de görüldüğü gibi; kişisel beceriye sahip olma durumu ile boş zamanı verimli kullanma oranları karşılaştırıldığında boş zamanını verimli kullandığını söyleyenlerin %32,63’ü bir kişisel beceriye sahip olduklarını söylemişlerdir. %28’i ise herhangi bir kişisel becerisi olmamasına rağmen boş zamanını verimli değerlendirebilmektedir. Boş zamanını verimli kullanamadığını belirtenlerin %24,76 ve kısmen verimli kullandığını söyleyenlerin %46,66’sı herhangi bir kişisel beceriye sahip olmayanlardan olduğu görülmüştür.

Tablo 17. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre boş zamanı verimli kullanma durumu

Boş zamanlarınızı zevkle geçireceğiniz kişisel becerileriniz var mı?	Boş zamanlarınızı verimli kullandığınız düşünüyor musunuz?		
	Evet	Hayır	Kısmen
Evet	32,63%	23,15%	44,21%
Hayır	28,57%	24,76%	46,66%

Tablo 18’de görüldüğü gibi; kişisel beceriye sahip olma durumu ile boş zamanın okul/ders başarısının nasıl etkilendiği karşılaştırıldığında okul/ders başarısını olumlu etkilerdi şeklinde cevaplayanların %82,10’u bir kişisel beceriye sahip olduklarını söylemişlerdir. %75,23’ü ise herhangi bir kişisel becerisi olmamasına rağmen boş zamanın artması halinde okul/ders başarısının olumlu etkileneceğini söylemiştir. Okul/ders başarısının olumsuz etkileneceğini düşünenlerin %24,76’sının herhangi bir kişisel beceriye sahip olmayanlardan olduğu, %17,89’ unun ise katıldığı bir aktivite olmasına rağmen boş zamanın okul/ders başarısını olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir.

Tablo 18. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre okul/ders başarısının etkilenme durumu

Zevkle katıldığınız aktivite var mı?	Boş zamanın fazla olması okul/ders başarınızı nasıl etkilerdi?		
	n	Olumlu Etkilenir	Olumsuz Etkilenir
Evet	95	82,10%	17,89%
Hayır	105	75,23%	24,76%

Tablo 19’da görüldüğü gibi; kişisel beceriye sahip olma durumu ile sosyal aktivitelere zaman ayırabilme oranları karşılaştırıldığında sosyal aktivitelere zamanı kaldığını söyleyenlerin %45,27’si bir kişisel beceriye sahip olduklarını belirtmişlerdir. %27,62’si ise boş zamanı kalmasına rağmen zevkle katıldığı bir aktivitenin olmadığını belirtmiştir. Boş zamanı olmadığından aktivitelere katılamadığını belirten katılımcıların %54,73’ünün buna rağmen zevkle katıldığı bir aktivite olduğu görülürken, %72,38’i zevkle katıldığı bir aktivite olmadığı görülmüştür.

Tablo 19. Kişisel beceriye sahip olma durumuna göre sosyal aktivitelere zaman ayırabilme durumu

Zevkle katıldığınız aktivite var mı?	Boş zamanım olmadığından sosyal aktivitelere zamanım kalmıyor		
	n	Evet	Hayır
Evet	95	54,73%	45,27%
Hayır	105	72,38%	27,62%

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı Malatya'daki özel öğretim kurslarında okuyan, üniversite sınavına hazırlanan ortaöğretim son sınıf ve mezun öğrencilerin üniversite sınavına hazırlandıkları dönemde rekreatif etkilere katılma durumuna ve boş zamanlarında yaptıkları aktivitelerin belirlenmesi incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmamıza Malatya ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında özel öğretim kurslarında bulunan öğrencilerin özel öğretim kurslarına kayıtlı olan yaşları 17-22 yaş ve üzeri arasında değişen sınava hazırlanan öğrencilerden 111'i kadın 89'u erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak öğrencilerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri etkinlikler ve bu etkinlikleri gerçekleştirme nedenleri ortaya çıkarılmıştır.

Bireyin özel ve kamusal yaşamda belirlediği amaç ve hedeflere ulaşmak için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi işlevleri uygulama süreci olarak tanımlanan zaman yönetimi, herkes için hayati bir meseledir (Kocabaş ve Erdem, 2003). Özellikle üniversite öğrencileri için önemi daha da fazla olan bir konudur. Geleceği şekillendiren basamaklardan biri olan bu evre, öğrencileri gelecekteki kariyerlerine hazırlamak ve geleceği planlamak gibi karmaşık bir süreci içermektedir. Bu nedenle zaman yönetimi becerileri bu dönemde özellikle önemlidir (Eldeleklioğlu, 2008). Akademik başarıya katkıda bulunan rekreasyonel etkinliklere katılımın kapsamı ve modeli araştırmamızın temelini oluşturmaktadır. Araştırmamızı destekleyen diğer çalışmalar şunlardır:

Tablo-1 de görüldüğü gibi; Katılımcıların %55,50'sinin kadın, %44,50'sinin erkek olduğu görülmüştür. Sayısal alanından mezun olanların oranlarının %55,00, eşit ağırlık alanından mezun olanların oranlarının %38,00, sözel bölümünden mezun olanların oranlarının ise %7,00 olduğu görülmüştür. Gelir düzeyine bakıldığında katılımcıların %77,00'sinin orta düzeyde gelire sahip olduğu %9,00'unun düşük gelire sahip olduğu, %8,50'sinin yüksek gelire sahip olduğu, %3,00'ünün çok düşük gelire sahip olduğu, %2,00'sinin çok yüksek gelir düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların anne ve baba eğitim durumları incelendiğinde en yüksek oranların anne eğitim durumunda %29,00 ilkokul mezunu olduğu görülürken baba eğitim durumunda %32,00 lise mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların %81,50 si kardeşi olduğu belirtirken %18,50'si kardeşi olmadığını belirtmiştir. Kılbaş'ın (2001) yaptığı

çalışmasında Gençlik merkezlerine devam eden üyelere bir anket uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre bu merkezlere gidenlerin çoğunluğunun 12, 17 yaşında grubu arasında yüksek bir gelir düzeyine sahip oldukları, izcilik ve halk oyunları gibi faaliyetlere ağırlık verdiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 2’de bir günde ortalama kaç saat ders çalışıyorsunuz değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 4 saat boş zamanı olanların oranı %24,50’dir. 3 saat diyenler %23,00 oranında, 2 saat diyenler %16,50 oranında, 5 saat diyenler %14,00 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %13,50 oranında ve 1 saat ve daha az diyenler %8,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3’te bir günde ortalama uykuya ayrılan saat değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 6 saat ve daha fazla olanların oranı %77,50’dir. 5 saat diyenler %16,00 oranında, 4 saat diyenler %3,00 oranında, 2 saat diyenler %2,50 oranında, 3 saat diyenler %1,00 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4’te ev işi zorunluluk durumu için cevaplar incelendiğinde %68,50 oranında hayır, %31,50 oranında evet ile cevaplanmıştır

Tablo 5’te ev işi için ayrılan ortalama saat değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 1 saat ve daha az olanların oranı %73,50’dir. 2 saat diyenler %16,50 oranında, 3 saat diyenler %7,00 oranında, 4 saat diyenler %1,50 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %1,50 oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6’da hafta içi ortalama boş zaman değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 3 saat boş zamanı olanların oranı %29,50’dir. 4 saat diyenler %20,00 oranında, 6 saat ve daha fazla diyenler %14,50 oranında, 5 saat diyenler %14,00 oranında, 2 saat diyenler %13,50 oranında, 1 saat ve daha az diyenler %8,50 oranına sahip olduğu görülmektedir. Gömleksiz (2008) yaptığı çalışmasında; öğrencilerin boş zamanlarında en çok müzik dinleyerek, arkadaş toplantılarına katılarak, sohbet ederek, televizyon seyrederek, yürüyerek ve bilgisayar-internet gibi etkinlikleri gerçekleştirdiklerini bulmuştur.

Tablo 7’de hafta sonu ortalama boş zaman değişkenine verilen cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda 6 saat ve daha fazla boş zamanı olanların oranı %35,50’dir. 5 saat diyenler %17,50 oranında, 4 saat diyenler %16,50 oranında, 3 saat diyenler %11,50 oranında, 2 saat diyenler %13,00 oranında, 1 saat ve daha az diyenler %6,50 oranına sahip olduğu görülmektedir. Yetiş’in (2008) yaptığı çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarını kullanma eğilimleri araştırılmış ve

ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarının az olduğu ve buna yeterince zaman ayırmadıkları sonucuna varılmıştır.

Tablo 8’de katılımcılar hafta sonu kendilerini nasıl hissettikleri sorusunu %59,50 oranında iyi, %34,50 oranında kötü ve %6,00 oranında normal şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 9 incelendiğinde katılımcılar daha fazla boş zamana sahip olmak ister miydiniz sorusunu %60,00 oranında istemezdim, %30,50 oranında fark etmez ve %9,50 oranında isterdim şeklinde cevaplamıştır. Ekici ve Yenel’in (2002) yaptıkları araştırmada öğrencilerin boş zaman alışkanlıkları ve katılımları incelenmiş ve bu öğrencilerin yeterli boş zamanlarını kullanmadıkları ve turistik faaliyetlere yeterince katılmadıkları sonucuna varılmıştır.

Tablo 10’da katılımcılar boş zamanınızı verimli kullanabilme sorusunu %45,50 oranında kısmen, %30,50 oranında evet ve %24,00 oranında isterdim şeklinde cevaplamıştır. Kurumlu (2014) yaptığı çalışmada; evde yapılan boş zaman faaliyeti olarak en çok tv izleme ve bilgisayar oyunu oynama sonucuna rastlanmıştır.

Tablo 11’de katılımcılar kişisel beceriniz var mı sorusunu %52,50 oranında hayır, %47,50 oranında evet şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 12’de katılımcılar boş zaman okul/ders başarısını nasıl etkilerdi sorusunu %78,50 oranında olumlu etkilenir, %21,50 oranında olumsuz etkilenir şeklinde cevaplamıştır. Ergin’in (2000) yaptığı çalışmada okullarının kendilerine rekreasyonel etkinliklere katılma fırsatları sunmadığı, boş zamanlarını etkili kullanamadıklarını, rekreasyonel etkinliklere tam olarak katılamadıklarını ve bunun nedeninin ekonomik yetersizliklerden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 13’te katılımcılar zorunlu ihtiyaçlar dışında aktivitelere katılacak vakit olmuyor sorusunu %64,00 oranında evet, %36,00 oranında hayır şeklinde cevaplamıştır. Özcan’ın (1999) yaptığı çalışmada; maddi zorluklar, zamansızlık ve fırsat yetersizliği nedeniyle rekreasyonel etkinliklere tam olarak katılamadıklarını göstermektedir.

Tablo 14’te katılımcıların okulda ders dışı katıldığı rekreatif etkinlik oranlarına bakıldığında; rekreatif etkinlik olarak en fazla voleybol, basketbol, futbol ve müzik, enstrüman, koro çalışmaları katılım olduğu görülmektedir. Futbol oynadıklarını söyleyenlerin oranı 2 saatten fazla %8,50’tir. Voleybol oynayanlar 2 saatten fazla %9,00 oranına sahip iken basketbol ise 2 saatten fazla %6,00 oranında söylenmiştir. Dördüncü sırada ise müzik, enstrüman, koro çalışmaları etkinliği yer almaktadır. Ekici ve Arkadaşlarının (2000) yaptıkları çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin ağırlıklı

olarak spor alanında ders dışı etkinlikleri teşvik ettikleri, okullarda ders dışı etkinliklerinin yüksek oranda yapılmadığı, araç-gereç ve derslik eksikliğinin sporu engelleyen faktörler olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 15’de katılımcıların okul dışı katıldığı rekreatif etkinlik oranlarına bakıldığında; rekreatif etkinlik olarak en fazla kitap okumak, müzik dinlemek, tv seyretmek, alışveriş merkezi, çarşı, pazar, fuar gibi katılım olduğu görülmektedir. Kitap okurum diyen katılımcıların oranı 1 saatten az olarak %16,50’dir. Müzik dinlerim diyen katılımcıların oranı 2 saat %28,00’dir. Tv seyredirim diyen katılımcıların oranı 3 saat %19,50’dir. Alışveriş, çarşı, pazar, fuar gibi yerlere giderim diyen katılımcıların oranı 2 saat %9,00’dir. Spor yaparım diyen katılımcıların oranı 2 saat %10,00’ dir. Balcı' nın (2003) yaptığı çalışmada; zamanlarının çoğunu sinemaya gitmek, müzik dinlemek, bilgisayar ve internet kullanmak gibi pasif aktivitelerle geçirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 16’da rekreatif etkinliklere katılımın sağladığı fayda değişkeninde alınan cevaplar incelendiğinde, %95,00’lik bir oranda zamanı daha iyi kullanmayı sağladığı söylenmiştir. %3,50 oranında insana mutluluk verdiği, %0,50 oranında kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağladığı, %0,50 oranında çalışma ve akademik başarı verimini artırır, %0,50 oranında ise dinlenme olanağı sağladığını belirtilmiştir. Karaküçük ve Yetim’in (1996) yaptıkları çalışmada; rekreasyonun en kapsamlı ve ilgi çeken alanlarının biri olduğu sporun ve rekreasyonun karşılıklı birbirini etkilemekte olduğunu ve sporun rekreatif ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir hareket alanı sağladığı rekreasyonunda sporun toplumda yaygınlaşması, tanınması ve başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlendiği vurgulanmıştır.

Tablo 17’de kişisel beceriye sahip olma durumu ile boş zamanı verimli kullanma oranları karşılaştırıldığında boş zamanını verimli kullandığını söyleyenlerin %32,63’ü bir kişisel beceriye sahip olduklarını söylemişlerdir. %28’i ise herhangi bir kişisel becerisi olmamasına rağmen boş zamanını verimli değerlendirebilmektedir. Boş zamanını verimli kullanmadığını belirtenlerin %24,76 ve kısmen verimli kullandığını söyleyenlerin %46,66’sı herhangi bir kişisel beceriye sahip olmayanlardan olduğu görülmüştür. Afyon ve Karapınar’ın (2014) yılında yaptıkları çalışmada lise öğrencilerinin boş zamanlarının nasıl değerlendirileceğini öğrenmek için bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerinin boş zamanlarını yeterli ve uygun şekilde değerlendiremedikleri, katılımlarının pasif olduğu, boş zamanlarını evde televizyon izleyerek geçirdikleri, ortalama gelirleri nedeniyle diğer etkinliklere

katılamadıkları anlaşılmıştır Boş zaman değerlendirme biçimleri; genellikle okul dışı zamanlarını dinlenmeye ayırırlar, cumartesi ve pazar günleri çalışmazlar, yaz tatili ve şubat tatillerinde televizyon izleyip dinlenirler, boş zamanlarında okuldan eğitim ile ilgili bilgisi aldıkları, boş zaman etkinlikleri ile ilgili yayınlar okumadıkları, öğretmenlerin kendilerini, ailelerini boş zaman değerlendirmesi hakkında duyurular yaptıklarını, hobileri hakkında bilgi verdiklerini, hafta içi okuldan sonra boş zamanlarını televizyon izleyerek ve dinlenerek geçirdiklerini, hafta sonunu seyahat ederek ve müzik dinleyerek geçirdiklerini söylemişler. Haftanın 1-2 günü boş zaman aktiviteleri yapan ve günde 2 saat boş zaman aktivitelerine katılanlar, boş zamanlarını geçirmekte zorluk çekmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 18’de kişisel beceriye sahip olma durumu ile boş zamanın okul/ders başarısının nasıl etkilendiği karşılaştırıldığında okul/ders başarısını olumlu etkilerdi şeklinde cevaplayanların %82,10’u bir kişisel beceriye sahip olduklarını söylemişlerdir. %75,23’ü ise herhangi bir kişisel becerisi olmamasına rağmen boş zamanın artması halinde okul/ders başarısının olumlu etkileneceğini söylemiştir. Okul/ders başarısının olumsuz etkileneceğini düşünenlerin %24,76’sının herhangi bir kişisel beceriye sahip olmayanlardan olduğu, %17,89’ unun ise katıldığı bir aktivite olmasına rağmen boş zamanın okul/ders başarısını olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Büküşoğlu ve Bayturan’ın (2005) yaptıkları araştırmada pek çok ailenin, çocuk ve gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarının okul başarılarını olumsuz etkileyeceği konusunda endişe duydukları, bu kaygıları nedeniyle serbest zaman etkinliklerine katılımlarını zaman zaman engellediğini ortaya koymuştur.

Tablo 19’da kişisel beceriye sahip olma durumu ile sosyal aktivitelere zaman ayırabilme oranları karşılaştırıldığında sosyal aktivitelere zamanı kaldığını söyleyenlerin %45,27’si bir kişisel beceriye sahip olduklarını belirtmişlerdir. %27,62’si ise boş zamanı kalmasına rağmen zevkle katıldığı bir aktivitenin olmadığını belirtmiştir. Boş zamanı olmadığından aktivitelere katılamadığını belirten katılımcıların %54,73’ünün buna rağmen zevkle katıldığı bir aktivite olduğu görülürken, %72,38’i zevkle katıldığı bir aktivite olmadığı görülmüştür. Türkoğlu (2009) yaptığı çalışmada rekreasyona katılmak için fazla zaman bulamadıklarını iddia etseler de medyadaki gelişmeleri takip edebildikleri ve edindikleri bilgileri arkadaşlarıyla paylaşma çabası içinde oldukları görülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamıza Malatya ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında özel öğretim kurslarında bulunan öğrencilerin özel öğretim kurslarına kayıtlı olan yaşları 17-22 yaş ve üzeri arasında değişen sınava hazırlanan öğrencilerden 111'i kadın 89'u erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak öğrencilerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri etkinlikler ve bu etkinlikleri gerçekleştirme nedenleri ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan verilerle birlikte, öğrencilerin çoğunun hafta içi ortalama 3 ila 6 saat, hafta sonları ise 6 saat ve üzeri boş vakit geçirirken, bu boş saatlerin en fazla 1-2 saatini rekreatif etkinliklere ayırdıkları tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle, öğrencilerin boş zamanlarında boş zaman etkinliklerine fazla zaman ayırmadıkları ve boş zamanlarını etkin ve verimli kullanamadıkları ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak; ilgili literatürde de ülkemizde çeşitli yaşlardaki öğrencilerin boş zamanlarını değerlendiremedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yaptığımız araştırmaya göre katılımcıların çoğunluğunun boş zamanın fazla olması okul/ders başarısını olumlu arttırdığını fakat yoğun ders çalışma temposundan dolayı yeterli zaman bulamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma verilerinin sonunda ortaöğretim son sınıf ve mezun olan öğrencilerin boş zamanlarını tam ve rasyonel kullanamadıkları; evde dinlenerek, televizyon izleyerek, sosyal medyada vakit geçirerek, video oyunları oynayarak rekreasyonel faaliyetlerde bulunma yollarının pasif olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar kapsamında öğrencilerin rekreasyon hakkında gerekli bilgiye sahip olsalar bile spor yapmak için fazla zaman harcamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin spora yönelik tutumlarını ve spora katılım duygularını geliştirmek için öğrencilerin spora olan ilgileri artırılarak rekreasyonel katılım daha kapsamlı ve daha etkin bir şekilde güçlendirilebilir. Bu çalışmalar öğrencilerin, ortaöğretim son sınıfta okuyup mezun olmalarını ve enerjilerini olumlu yönde kullanmalarını sağlayacaktır.

Zaman, insanların kaynaklarını verimli ve etkin bir şekilde kullandıklarında daha doğru kullanmalarına yardımcı olan önemli bir stratejik faktördür. Bu bağlamda planlı hareket eden ve zamanını kontrol edenlerin özel, mesleki ve öğrenci hayatlarında başarı

şansı çok yüksektir. Bu ve benzeri çalışmaların sonuçlarına göre, bu ve benzeri çalışmaların sonuçlarına göre, kişinin yaşam başarısında zamanı doğru ve etkili bir şekilde yönetme yeteneği önemli bir rol oynamakta ve İlkokulların teori ve pratikte daha fazla eğitime ihtiyacı vardır. Ayrıca, bu beceriyi geliştirmek için okullar, eğitim profesyonellerinin organize edilmesini ve yönlendirilmesini ve öğrencilerin ders dışı etkinlik ve etkinliklere, özellikle sınavlara katılırken zaman tuzaklarının farkında olmalarını sağlamalıdır. Araştırma verileri sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

Öneriler

- Öğrencilerin, boş zamanlarında rekreatif etkinliklere katılımında motivasyonlarının artırılması için üniversiteler, gençlik spor il müdürlükleri Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığının koordinesinde özellikle bu alanda uzmanlaşmış bireylerin istihdam edilmesi sağlanmalı, diğer kamu kurumlarıyla ve işletmelerle işbirliğine giderek, öğrencilerin boş zamanını rekreatif etkinliklere katılımın kolaylaştırılması ve boş zaman eğitimi konularında destek verilebilir,
- Üniversitelerimiz öğrencilerin boş zamanlarını geçirebilecekleri, verimli ve etkili ders çalışabilecekleri tesis ve kulüplerin sayısını artırabilir. Üniversiteler gençlerimizi sadece meslek ve iş hayatlarında değil, toplum ve insanlık yararına birer birey olarak yetiştirmelidir. Farklı bir misyona sahip üniversitelerin boş zaman etkinliklerine rehberlik etmesi, kampüs ve üniversitelerde rekreasyonel etkinliklerin uygulanabileceği açık ve kapalı rekreasyon alanları oluşturması, öğrencilerin bunları en etkin şekilde organize etmeleri ve yönetmeleri için yapması gereken temel faktör olmalıdır.
- Bireyler kendileri için anlamlı ve faydalı olan, ilgi ve yeteneklerine uygun alternatifler arasından seçim yaparak rekreasyonel etkinliklere katılmaya teşvik edilmelidir.
- Hızla değişen dünyada velilerin eğitim beklentileri doğal olarak geçmişe göre çok daha hızlı değişiyor. Çoğu özel eğitim kurumunda öğrencilerin ve velilerin beklentileri göz önünde bulundurularak bireylerin boş zamanlarını etkin ve kaliteli bir şekilde geçirebilecekleri çeşitli sosyal, kültürel, sportif ve

rekreasyonel etkinliklerin oluşturulması önerilmektedir. Bu nedenle bu çalışmaların sürekli güncellenmesi ve yenilenmesi gerekmektedir.

- Bireylerin rekreasyonel aktiviteleri fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak farklı olmalıdır. Öğrenciler fiziksel, atletik, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılırlarsa daha verimli daha sağlıklı öğrenmelerinin yanı sıra başarılı çalışmaları yapma olasılıkları artar.
- Öğrenciler, rekabetçi bir ortamdan ziyade işbirliğini vurgulayan bir sınıf ortamından hoşlanırlarsa, öğrenme ve akademik başarı açısından üretken ve başarılı olmaları daha olasıdır.
- Kültürel kurslara ve etkinliklere katılarak boş zaman geçirmek, onların suç davranışlarını azaltmalarına ve daha olumlu bir benlik imajı geliştirmelerine yardımcı olabilir. Boş zamanlarını çeşitli rekreatif etkinliklerle geçirmek stresi azaltır, motivasyonlarını arttırarak, zamanlarını etkin ve verimli kullanmalarını sağlar.

7. KAYNAKLAR

- Akıl, C., (2007). *Dayanıklılık sporcularında beslenme bilgi düzeylerinin belirlenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Besin Hijyeni ve Teknolojisi (Vet) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Adair, D.J., Adair, T.J. (1994). *Zaman Yönetimi*. Öteki Yayınevi. Ankara.
- Ada, S., Ünal, S. (1997). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi. İstanbul.
- Ada, S., Ünal, S. (2000). *Sınıf Yönetimi*. Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi. İstanbul. Adair, D.J., Adair, T.J. (1994). *Zaman Yönetimi*. Öteki Yayınevi. Ankara.
- Ada, S., Baysal, Z.N. (2015). *Türk Eğitim Sistemi ve Etkili Okul Yönetimi*. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Adler, A. (2000). *Sorunlu Okul Çocuğu*. (Çev. Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Adler, A. (2014). *Okulda Güç Eğitilebilir Çocuklar*. (Çev. Kamuran Şipal). Cem Yayınevi. İstanbul.
- Afyon, Y. A. ve Karapınar, M. (2014). *Lise son sınıf öğrencilerinin serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerinin değerlendirilmesi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33, 147-163.
- Akbulut, B. A. (2020). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının rekreatif etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörlerin ve iş yeri rekreasyon farkındalıklarının incelenmesi*. Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Giresun.
- Akhan, A. (2009). *Velilerin özel ilköğretim okullarından beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyleri: İstanbul Avrupa Yakası Örneği*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Akın, F., Şimşek, O., Erdem, F. (2007). *Türkiye’de Eğitim Sorunu, Toplumsal Aktörlere Göre Eğitim Sorunlarına Bakış*. Türk Eğitim Sen Yayınları, Ankara.
- Akyüz, Y. (1982). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1982’ye)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara
- Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi (MÖ. 1000- MS. 2004)*. Pegem A Yayıncılık. Ankara.

- Altuğ Dönmez, M. (2015). *Özel okullarda tutundurma uygulamaları “Ankara’daki özel okullarda bir alan çalışması”*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Andıç, H. (2009). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar.
- Ardahan, F. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Aydoğan, F. (2000). *Medya ve Serbest Zaman*. Om Yayınevi, İstanbul
- Aydoğan, E. (2008). Eğitim Sisteminde Yeniden Yapılanma ve Özelleştirme Adımları. *Memleket Siyaset Yönetim*, **3(6)**, 166-187.
- Aytaç Ayaz B. (2019). *Özel öğretim kurumlarındaki müzik eğitiminin değerlendirilmesi. (Antalya İli Örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar.
- Babacan, S., Kırar, M., Ağaçkanlı, İ.H., Demirbaş, S. (1991). *Dünden Bugüne Özel Öğretim Kurumları I Özel Okullar*. Yayınlar Dairesi Başkanlığı. Ankara.
- Bakioğlu, A., Bahçeci, M. (2010). Velilerin okul imajına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* **31**, 25-55.
- Balcı, V. (2003). Ankara’daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı, **158**, Ankara.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi. Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi, Ankara.
- Balaban, Sali, J. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Ball, V., Corr, S., Knight, J., Lowis, M.J. (2007). An investigation into the leisure occupations of older adults. *British Journal of Occupational Therapy*, **70(9)**, 393-400.
- Başkan, A.H. (2016). *Öğrenim alanlarına göre lise mezunlarının üniversite kazanma başarıları ile rekreasyon aktivitelerine katılım arasındaki ilişki*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi. Ankara.
- Başar, H. (1998). *Sınıf Yönetimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Başturan, C. (2018). *Devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin mesleki sorun tanımlarının incelenmesi*. İstanbul Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Berg J. M., Grant A. M., Johnson V. (2010). When callings are calling: Crafting work and leisure in pursuit of unanswered occupational callings. *Organization Science*, **21**(5), 973–994.
- Biröl, S.Ş., (2014). *Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Binbaşioğlu, C. (2009). *Başlangıçtan Günümüze Türk Eğitim Tarihi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- Boud Bovy. M., Lawson, F. (2002). *Tourism and Recreation: Handbook Of Planning and Design*. Architectural Press, Oxford.
- Bozyiğit, S. (2017). Özel Okulların Eğitim Hizmetlerine İlişkin Veli Beklentisi ve Algısı, Nitel Bir Araştırma. *2 nd International Congress on Political, Economic and Social Studies*.(ICPESS).521-543.
- Büküşoğlu, N., Bayturan, A.F. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumların ilişkin algısı üzerindeki rolü. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Anabilim Dalı. *Ege Tıp Dergisi*, **44** (3) : 173 – 177.
- Büyükkaragöz, S. (1996). İlkokul çağındaki öğrencilerin başarısında okul-veli ilişkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, **5**(227), 5-7.
- Canbolat, P. (2019). *İşgörenlere yönelik olarak düzenlenen rekreasyon aktivitelerinin örgütsel sessizliğe etkisi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Cevat, N. (2001). *Maarif-i Umumiye Nezareti Tarihçe-i Teşkilat ve İcraatı*. XIX. Asır Osmanlı Maarif Tarihi. Ankara.
- Cordes, A.K. (2013). *Application İn Recreation and Leisure For Today And The Future*. Sagamore Publishing.
- Colwell, P.F., Dehring, C.A., Turnbull, G.K. (2002). Recreation demand and residential location. *Journal Of Urban Economics*, **51**(3), 419.
- Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, **94**, 95-120.
- Çakar, M., Dılmaç, B. (1999). Türkiye’de ve Dünyada özel okulların yapısı ve işleyişi. M.Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, **219- 232**. İstanbul.
- Çağlıyan, V., Göral, R. (2009). Zaman yönetimi becerileri: Meslek yüksek okulu öğrencileri üzerine bir değerlendirme. *KMU İİBF Dergisi*, **11**(17), 174-189.
- Çalık, M. (2019). *Sürdürülebilirlik Raporlama ve Performans Değerlemesinde Finansal Olmayan Muhasebe Göstergeleri*. İşletme ve Ekonomi Yazıları Sürdürülebilirlik, 39-66, Ekin Yayınevi. Bursa.

- Çelikkaya H. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Alfa Yayınları. İstanbul.
- Çelikten, S.B. (2010). *Özel okul velilerinin okul tercihlerini etkileyen faktörler*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojileri ve Öğretim*. Kadıoğlu Matbaa. Ankara.
- Çimşir, S. (2019). “Marmara üç aşamalı bilişsel becerilerini geliştirme modeli”nin akademik başarısı düşük dördüncü sınıf öğrencilerinin karar verme, problem çözme becerisi ve akademik başarısına etkisi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora Tezi. İstanbul.
- David, T. (1999). *Young Children Learning*. Paul Chapman Publishing Ltd. London.
- Dikbaş, İ. (2008). *Veli beklentileri ve karşılanma düzeyleri: özel vakıf okulları örneği*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Doğan, Ö. (2018). Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı İlişkisi: Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Uygulama. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 149-174.
- Ecer, F., Canitez, M. (2004). *Pazarlama İlkeleri Teori ve Yaklaşımlar*. Gazi Kitabevi. Ankara.
- Edginton, C. R., Ford, P. M., Hudson, S.D. (1999). *Leadership For Recreation And Leisure Programs And Settings*. Sagamore Publishing, ABD.
- Erdem, M., Fidan, N. (1999). *Eğitime Giriş*. Alkım Yayınları. Ankara.
- Eren, H. (2005). *Özel Okullar*. Türkiye Özel Okullar Birliği Yayınları. Ankara.
- Ergenekon, Y. (2013). *Sosyal Yeterlikle İlişkili Kavramlar ve Sosyal Yeterliğin Bileşenleri*. S. Vuran (Ed.). Sosyal Yeterliklerin Geliştirilmesi. 2. Baskı, Vize Basın Yayın. Ankara.
- Ergin, D. Y. (1993). *Özel Bir Kolejde Yapılan İmaj Araştırması*. Kültür Koleji Yayınları. İstanbul.
- Ergin, S. (2000). *Muğla üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme biçimlerini ve eğilimlerinin araştırılması*. Muğla Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bitirme Tezi, Muğla.
- Ergül, S. (2013). *1980 sonrası Türkiye’de özel sektör anlayışının gelişimi ve Türk milli eğitim sistemindeki yeri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Ertem, M. (2000) *Futbolcuların boş zamanlarını değerlendirme biçimlerini araştırılması*. Muğla Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bitirme Tezi, Muğla.
- Ekmekçi, F. Ö. (2005). *Bilinçli Anne Baba Ve Başarılı Çocuk*. Morpa Kültür Yayınları Ltd. Ş. İstanbul.
- Ekici, S. vd. (2000) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinlikleri Üzerine Bir Araştırma, 1. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, 26–27 Mayıs, Ankara.
- Ekici, S., Yenel, F.İ. (2002). Yükseköğretim gençliğinin boş Zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve turizme katılımları üzerine bir araştırma, *Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi*, Cilt: **6**, Sayı **1**, Ankara.
- Eldeleklioğlu, J. (2008). Ergenlerin zaman yönetimi becerilerinin kaygı, yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Elementary Education Online*, **7(3)**, 656-663.
- Entwisle, D.R., Hayduk, L.A. (1982). *Early Schooling Cognitive And Affective Outcomes*. The Johns Hopkins University Press. Maryland, USA.
- Evans, J.M., Brueckner, M.M. (1990). *Elementary Social Studies* (Teaching for today and tomorrow). Allyn and Bacon. Massachusetts, USA.
- Fişek, K. (1998). *Spor Yönetimi*. Bağırhan Yayinevi. Ankara.
- Fromm, E. (1995). *Sevme Sanatı*. (10.basım) (Çev. Yurdanur Salman). Payel Yayinevi. İstanbul.
- Genç, A.G., Göksu, V. (2019). Lise öğrencilerinin başarı hedef yönelimleri ile fizik öğrenmeye yönelik akademik motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute* **16/ 44**, s. 307-331.
- Ginott, H. G. (2011). *Anne Baba Ve Çocuk Arasında* (2. Baskı). (Çev. Arzu Tüfekçi). Okuyan Us Yayın Eğitim Danışmanlık Tıbbi Malzeme ve Reklam Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul.
- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın Olmadığı Okul*. (Çev. Kıvılcım Teksöz). Beyaz Yayınları. İstanbul.
- Gordon, T. (1999). *Çocukta İç Disiplin Mi Dış Disiplin Mi?* (Çev. Emel Aksoy). Sistem Yayıncılık. İstanbul.
- Gömlüksiz, M. (1997). *Kubaşık Öğrenme*. Baki Kitabevi ve Yayın Dağıtım. Ankara.
- Gömlüksiz, M. N. (2008). Üniversiteye hazırlık dershanelerine giden öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri (Malatya İli Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt **4**, sayı **2**.

- Güçer, E., Başar, B. (2014). *Gazi Üniversitesi Öğrencilerinin Sanatsal Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Yönelik Bir İnceleme*. 13. İstanbul. Geleneksel Turizm Paneli Bildiriler Kitabı. İstanbul.
- Gümüşgöl, O. (2013). *Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde ve Türkiye'de Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Anlayışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.
- Günay, F., (2012). *Afyonkarahisar'ın rekreasyon alanları ve faaliyetlerinin turizm talebine ve konaklama süresine etkisi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Güneş, F. (2012). Eğitimde zihinsel bağımsızlık. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **1(1)**, 3-21.
- Güney, S.Y. (2010). *Eğitim Hizmetlerinin Pazarlanması ve Nevşehir'deki Özel Okullarda Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Üniversitesi, Nevşehir.
- Gürbüz, M., Aydın, A. (2012). Zaman kavramı ve yönetimi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, **2**, 17-25.
- Harmandar, İ.H. (2004). *Beden Eğitimi Ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y., (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hesapçıoğlu, M., Nohutçu, A.(1999). Velilerin özel okul tercihlerini etkileyen faktörler ve özel okulların reklam stratejileri. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, **11**, 183-202.
- Hurd, A. R., Anderson, D. M. (2010). *The park and recreation professional's handbook*. Human Kinetics.
- İstanbul Ticaret Odası (1997). *Özel Okulların Sorunları ve Çözüm Örnekleri Paneli*. İstanbul Ticaret Odası Yayınları. İstanbul.
- Jenkins, J.& Pigram, J. (2007). *Outdoor recreation management*. Routledge.
- Kara, S. (2000) *4 ve 5 Yıldızlı Otellerdeki Rekreasyon, Animasyon Faaliyetleri (Muğla Örneği)*. Muğla Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Yayınlanmamış Bitirme Tezi), Muğla.
- Karakaya, İ., Kutlu, Ö. (2002). Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının yordama geçerliğine ilişkin bir araştırma. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, **1(2)**, 235-247.

- Karaküçük, S., Yetim, A. (1996). Rekreasyon etkinliklerinde liderlik ve fonksiyonları. *Gazi beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*. Cilt1, sayı **64-76**. Ankara.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon, Boş zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma*. Seren Matbaacılık Yayınları. Ankara.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon Boş Zaman Değerlendirme*. Gazi Kitabevi. Ankara.
- Karaküçük, S. Bülent, G. (2007) *Rekreasyon ve Kentleşme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. (2014) *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi*. Gazi Kitapevi. Ankara.
- Karaküçük, S., Akgül, B. (2016). *Ekorekreasyon Rekreyon Ve Çevre*. Gazi Kitabevi. 65. Ankara.
- Kapluhan, E. (2014). 1921 Maarif Kongresi'nin Türk eğitim tarihindeki yeri ve önemi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl.5 Sayı:8.
- Kaya, H. Kaya, N. Palloş, A. Ö., Küçük, L. (2012). Assessing time- management skills in terms of age, gender, and anxiety levels: A study on nursing and midwifery students in Turkey. *Nurse Education in Practice*, **(12)**, 284-288.
- Keçeci Kurt, S. (2012). Osmanlı Dönemi'nde Türklerin Açtığı Mektepler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* **Cilt: 9**, Sayı:19, ss. 105-123.
- Keskin, H.D., Turna, G.B. (2010). Ailelerin Devlet ya da Özel Okul Tercihlerini Etkileyen Faktörler (Rize Örneği). *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.**19 (2)**.411 – 426.
- Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon*. 1.Baskı. Anaca Yayınları. Adana.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. 4. Baskı. Gazi Kitabevi. Ankara.
- Kocabaş, İ., Erdem, R. (2003). Yönetici adayı öğretmenlerin kişisel zaman yönetimi davranışları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. **2(13)**. 203.
- Koçyiğit, M., Yıldız, M. (2014). yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, **2(2)**, 211-223.
- Kurumlu, Y. (2014). *Ankara ili 11. sınıf lise öğrencilerinin serbest zaman ve sportif açıdan serbest zaman faaliyetlerine katılımlarının değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenman ve Hareket Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı-Kuramlar Uygulamalar*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

- Küçüktopuzlu, F.(2003). *Turizm İle Rekreasyon Faaliyeti Arasındaki İlişkiler ve Doğa Sporlarının Turizmde Kullanılması, Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması*. I. Gençlik ve Doğa Sporları Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Türk Hava Kurumu Basımevi İşletmeciliği. Ankara.
- Küçükçayır, G., Cemaloğlu, N. (2018). Türkiye’de Geçmişten Günümüze Özel Okullar ve Eğitim Politikaları Üzerine Bir Araştırma. <https://www.researchgate.net/publication/323106113>
- Küçükaltan, D., Karalar, S., Keskin, G. (2013). Etkili zaman yönetimi uygulamalarında yöneticileri engelleyen zaman tuzakları: Edirne İl Merkezindeki tekstil fabrikalarında görev yapan yöneticiler üzerinde bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. (15). 65-73.
- Küçükahmet, L. (1998). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (9.baskı). Alkım Yayınları. İstanbul.
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 15(2), 53-62.
- MEB. (2007). 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu. Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- McLean, D. D., Hurd, A. R., Rogers, N.B. (2005). *Recreation and Leisure in Modern Society*. Johns and Bartlett Publishers. USA.
- McLean, D.D., Hurd, A.R., Rogers, N.B. (2008). *Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society*. Johns and Bartlett Publishers, USA.
- Mirzeoğlu, N. (2006). *Spor Bilimlerine Giriş*. Spor Yayınevi. Ankara.
- Mirzaei, T. Oskouie, F., Rafii, F. (2012). Nursing students’ time management, reducing stres and gaining satisfaction: a gro- unded theory study. *Nurs Health Science*. 14(1). 46-51.
- Müftüler, M. (2009). Üniversite öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarına göre serbest zaman tercihlerinin belirlenmesi. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Nartgün, Ş., Çakır, M. (2014). Lise öğrencilerinin akademik başarılarının akademik güdülenme ve akademik erteleme eğilimleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 3(3). 379-391.
- Oktay, A., Oğuz, O., Ayhan, H. (2001). 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. İstanbul: Sedar Yayıncılık.
- Orel, F.D., Yavuz, M.C. (2003). Rekreatyonel turizmde müşteri potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11).

- Özbek, N. (2000). *Türkiye'deki Yabancıların Öğrenim ve Öğretim Özgürlüğü*. Mülkiyeliler Birliği Yayınları. Ankara.
- Özcan, S. (1999) *Öğretim elemanları ve öğretmenlerin boş zaman faaliyetleri*. Muğla Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bitirme Tezi, Muğla.
- Özgan, H., Yiğit, C., Aydın Z., Küllük M. C. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algılarının incelenmesi ve karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* **10(1)**. 615- 635
- Özgen, C. (2000). *Etkili Zaman Yönetimi*. Bilkent Üniversitesi Yayınları. Ankara.
- Özkan, Ü. (2018). *Ortaokul 5. Sınıf Öğrenci Velilerinin Okul Yönetiminden Beklentileri*. (Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi. Denizli.
- Özkalp, E. (1997). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1027. Eskişehir.
- Özmen, N. (2019). *Özel öğretim kurumları eğitim öğretim desteği hakkında veli görüşleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftiş Programı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Öztürk, S. (2020). *Özel öğretim kurumlarında entegre raporlama ve bir özel öğretim kurumunda uygulama*. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Peters, P., Raaijmakers, S. (1998). Time crunch and the perception of control over time from a gendered perspective: The Dutch case. *Loisir et Societe/ Society and Leisure*, **21**, 417–433.
- Preble, B., Gordon, R. (2011). *Transforming School Climate and Learning- Beyond Bullying and Compliance*. Corwin A Sage Company. California, USA.
- Sabbağ,Ç., Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **(4)**, 10-23.
- Sabuncuoğlu, Z. Paşa, M., Kaymaz, K. (2010). *Zaman Yönetimi*. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- Sarıer, Y (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. ISSN:1300-5340
DOI:10.16986/HUJE.2016015868.<http://efdergi.hacettepe.edu.tr/upload/files/3080basariietkileienfaktorler-meta-analiz.pdf>. Erişim tarihi: 20.05.2019.
- Sayan, İ. (2005). *Yönetici hemşirelerde zaman yönetimi*. Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelikte Yönetim Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Sayhan, S. (2011). Yabancı özel okullar. *Sosyoloji Konferansları*. **Cilt 0**, Sayı 24. İstanbul.
- Sevil, T. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını. Eskişehir.
- Scoot, M. (1995). *Zaman Yönetimi*. (Çev.:Çelik,, A.). Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti. İstanbul.
- Scoot, M. (1997). *Zaman Yönetimi*. (Çev. Aslı Çingil Çelik). 2. Baskı. Rota Yayınları. İstanbul.
- Subaşı, B., Dinler, A. (2003). *Dünya’da ve Türkiye’de Özel Okullar*. İTO Yayınları. İstanbul.
- Tanır, Z. (2009) *İstanbul ili ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinin dağılımı ve değerlendirilmesi*. Beykent Üniversitesi, ,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tanrıöğen, A., İşcan, S. (2009). Time management skills of Pamukkale university students and their effects on academic achievement. *Eurasian Journal of Educational Research*. **(35)**. 93-108.
- Taşkın, E., Büyük, K. (2002). Özel dershanelerde hizmet kalitesinin ölçümü Kütahya ili örneği. *DPÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. **7-12**.
- TED Halkla İlişkiler Birimi, (2003). Türk Eğitim Derneği Tarihçesi (broşür). Ankara.
- Telman, N. (1999). Etkin Öğrenme Yöntemleri. Epsilon Yayıncılık. İstanbul.
- Tengilimoğlu, D. Tutar, H. Altınöz, M. Başpınar, N., Erdönmez, C. (2015). *Zaman Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım. ISBN: 978-975-02-0402-9. Ankara.
- Tektaş, M., Tektaş, N. (2010). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. **23**. 221-229.
- Tezcan M. (1994). *Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*. Atilla Kitapevi, Ankara.
- Torkildsen, G. (2005). *Recreation and Leisure Management*. 5th edition. Taylor and Francis Group, London and New York.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. Routledge.
- Torkildsen G. (2011) *Torkildsen's Sport and Leisure Management*. Routledge
- Tutaş, S., (2011). *Üniversite öğrencilerinin başarı hedef yönelimlerinin çeşitli değişkenler Açısından incelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği. *Turkish Studies*, **8(8)**, 2139-2152.
- Türe, G. (2013). *Hazırlık okulu öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile stres yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması: Yeditepe Üniversitesi Örneği*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu (TDK). Büyük Türkçe Sözlük. (Erişim Tarihi: 27.07.2021.) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts
- Türkoğlu, Ç. (2009) *Beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi dersi alan lise öğrencilerinin çevresel boş zaman etkinliklerine katılımlarının çevreye yönelik tutumları ile ilişkisi, Ankara illi sincan ilçesi örneği*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Uden, L., Beaumont, C. (2006). *Tecnology and Problem-Based Learning*. Information Science Publishing. Hershey, USA.
- Uygun, S. (2003). Türkiye’de dünden bugüne özel okullara bir bakış (gelişim ve etkileri). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. **36 (1-2)**. 107-120.
- Vahapoğlu, H. M.(1997). *Osmanlıdan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okulları*. Boğaziçi Yayınları. İstanbul.
- Vatan, F., Özsoy, S.A. (2002). Zaman yönetimi. Ege Üniversitesi. *Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. **18**. 1-3.
- Vural, B. (2004). *Eğitim Öğretimde Planlama-Ölçme ve Stratejiler*. Hayat Yayıncılık. İstanbul.
- Wagner, P. Schober, B., Spiel, C. (2008) Time investment and time management: an analysis of time students spend working at home for school. *Educational Research and Evaluation*. **2**. 139-153.
- Waugh, C. K., Gronlund, N. E. (2013). *Assesment of Student Achievement* (tenth edition). New Jersey: Pearson.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuk Psikolojisi* (28.Basım). Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Yetiş, Ü. (2008). Orta öğretim öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimlerinin farklı değişkenlere göre belirlenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* Cilt **2**, Sayı**3**.
- Yirci, R., Kocabaş, İ. (2013). Eğitimde Özelleştirme Tartışmaları: Kavramsal Bir Analiz. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. **8(8)**. 1523-1539.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Özgür Yayınları. İstanbul.

EKLER

EK 1. M.E.B. Anket Uygulama İzin Formu

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.14242944
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Merve YİĞİT)

06.10.2020

..... İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) Giresun Üniversitesi Rektörlüğünün 18/09/2020 tarih ve 41617 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamının 02.10.2020 tarih ve 14041311 sayılı onayı.

Giresun Üniversitesinin ilgi (a) yazılarında, Üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Merve YİĞİT'in "Özel Öğretim Kurslarında Okuyan Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımının Akademik ve Sosyal Yaşama Etkisinin İncelenmesi (Malatya İli Örneği)" konulu tez çalışmasını, ilçenizde bulunan müdürlüğünüze bağlı Özel Öğretim Kursları Öğrencilerine uygulanması ile ilgili, ilgi (b) onay ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Nurcan BERBER
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ekler : 1- Onay
2- Anket (4 sayfa)

Dağıtım :
- 13 İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine

 Adres: Şht.Hamit Fendoğlu Cad. 44300 Merkez/MALATYA
Elektronik Ağ: malatya.meb.gov.tr
e-posta: ortaogretim44@meb.gov.tr

Bilgi için: ŞEF Emre TUNA 4506
Tel: 0 (422) 280 44 00
Faks: 0 (422) 280 45 49

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f9df-4d4b-3591-8aae-bda0 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2. Anket Formu

Değerli katılımcı,

Bilimsel bir araştırma için değerli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyarak, sizin için uygun olanın yanına (X) işareti koyunuz. Araştırmaya katkılarınız ve içten cevaplarınız için teşekkür ederim.
Lütfen aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

I. Kişisel Bilgiler

1. Mezun olduğunuz okul/lise _____?
2. Mezun olduğunuz alan? Sayısal () Eşit ağırlık () Sözel ()
3. Cinsiyetiniz? Erkek () Kadın ()
4. Yaşınız _____?
5. Sizce gelir seviyeniz ne düzeydedir?
Çok düşük () Düşük () Orta () Yüksek () Çok yüksek ()
6. Annenizin Eğitim Durumu
Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
7. Babanızın Eğitim Durumu
Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
8. Kardeşiniz var mı? Evet () Hayır ()

II. Boş Zaman

Önemli: Boş zaman bireyin okul, iş, dersane, ev işleri, yeme, uyku gibi zorunlu ihtiyaçları dışında kalan özgürce kullanabileceği zamandır.

Üniversiteye hazırlandığınız dönemde.....

1. Bir günde ortalama kaç saat ders çalışıyordunuz?
1 Saat ve daha az () 2 Saat () 3 Saat () 4 Saat () 5 Saat () 6 Saat ve daha fazla ()
2. Bir günde ortalama kaç saatinizi uykuya ayırıyordunuz?
1 Saat ve daha az () 2 Saat () 3 Saat () 4 Saat () 5 Saat () 6 Saat ve daha fazla ()
3. Evde geçirdiğiniz zaman diliminde, ev işi (temizlik, bulaşık, ütü, yemek, çarşı-pazar gibi) yapma zorunluluğunuz var mıydı?
Var () Yok ()
4. Eğer ev işi yapma zorunluluğunuz varsa, bu işler için günde kaç saatinizi ayırıyordunuz?
1 Saat ve daha az () 2 Saat () 3 Saat () 4 Saat () 5 Saat () 6 Saat ve daha fazla ()
5. Hafta içi bir günde ortalama kaç saat boş zamanınız oluyordu?
1 Saat ve daha az () 2 Saat () 3 Saat () 4 Saat () 5 Saat () 6 Saat ve daha fazla ()
6. Hafta sonu bir günde ortalama kaç saat boş zamanınız oluyordu?
1 Saat ve daha az () 2 Saat () 3 Saat () 4 Saat () 5 Saat () 6 Saat ve daha fazla ()
7. Hafta sonu geldiğinde; kendimi _____ hissederdim. (Lütfen boşluğu doldurunuz)
8. Daha fazla boş zamana sahip olmak ister miydiniz?
İsterdim () İstemezdim () Fark etmez ()
9. Boş zamanlarınızı verimli kullandığınızı düşünüyor muydunuz?
Evet () Hayır () Kısmen ()

EK 2. (devam) Anket Formu

10. Boş zamanınızı zevkle geçirebileceğiniz kişisel beceri(leri)niz var mıydı?(enstrüman çalmak, resim yapmak, spor yapmak vb.)

Evet () Hayır ()

*Cevabınız evet ise lütfen belirtiniz? (gitar çalarım, lisanslı basketbol oynuyorum, tiyatrodan oynuyorum gibi)

Evet, _____

11. Boş zamanlarınızın yeteri kadar olması (artması) halinde; sizce okul/ders başarınızı nasıl etkilerdi?

Olumlu etkilenir ve okulumda/derslerimde daha başarılı olurum ()
Olumsuz etkilenir ve okulumda/derslerimde ki başarıım düşer ()

12. Okul, dersane, zorunlu ev işleri, yemek ve uyku dışında kalan boş zamanımı, okuldan/dershaneden verilen ödevlerimi yapmaya ve ders çalışmaya ayırıyorum bu nedenle spor, müzik, sinema, oyun gibi aktivitelere katılacak zamanım kalmıyordu.

() Evet; maalesef!

() Hayır; kendime ayıracak ve bazı istediğim aktiviteleri yapacak boş zamanım oluyordu.

*Cevabınız “hayır” ise lütfen aşağıdaki soruları yanıtlayınız. Cevabınız “evet” ise anket bitmiştir, teşekkür ederiz.

III. Rekreasyon/Rekreatif Etkinlikler

Önemli: Rekreasyon/Rekreatif etkinlik bireyin boş zamanlarında, özgürce tercih ederek, gönüllü olarak katıldığı etkinlikler ve aktivitelerdir.

Üniversiteye hazırlandığınız dönemde.....

1.Okulunuzda, ders dışında (mezun iseniz okula devam ederken katıldığınız) en çok katıldığınız 2 rekreatif etkinliği (X) işaretleyiniz ve sadece seçtiğiniz etkinliğe haftada kaç saatinizi ayırdığınızı belirtiniz.

Etkinlik	(X)	Seçtiğiniz etkinliğe haftada kaç saatinizi ayırıyorsunuz?
Basketbol		
Voleybol		
Masa Tenisi		
Futbol		
Satranç		
Dans Çalışmaları		
Drama, tiyatro çalışmaları		
Fotoğrafçılık Çalışmaları		
Konferans ve Seminerler		
Edebiyat çalışmaları		
Müzik, enstrüman, orkestra, koro çalışmaları		
Okul dergi/gazete ve tanıtım afişlerinde görev alma		
Mesleki tanıtım günleri		
Üniversite gezileri		
Şiir dinletisi		
Huzur evi gezileri		
Engelli bireyleri ziyaret ve ilgili çalışmalar		
Diğer (Lütfen yazınız _____?)		

EK 2.(devam) Anket Formu

2. Okul, dersane, zorunlu ev işleri, yemek ve uyku dışında kalan boş zamanınızda en çok katıldığınız 2 rekreatif etkinliği (X) işaretleyiniz, sadece seçtiğiniz etkinliğe katıldığınız veri ve haftada kaç saatinizi ayırdığınızı belirtiniz.

Kitap okurum			
Gazete, dergi vb. güncel yayınları okurum			
Müzik dinlerim			
T.V seyredirim			
Sinema ve tiyatroya giderim			
Alışveriş merkezi, çarşı, pazar, fuar gibi yerlere giderim			
Spor yaparım			
Beceri gerektiren el işleri ve sanatla uğraşırım			
Spor yarışmalarını izlerim			
Sivil toplum örgütleri ve derneklerin faaliyetlerine katılırım			
Kafe, pastane gibi yerlere giderim			
Park, orman gibi açık hava alanlarında yürüyüşlere çıkarım			

Bir müzik aleti çalarım			
İnternette facebook/twitter/instagram gibi sosyal medya araçlarını kullanırım			
Bilgisayar oyunu oynarım			
Satranç gibi zeka oyunları oynarım			
Arkadaş/akraba ziyaretlerine giderim			
Sergi, müze ziyareti, şenlik gibi sosyo-kültürel faaliyetlere katılırım			
İddaa gibi şans oyunları oynarım			
Diğer (Lütfen yazınız _____?)			

3. Bu rekreatif etkinliklerde bulunmanın sizce en önemli 2 faydası nedir? (X) İşareti koyunuz.

Zamanı daha verimli kullanmayı sağlar	
Kötü alışkanlıklar edinmeyi engeller	
Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar	
Yaratıcı gücü geliştirir	
İnsanı mutlu eder	
İnsanı sosyalleştirir ve yeni arkadaşlar edinmeyi sağlar	
Sağlıklı olmayı sağlar	
Yeni şeyler öğrenmeyi sağlar	
Ruhen ve bedenen canlılık kazandırır	
Çalışma ve akademik başarı ve verimi artırır	
Dinlenme olanağı sağlar	
Diğer (Lütfen yazınız _____?)	

EK 3. Gönüllülük Onam Formu

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Değerli Öğrenciler;

Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı bünyesinde yüksek lisans öğrencisi olan Merve YİĞİT tarafından yürütülen “**Özel Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımının Akademik ve Sosyal Yaşama Etkisinin İncelenmesi, Malatya ili Örneği.**” başlıklı yüksek lisans tez araştırması kapsamında değerli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Katılımcı Beyanı

“**Özel Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımının Akademik ve Sosyal Yaşama Etkisinin İncelenmesi, Malatya ili Örneği.**” başlıklı araştırmanın yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler aktarıldı. Araştırma kapsamında kişisel bilgilerimin gizli tutulacağı yönünde güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kâğıdının bir kopyası bana verilecektir.

Dr. Öğr.Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

Merve YİĞİT

Giresun Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Öğretim Üyesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Katılımcı Adı Soyadı:

Adres:

Telefon:

Tarih ve İmza:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli/Vasinin Adı ve Soyadı:

Adres:

Telefon:

Tarih ve İmza:

EK-4. Anket Kullanım İzni

Sayın Merve YİĞİT,

Göndermiş olduğunuz maile istinaden yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere Doktora tez çalışmam da kullanmış olduğum anketimi kullanmanıza izin veriyorum. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Aytekin Hamdi BAŞKAN

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Merve YİĞİT

Yabancı Dil : İngilizce

Derece	Bölüm/Program	Mezun Olduğu Kurum	Yıl
Lisans	Rekreasyon	Akdeniz Üniversitesi	2014
Lise	Spor Lisesi	Malatya Spor Lisesi	2007

Yayınlar :

Başkan, A. H., Yiğit, M. (2019) Spor Faaliyetlerinin Akademik Başarı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi. Herkes İçin Spor ve Wellness Araştırmaları 2. Akademisyen Kitabevi A.Ş. Ankara.

Yiğit, M., Başkan, A.H.(2019). Malatya Yöresinde Oynanılan Geleneksel Halk Oyunları. 8. Uluslar arası Türk Halkları Geleneksel Spor Oyunları Sempozyumu. Kahramanmaraş.